

EKONOMİ ve İHRACAT BÜLTENİ

NİSAN 2026

immib

İstanbul Maden ve Metaller
İhracatçı Birlikleri

İçerik

Yönetici Özeti	2
Küresel Ekonomi ve Ticaret	4
Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti	16
Küresel Emtia Fiyatları	35
İhracatta Kadınların Rolü	43
Kritik Minerallerde Yeni Dönem ve Brezilya'nın Konumu	50
Kritik Mineraller Ekseninde Afrika'nın Sanayi ve Ticaret Stratejisi	56
Küresel Rekabetin Yeni Belirleyicileri	61
ABD 232. Bölüm Tarife Gelişmeleri	64
Tayvan'ın Yapay Zeka İhracat Artışı	69
AB SKDM Son Gelişmeler	71

Bu rapor güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen veriler kullanılarak yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir yatırım tavsiyesi olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer alan görüş ve değerlendirmeler İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinin kurumsal yaklaşımını yansıtmamaktadır. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan görüş, değerlendirme ve bilgilerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle oluşabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği sorumluluk kabul etmemektedir.

Yönetici Özeti

Küresel ekonomide belirsizlik, 2025'teki zirvenin altına gerilemiş olsa da tarihsel olarak yüksek seviyesini korumaktadır. Orta Doğu'daki çatışmanın seyri, enerji fiyatları, enflasyon ve büyüme görünümü açısından temel risk unsuru olmaya devam etmektedir. Referans senaryoda küresel büyümenin 2026'da %3,1, 2027'de %3,2 olması beklenirken; enerji fiyatlarının yüksek ve kalıcı seyrettiği olumsuz senaryolarda büyümenin belirgin biçimde zayıflayabileceği, enflasyonun ise yeniden yükselebileceği öngörülmektedir. Bu etkilerin özellikle emtia ithalatçısı gelişmekte olan ekonomiler üzerinde daha güçlü hissedilmesi beklenmektedir.

Küresel ticaret 2025'te güçlü bir artışla 35 trilyon dolara ulaşmış olsa da 2026'da ivme kaybı öngörülmektedir. DTÖ baz senaryosuna göre mal ticareti hacmi büyümesi 2026'da %1,9'a gerileyecek, 2027'de ise sınırlı toparlanmayla %2,6'ya yükselecektir. Yüksek petrol fiyatları ticaret büyümesini aşağı çekerken, yapay zekâ bağlantılı ürün ticaretindeki canlılık bu yavaşlamayı kısmen dengeleyebilecek unsurlar arasında yer almaktadır. Öncü göstergeler de küresel görünümün kırılganlığına işaret etmekte; artan girdi maliyetleri, uzayan teslim süreleri ve Hürmüz Boğazı kaynaklı arz riskleri büyüme üzerinde ilave baskı oluşturmaktadır. Küresel imalat PMI Mart'ta 51,3'e gerilerken girdi maliyetlerinde 2022 Temmuz'dan bu yana en hızlı artış kaydedilmiştir; teslim süreleri ise son üç buçuk yılın zirvesi olacak şekilde uzamıştır. Orta Doğu'daki savaşın Hürmüz Boğazı üzerinden enerji, LNG ve gübre akışını aksatma riski, üretim maliyetleri ve gıda fiyatları kanalıyla büyüme görünümünü ilave baskı altında tutmaktadır.

Türkiye'nin ihracatında kadınların rolü hem nicelik hem nitelik açısından güçlenmektedir. Kadın çalışan oranı 2013–2025 döneminde %24'ten %29,5'e yükselmiş, kadınların ihracata katkısı ise yaklaşık iki katına çıkarak 62,3 milyar dolara ulaşmıştır. Karar verici konumdaki kadınların ihracata katkısı da 2018–2025 arasında %72 artışla 29,6 milyar dolara erişmiş; bu artış yalnızca geleneksel sektörlerle sınırlı kalmayıp otomotiv ve elektrikli teçhizat gibi yüksek katma değerli alanlara da yansımıştır. Bununla birlikte tablo henüz tamamlanmış bir dönüşümü değil, sürekliliği olan bir ilerlemeyi yansıtmaktadır.

ABD'nin 1962 tarihli Ticareti Genişletme Yasası'nın 232. Bölümü (Section 232) kapsamında çelik, alüminyum ve bakıra uygulanan tarifelerde 2 Nisan 2026'da değişiklik yapılmıştır. Ağırlıkça %15 veya daha az metal içeren ürünler 232. Bölüm tarife kapsamı dışına çıkarılmıştır. %15'ten fazla metal içeren türev ürünler ise toplam değerleri üzerinden sabit %25 vergiye tabi olacaktır. Tamamen ya da tamamına yakını bu metallerden yapılmış ürünler ise %50 vergiye tabi olmaya devam edecektir. Bazı metal yoğun sanayi ve elektrik şebekesi ekipmanları 2027 yılına kadar %15 vergiye tabi olacaktır. Yurt dışında üretilmiş ancak tamamen Amerikan çeliği, alüminyumu ve bakırı kullanılarak yapılmış ürünler ise %10 tarifeye tabi olacaktır.

Dünyada yapay zekayı mümkün kılan ürünlerin ticareti yıllık %21,9 artarak 2025 yılında 3,43 trilyon dolardan 4,18 trilyon dolara yükselmiştir. Bu ürünler, 2025 yılında toplam küresel ticaret büyümesinin %42'sini oluşturmuştur. Tayvan, yapay zeka ihracat artışı konusunda dikkat çekmektedir. Tayvan'ın 2025'te ihracat artışının %95'i yapay zeka ile bağlantılı dar bir teknoloji ürünleri grubundan kaynaklanmıştır. Bu artışın büyük kısmını veri işleme makineleri, entegre devreler ve ilgili parçalar sağlamıştır. Tek başına veri

işleme makineleri toplam artışın yaklaşık %60'ını oluşturmuştur. Artış, dünya genelinde yapay zeka sunucularına yönelik hızla artan talebi yansıtmaktadır.

AB SKDM sertifika fiyatları, 2026 yılı için AB ETS tahsisat fiyatlarının üç aylık ortalamaları esas alınarak hesaplanacak olup ilk resmi SKDM sertifika fiyatı 7 Nisan'da açıklanmıştır. 2026'nın ilk çeyreği için SKDM sertifika fiyatı 75,36 euro olarak belirlenmiştir. İkinci çeyrek fiyatının ise 6 Temmuz'da açıklanması beklenmektedir. 2027'den itibaren ise fiyatlar haftalık ortalamaya göre belirlenecektir. 1 Nisan 2026'da SKDM Kayıt Sisteminin Üçüncü Ülke Tesis Operatörleri Portalında AB Dışı Şirketlerin Çalışanlara Erişim Yetkilerinin Devredilmesine İlişkin Kılavuz yayınlanmıştır.

Türkiye ekonomisi 2025 yılının dördüncü çeyreğinde yıllık %3,4 büyürken, şubat ayında sanayi üretimi aylık %2,6 ve yıllık %2,2 artmış, martta mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı %74,0 seviyesinde gerçekleşmiştir. Buna karşılık işsizlik oranı şubatta %8,5'e yükselmiştir. Şubat ayında cari işlemler açığı 7,5 milyar dolar olurken, martta yıllık TÜFE %30,87 seviyesinde gerçekleşmiştir. Toplam ciro endeksi şubatta yıllık %34,2 artmış, TCMB mart toplantısında politika faizini %37,0 seviyesinde sabit tutmuştur.

Türkiye'nin dış ticareti mart ayında zayıf bir görünüm sergilemiştir. İhracat %6,4 azalışla 21,9 milyar dolara gerilerken, ithalat %8,4 artışla 33,2 milyar dolara yükselmiş ve ihracatın ithalatı karşılama oranı %66,1 olmuştur. İhracatta Avrupa Birliği 10,28 milyar dolarla en büyük pazar olmaya devam ederken, Almanya 1,82 milyar dolarla ilk sıradaki ülke olmuştur. İthalatta ise Çin 4,76 milyar dolarla başlıca kaynak ülke konumunu sürdürmüştür. Sektörel olarak otomotiv liderliğini korusa da gerilerken, kimyevi maddeler olumlu ayrılmış; yüksek teknolojlili ürün ihracatı ise mart ayında %26,2 azalmıştır.

Dünya Bankası verilerine göre mart ayında enerji fiyatları endeksi aylık %12, metal fiyatları endeksi %9,3 ve değerli metaller endeksi %17 artarken; gıda emtia fiyatları endeksi %1,4 yükselmiş, tarım fiyatları endeksi %0,4 gerilemiştir. Petrol fiyatlarındaki sert yükseliş, Basra Körfezi çevresindeki arz riskleri ve gübre-lojistik maliyetlerindeki artış, önümüzdeki dönemde enerji, metal ve tarımsal emtia fiyatlarında oynaklığın yüksek kalabileceğine işaret etmektedir.

Brezilya, sahip olduğu rezerv çeşitliliği, madencilik altyapısı ve yenilenebilir enerji kapasitesi sayesinde kritik minerallerde öne çıkan ülkelerden biridir. Ancak asıl belirleyici unsur, ülkenin ham madde ihracatçısı olarak kalmayıp işleme, rafinasyon ve sanayi kapasitesini geliştirebilmesidir. Afrika için kritik mineraller yalnızca ihracat fırsatı değil, sanayileşme, bölgesel entegrasyon ve daha yüksek katma değer üretimi açısından stratejik bir alandır. Kıtanın gerçek kazanımı, ham madde tedarikçisi olarak kalmak yerine işleme, üretim ve düzenleyici kapasitesini güçlendirmesine bağlıdır.

Ayrıca, Küresel rekabet, giderek yapay zekâ, yarı iletkenler, bulut, bataryalar, elektrikli araçlar ve benzeri yüksek teknoloji alanlarında yoğunlaşmaktadır. Yeni dönemde üstünlük, yalnızca yenilik geliştirenlerde değil, bu alanlarda ölçek, finansman, altyapı ve sanayi koordinasyonunu kurabilen aktörlerde toplanacaktır.

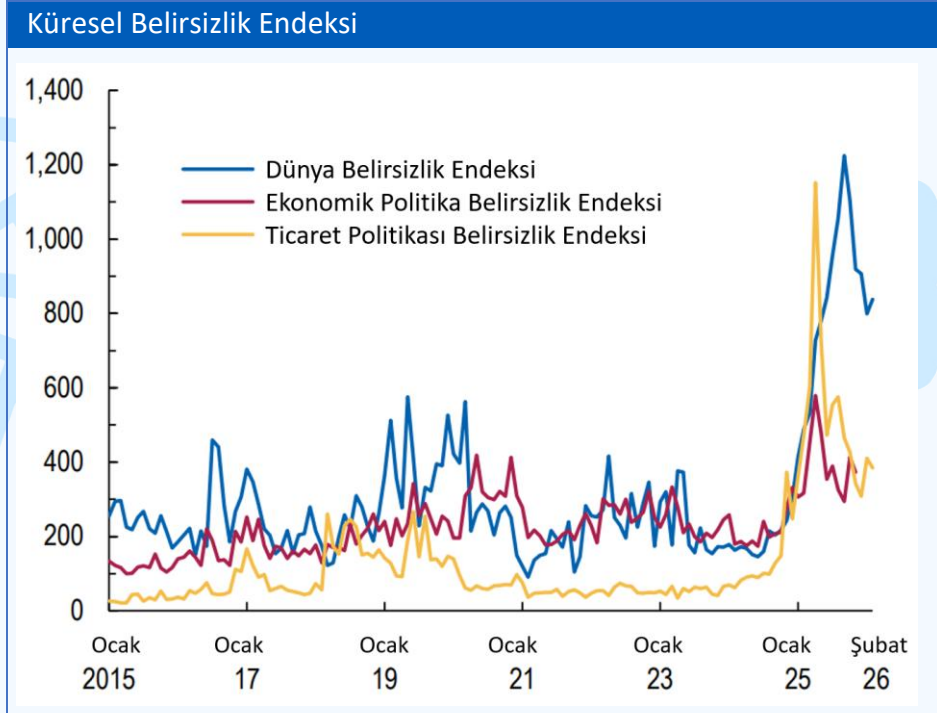
Küresel Ekonomi ve Ticaret

Küresel Ekonomi

Küresel belirsizlik yüksek seyrediyor.

Küresel belirsizlik 2025'te ulaştığı zirvelerin altında olsa da hâlâ tarihsel olarak yüksek seviyededir. Önümüzdeki aylarda birkaç dönüm noktasının ani artışlara yol açabileceği değerlendirilmektedir. Her şeyden önce, Orta Doğu'daki durum, akışkanlığını korumaktadır. Ateşkesten ciddi bir çatışma tırmanışına kadar uzanan farklı senaryoların olasılığı her gün değişmektedir. Ticaret cephesinde ise, ABD yönetimi tarafından yakın zamanda yürürlüğe konulan Section 122 tarifelerinin ilk 150 günlük sürenin ötesine uzatılması Kongre onayı gerektirmektedir. Aksi takdirde benzer tarifelerin başka yasal yetkiler

kullanılarak uygulanması gerekecektir. ABD-Meksika-Kanada Anlaşması (USMCA), uzatma süresinin dolacağı döneme denk gelecek şekilde Temmuz 2026 civarında zorunlu bir ortak gözden

Kaynak: IMF (Nisan 2026)

geçirmeye tabi olacaktır. ABD'nin diğer ticaret ortaklarıyla yaptığı birçok anlaşma ise şu ana kadar yalnızca geçici rahatlatma sağlamakta olup 2026 sonuna kadar sona erecek şekilde düzenlenmiştir. ¹

IMF'in 2026 için referans küresel büyüme tahmini %3,1 iken enerji fiyatlarının daha yüksek ve kalıcı olduğu olumsuz bir senaryo için büyüme tahmini %2,5'tir.

IMF'in Nisan ayında yayımladığı Dünya Ekonomik Görünümü raporunda geleneksel "baz senaryo" yerine bir "referans tahmini" sunulmuştur. Bu tahmin Orta Doğu'daki savaşın süresi, yoğunluğu ve kapsamının sınırlı olacağı ve aksaklıkların 2026 ortasına kadar

¹ IMF (Nisan 2026) World Economic Outlook : [Global Economy in the Shadow of War](#)

azalacağı varsayımına dayanmaktadır. Referans tahmine göre IMF, küresel büyümenin 2026'da %3,1 ve 2027'de %3,2 olmasını beklemektedir. Referans tahmininde ülkeler arasında büyük farklılıkların oluşacağı belirtilmektedir. Çatışma bölgesi ve özellikle kırılğan yapıya sahip emtia ithalatçısı gelişmekte olan ekonomiler üzerindeki etkiler çok daha belirgindir. IMF, gelişmekte olan ekonomiler için büyüme tahminini 2026'da Ocak görünümüne göre 0,3 puan aşağı çekmiş, gelişmiş ekonomiler için ise büyük ölçüde değiştirmemiştir. Öte yandan enerji fiyatlarının daha yüksek ve kalıcı olduğu olumsuz bir senaryoda küresel büyümenin 2026'da %2,5'e düşerken enflasyonun %5,4'e ulaşabileceği belirtilmektedir. Çatışma bölgesinde enerji altyapısının daha fazla zarar görmesi durumunda ise etkinin daha büyük olması beklenmektedir: Küresel büyüme 2026'da yaklaşık %2'ye gerilerken, manşet enflasyon 2027'de %6'nın biraz üzerine çıkabilir. Bu durumun gelişmekte olan ekonomiler üzerindeki etkisinin, gelişmiş ekonomilere kıyasla neredeyse iki kat daha fazla olacağı öngörülmektedir.²

DTÖ 2026'da en fazla GSYH büyümesinin Afrika (%4,3), Asya (%3,9) ve Orta Doğu'da (%3,3) olacağını tahmin ediyor.

Dünya Ticaret Örgütü'nün Mart ayında yayımlanan raporunda önceden var olan düşük enerji fiyatı ortamını temsil eden baz senaryo ile yüksek enerji fiyatlarını yansıtan senaryo olmak üzere iki senaryo çalışılmıştır. Baz senaryoya göre, dünya GSYH'sinin 2026'da %2,8 artması beklenmektedir. Büyümenin en güçlü olması beklenen bölgeler Afrika (%4,3), Asya (%3,9) ve Orta Doğu (%3,3)'dur. Söz konusu GSYH büyümesinin mal ithalatına da yansımaları beklenmektedir.³

OECD 2026'da yıllık GSYH artışının Çin'de %4,4; ABD'de %2,0; Euro Bölgesi'nde %0,8 olacağını tahmin ediyor.

OECD'nin Mart ayında yayımlanan ara raporuna göre ise küresel GSYH büyümesinin 2026'da %2,9'a gerilemesi, ardından 2027'de %3,0'a hafifçe yükselmesi beklenmektedir. Enerji fiyatlarındaki artış ve Orta Doğu'daki savaşın öngörülemez seyrinin maliyetleri artırıp talebi azaltacağı öngörülmektedir. Bu durum, teknolojiye bağlı yatırımlar ve üretimdeki güçlü artış, daha düşük efektif gümrük tarifeleri ve 2025'ten devreden büyüme ivmesinin sağladığı olumlu etkileri kısmen dengeleyecektir. Bu tahminler, enerji piyasalarındaki mevcut aksaklıkların zamanla azalacağı ve petrol, gaz ile gübre fiyatlarının 2026 ortasından itibaren kademeli olarak düşeceği yönündeki teknik varsayımına dayanmaktadır. ABD'de yıllık GSYH büyümesinin 2026'da %2,0'dan 2027'de %1,7'ye gerilemesi beklenmektedir. Bunun nedeni, yapay zekâ bağlantılı yatırımların güçlü kalmasına rağmen, reel gelir artışındaki yavaşlama ve tüketici harcamalarındaki zayıflamanın bu etkiyi dengelemesidir. Euro Bölgesi'nde GSYH büyümesinin, yüksek enerji fiyatlarının ekonomik faaliyet üzerindeki baskısı nedeniyle 2026'da %0,8'e düşmesi, ardından savunma harcamalarındaki artışın etkisiyle 2027'de %1,2'ye yükselmesi öngörülmektedir. Çin'de ise büyümenin 2026'da %4,4'e ve 2027'de %4,3'e gerilemesi beklenmektedir.⁴

² IMF (Nisan 2026) World Economic Outlook : [Global Economy in the Shadow of War](#)

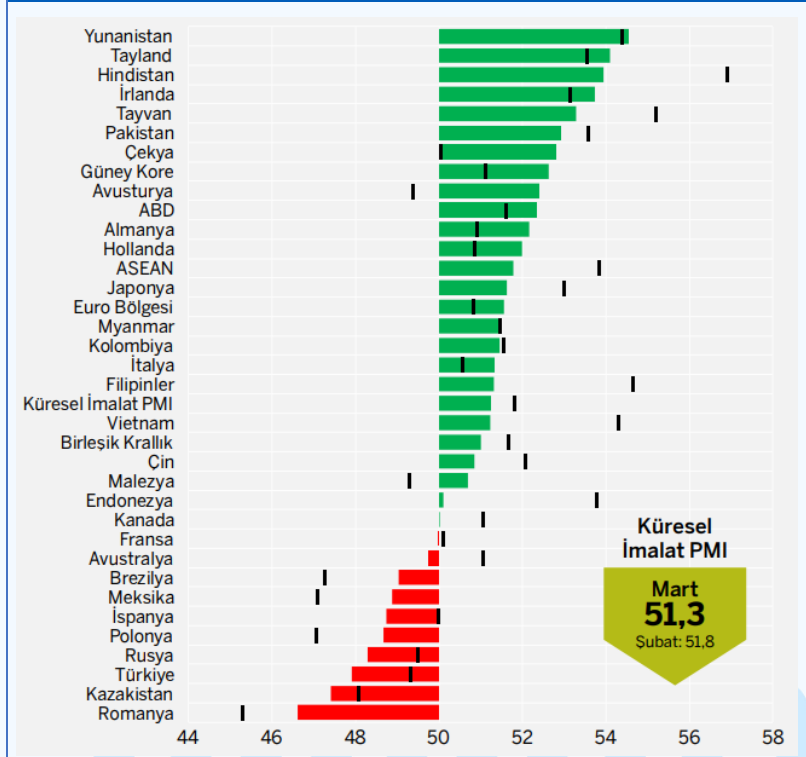
³ World Trade Organization (2026) [Global Trade Outlook and Statistics: March 2026](#)

⁴ OECD (Mart 2026) [OECD Economic Outlook](#) Interim Report March 2026: Testing the Resilience.

Küresel PMI 2026 şubat ayında 51,8 ile 44 aylık en yüksek noktaya erişti.

İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (Purchasing Managers' Index – PMI) ekonomik aktiviteyi ölçen öncü bir göstergedir. Küresel PMI 2026 şubat ayında 51,8 ile 44 aylık en yüksek noktaya erişmiştir. Orta Doğu'daki savaşın etkisiyle küresel PMI Mart'ta 51,3'e gerilemiştir. Tedarik zincirleri, girdi fiyatları ve beklentiler savaşın etkilerinin gözlemlendiği alanlar olmuştur. Girdi maliyetlerinde 2022 Temmuz ayından beri yaşanan en hızlı artış gerçekleşmiştir. Tedarik teslim süreleri son üç buçuk yılın en yüksek artışını yaşayarak arz zincirlerinde zayıflamaya işaret etmiştir. Önümüzdeki bir yıl için üretime dair beklentiler ise son beş ayın en düşük noktasına gerilemiştir. Yeni siparişlerde yavaşlama gerçekleşmiştir. Üretim, son üç aydaki en düşük seviyede artış yaşamıştır. Yatırım malları, ara mallar ve tüketim malları üretimi ivmesini kaybetmiştir. Girdi stoku ve istihdamda ise değişiklik görülmemiştir. ⁵

Ülkelere Göre İmalat PMI, Mart 2026

Kaynak: İstanbul Sanayi Odası (Mart 2026) Dünyada İmalat PMI Gelişmeleri, S&P Global PMI.

Not: 50 üzeri geçen aya göre iyileşme anlamına gelmektedir.

Endeksin bir ay öncesine göre durumu dikey siyah çizgilerle gösterilmiştir.

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri (%)

		Dünya	Euro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Japonya
Dünya Bankası	2025	2,7	1,4	2,1	2,3	0,9	7,2	4,9	1,3
	2026	2,6	0,9	2,2	2,0	0,8	6,5	4,4	0,8
	2027	2,7	1,2	1,9	2,0	1,0	6,6	4,2	0,8
IMF	2025	3,4	1,4	2,1	2,3	1,0	7,6	5,0	1,2
	2026	3,1	1,1	2,3	1,9	1,1	6,5	4,4	0,7
	2027	3,2	1,2	2,1	2,0	1,1	6,5	4,0	0,6
OECD	2025	3,3	1,4	2,1	2,3	1,0	7,6	5,0	1,2
	2026	2,9	0,8	2,0	1,5	0,6	6,1	4,4	0,9
	2027	3,0	1,2	1,7	2,1	0,8	6,4	4,3	0,9

Kaynak: IMF (Nisan 2026), Dünya Bankası (Ocak 2026), OECD (Mart 2026)

⁵ İstanbul Sanayi Odası (Mart 2026) [Dünyada İmalat PMI Gelişmeleri](#), S&P Global PMI.

Küresel Ticaret

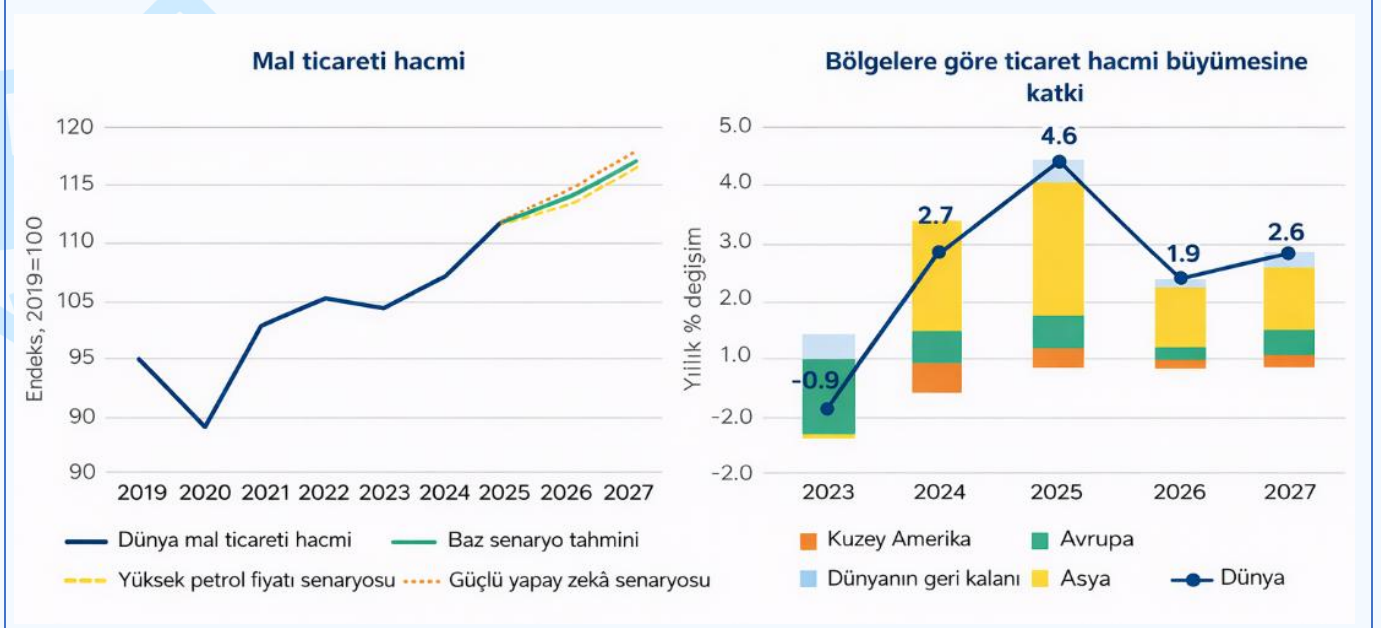
2025'te küresel ticaret, %7,5 oranında güçlü bir büyümeyle 35 trilyon dolara erişti.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın (United Nations Conference on Trade and Development – UNCTAD) Nisan ayında yayınladığı rapora göre küresel ticaret 2025 yılında 2,5 trilyon dolar büyüyerek yaklaşık %7,5 artışla 35 trilyon dolarlık rekor seviyeye ulaşmıştır. Büyümenin büyük kısmını mal ticareti oluşturmuş; yaklaşık %7 artarak küresel büyümeye 1,8 trilyon dolar katkı sağlamıştır. Hizmet ticareti ise yaklaşık %8 büyüyerek küresel büyümeye 700 milyar dolar katkıda bulunmuştur. Mal ticareti yaklaşık 26 trilyon; hizmet ticareti ise yaklaşık 9 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. ⁶

DTÖ 2026'da mal ticareti hacmi büyümesinin %1,9, hizmet ticareti hacmi büyümesinin %4,8 olacağını öngörüyor.

Dünya Mal Ticareti Hacmi Büyümesi (2019-2027)

Endeks, 2019=100, yıllık değişim %

Not: Ticaret, ihracat ve ithalatın ortalaması olarak hesaplanmıştır. 2026 ve 2027 rakamları tahminidir.

Kaynak: [DTÖ \(2026\)](#); ticaret istatistikleri için DTÖ, tahminleri için DTÖ sekreteryası hesaplamaları kullanılmıştır.

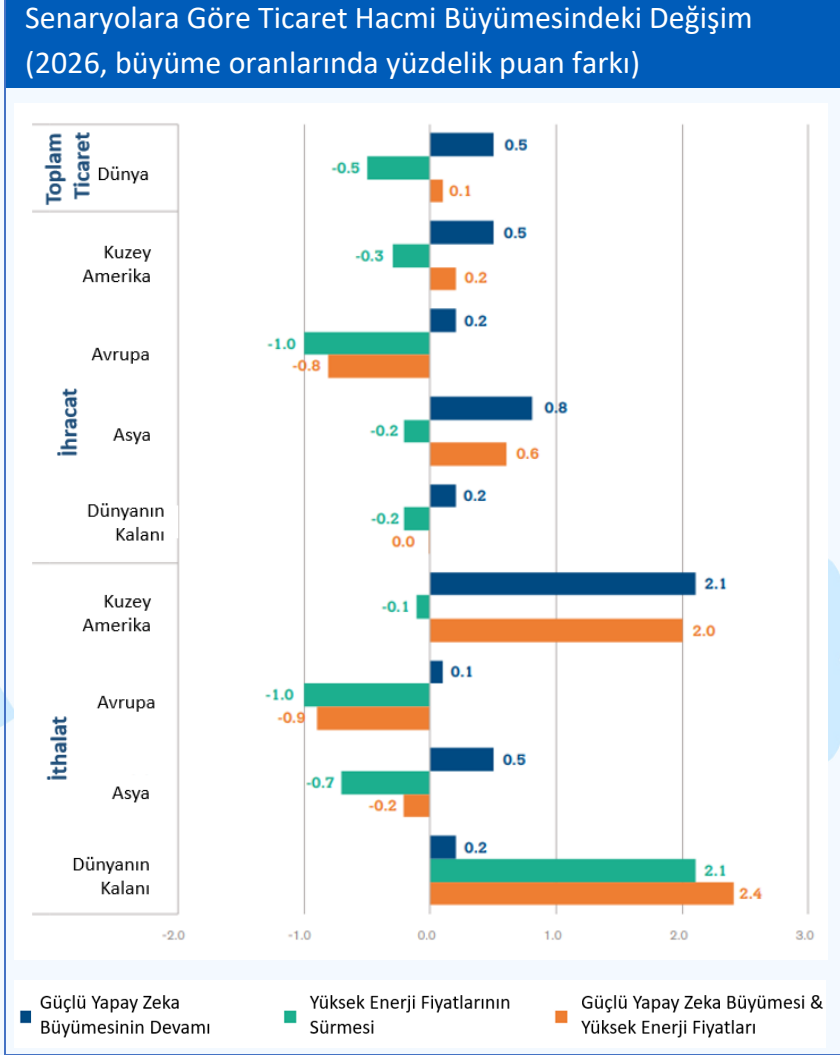
Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) Mart ayında yayınladığı rapora göre 2025 dünya mal ticareti büyüme oranı Ekim ayındaki tahmininin oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. Farkın nedeni sektördeki küresel yatırım patlamasıyla bağlantılı olarak yapay zekâ ürünlerine yönelik artan talebin, yüksek tarifeler ve artan ticaret politikası belirsizliğinin olumsuz etkilerini dengelemesi olarak ifade edilmiştir. DTÖ, geçen yıl beklenenden daha güçlü bir artış gösteren küresel ticaret büyümesinin 2026'da yavaşlamasını beklemektedir. Raporda çalışılan baz senaryoya göre mal ticareti hacmi büyümesi 2026'da %1,9'a düşecek, ardından 2027'de %2,6'ya yükselecektir. Aynı senaryo, hizmet ticareti hacmi

⁶ UNCTAD (07.04.2026) Global Trade Update (April 2026): [Global trade growth continues, but fragility rises.](#)

için büyümenin 2026'da %4,8'e gerilemesini, ardından 2027'de %5,1'e çıkmasını öngörmektedir.⁷

2026'da mal ticaret büyüme oranını Orta Doğu'daki savaş 0,5 puan düşürebilir; yapay zekâ ile ilgili ürün ticareti ise 0,5 puan artırabilir.

DTÖ'nün senaryo çalışmasına göre yakın zamanda Orta Doğu'daki savaşa bağlı olarak yüksek petrol fiyatlarının devam etmesi 2026'da %1,9 olarak öngörülen mal ticareti büyümesinden 0,5 puan düşmesine neden olabilir. Buna karşılık, yapay zekâ ile ilgili ürün ticareti 2025'teki kadar güçlü kalırsa büyüme 0,5 puan artabilir. Yıl boyunca hangi faktörün etkisinin baskın olacağı belirsizliğini korumaktadır. Hem yukarı hem aşağı yönlü risklerin aynı anda gerçekleşmesi de mümkündür. Bu durumda enerji fiyatları yüksek kalırken yapay zekâ bağlantılı malların ticareti hızla artmaya devam edebilir.

Böyle bir senaryoda, 2026 yılı mal ticareti büyümesi önceki beklentilere kıyasla değişmeden kalabilir. Bölgelerin farklı şekilde etkilenmesi beklenmekte olup Avrupa'da ihracat azalırken, petrol ihracatçısı ülkelerde ithalatın artacağı öngörülmektedir.⁸

Orta Doğu'daki çatışmanın hizmet ticareti üzerindeki etkisinin de mal ticareti kadar güçlü olabileceği tahmin edilmektedir. Uluslararası taşımacılık ve seyahate yönelik aşağı yönlü riskler nedeniyle 2026 büyümesinden 0,7 puan düşürebilir. Savaşın uzaması, taşımacılık ve yakıt maliyetlerini yapısal olarak yüksek tutabilir. Ayrıca önemli deniz ve hava

⁷ World Trade Organization (2026) [Global Trade Outlook and Statistics: March 2026](#) ↗

⁸ World Trade Organization (2026) [Global Trade Outlook and Statistics: March 2026](#) ↗

taşımacılığı rotalarını aksatabilir ve bölgesel turizmi ile küresel seyahat talebini olumsuz etkileyebilir.

2026'da en hızlı ithalat hacmi artışının %3,3 oran ile Asya'da görülmesi; en hızlı ihracat artışlarının ise %3,5'er oranlarla Asya ve Güney Amerika'da gerçekleşmesi bekleniyor.

DTÖ'nün yüksek enerji fiyat senaryosunda ise dünya mal ticareti hacmi büyümesinin %1,9'dan %1,4'e gerileyerek önceki beklentilerin 0,5 puan altında kalması beklenmektedir. Orta Doğu, Bağımsız Devletler Topluluğu'nu (BDT) ve Afrika gibi petrolün ihracat içinde büyük paya sahip olduğu bölgelerde artan ihracat gelirleriyle uyumlu şekilde ithalat hacmi büyümesi artarken, Asya ve Avrupa gibi net petrol ithalatçısı bölgelerde ithalat büyümesinin yavaşlayacağı öngörülmektedir. 2026'da en hızlı ithalat hacmi artışının Asya'da (%3,3) görülmesi beklenmektedir. İhracat tarafında ise Asya (%3,5) ve Güney Amerika'nın (%3,5) en fazla büyüyeceği tahmin edilmektedir. Orta Doğu'nun ihracat artışının keskin şekilde yavaşlaması (%0,6), Avrupa'nın ihracatının ise durağan kalmaya devam etmesi beklenmektedir (%0,5).⁹

Mal Ticaret Hacmi ve GSYH Büyümesi (2022-2027) yıllık % değişim

	Tarihsel veriler				Baz senaryo tahmini		Yüksek enerji fiyatı senaryosu	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2026	2027
Dünya Ticareti^a	2,3	-0,9	2,7	4,6	1,9	2,6	1,4	2,8
İhracat								
Kuzey Amerika	4,0	3,5	2,2	3,1	1,4	2,7	1,1	2,4
Güney Amerika ^b	3,1	2,4	5,9	3,2	3,5	2,5	3,5	2,3
Avrupa	2,2	-2,9	-1,9	-0,5	0,5	1,9	-0,6	2,6
BDT (CIS) ^c	-2,2	-4,0	4,7	3,0	1,3	-0,5	2,4	-0,2
Afrika	-2,4	5,8	-2,0	10,3	1,2	2,2	1,0	2,0
Orta Doğu	3,8	7,6	4,6	12,9	0,6	2,6	-0,1	2,4
Asya	0,4	0,2	8,3	9,5	3,5	3,2	3,3	3,5
İthalat								
Kuzey Amerika	5,7	-2,0	4,6	3,1	0,3	3,2	0,2	3,2
Güney Amerika ^b	3,7	-3,9	5,9	10,4	2,5	3,4	2,7	3,6
Avrupa	4,5	-4,9	-2,0	2,1	1,3	1,9	0,3	2,3
BDT (CIS) ^c	-6,0	18,1	5,1	2,7	-2,0	0,1	1,4	-3,2
Afrika	6,2	2,8	1,5	8,7	3,2	3,7	4,2	3,2
Orta Doğu	11,3	8,6	12,1	10,4	1,0	3,0	2,0	2,7
Asya	-0,8	-0,7	4,8	6,0	3,3	3,1	2,6	3,2
Piyasa döviz kurlarıyla GSYH								
Dünya	3,4	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,5	2,8
Kuzey Amerika	2,7	2,9	2,7	2,0	2,3	2,0	2,5	2,1
Güney Amerika ^b	4,3	2,0	2,5	3,0	2,4	2,9	2,4	2,7
Avrupa	3,7	0,7	1,2	1,7	1,6	1,8	0,4	1,8
BDT (CIS) ^c	-0,1	4,4	4,6	2,1	1,8	1,9	1,9	1,5
Afrika	4,1	3,2	3,3	4,2	4,3	4,4	4,5	4,2
Orta Doğu	7,5	2,2	2,1	2,3	3,3	3,6	2,9	3,4
Asya	3,4	4,5	4,0	4,3	3,9	3,7	3,1	4,2

- a) Ticaret, ihracat ve ithalatın ortalaması olarak hesaplanmıştır.
b) Güney Amerika, Orta Amerika ve Karayipler'i kapsamaktadır.
c) Bağımsız Devletler Topluluğu'nu (BDT) ifade etmektedir (bazı ortak ve eski üyeler dahil)

Not: Afrika, Orta Doğu, BDT ve az gelişmiş ülkelerin 2025 ihracat verileri yetersiz olduğu için tahminler dikkatle yorumlanmalıdır.

Kaynak: [DTÖ \(2026\)](#), tarihi ticaret verileri için DTÖ-UNCTAD, ticaret tahminleri için DTÖ kullanmıştır. GSYH hesaplamaları için OECD, Dünya Bankası, IMF, UN, ulusal istatistikler ve DTÖ hesaplamaları dikkate alınmıştır.

DTÖ 2026 yılı mal ticareti büyüme tahminini yüksek GSYH büyüme beklentileri, yapay zekâ ile ilgili ticarete güçlü büyümenin süreceği öngörüsü ve tarifelerin beklenenden

⁹ World Trade Organization (2026) [Global Trade Outlook and Statistics: March 2026](#) ↗

daha sınırlı etkisi nedeniyle revize etmiştir. 2026'daki ticaret politikası değişiklikleri gümrük tarifelerinde esaslı bir değişimden ziyade hukuki araçların değiştirilmesi şeklinde gerçekleşmiştir.

DTÖ raporuna göre 2025 yılında Kuzey Amerika'nın mal ithalatı, beklenen gümrük tarifesi artışları öncesinde yapılan öne çekilmiş alımların (çoğunlukla ilk çeyrekle sınırlı) gücüyle şekillenmiştir. İthalat, genişleyici maliye politikaları ve Kuzey Amerika'daki büyük ölçekli bulut hizmeti sağlayıcı firmaların yapay zekâ yatırımlarından da etkilenmiştir. Küresel düzeyde ithalat artışı, gelişmekte olan piyasalar ve ekonomilerdeki dirençli taleple desteklenmiştir. Asya ekonomilerinin güçlü ihracat performansı arz tarafında başlıca itici güç olmuş; toplam mal ticaret hacmi artışının %71'ine katkı sağlamıştır. Bazı Asya ekonomileri, Kuzey Amerika'daki pazar erişimindeki azalmayı telafi etmek için tedariklerini Güney Amerika ve Afrika gibi hızla büyüyen gelişmekte olan pazarlara yönlendirmiştir. Çin'in ihracatındaki kapasite kaynaklı artış ve yapay zekâ bağlantılı değer zincirlerinde ticaret akışlarının hızlanması da güçlü ihracat performansını destekleyen diğer faktörler arasında yer almıştır.

Küresel Konteyner Elleçleme Endeksi (Ocak 2019 - Ocak 2026) Mevsimsellikten arındırılmış endeks, 2019=100

Kaynak: [DTÖ \(2026\)](#), RWI - Leibniz Institute for Economic Research and Institute for Shipping Economics and Logistics (ISL).

* Küresel konteyner trafiğinin yaklaşık %64'ünü temsil eden 92 limanın işlem hacmi verilerine dayanmaktadır.

** Le Havre, Zeebrugge, Antwerp, Rotterdam, Bremen/Bremerhaven ve Hamburg limanlarının işlem hacmidir.

Küresel Konteyner Elleçleme Endeksi yıllık %6,1 artışla Ocakta 144,7 seviyesine ulaştı.

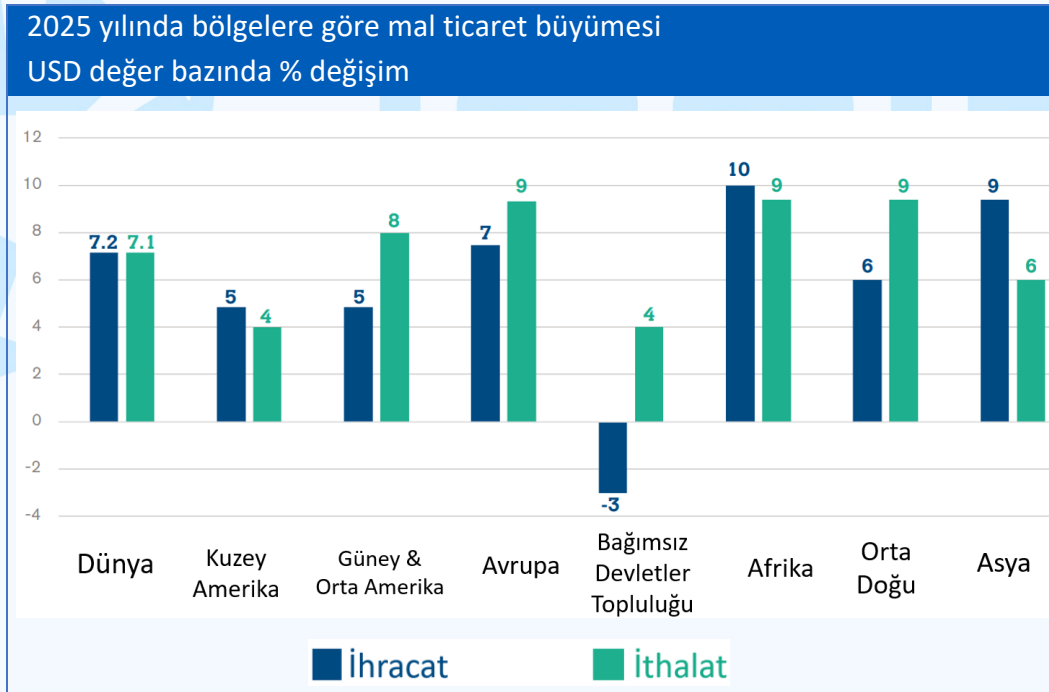
Büyük uluslararası limanların konteyner elleçleme hacmi, dünya mal ticareti hacminin önemli bir göstergesidir. Aynı zamanda hizmet ticaretinin taşımacılık bileşeniyle de yakından ilişkilidir. Aşağıdaki grafik, küresel konteyner taşımacılığındaki eğilimleri küresel konteyner trafiğinin yaklaşık %65'inden sorumlu 90 uluslararası limanın toplam elleçleme hacmini ölçen RWI/ISL Küresel Konteyner Elleçleme Endeksi aracılığıyla göstermektedir. Mevsimsellikten arındırılmış endeks, Ocak ayında 144,7 seviyesine ulaşmış, yıllık bazda %6,1 artış göstermiştir. Bu artış, DTÖ'nün baz senaryosu kapsamında bu yıl için öngörülen %1,9'luk ticaret artışından daha güçlüdür. Bu artışın büyük kısmı Çin limanlarındaki elleçleme hacmindeki yükselişten kaynaklanmıştır. Söz konusu hacim, Ocak ayında yıllık bazda %11,4 artmıştır. Buna karşılık, dünyanın geri kalanındaki limanların elleçleme hacmi geçen yılın aynı dönemine göre yalnızca %2,7 artmıştır. Bu

durum, 2026 yılının başında Çin ihracatının güçlü seyrini koruduğunu göstermektedir. Aynı dönemde Kuzey Avrupa limanlarının elleçleme performansı zayıflamış; konteyner trafiğindeki yıllık artış Ocak ayında yalnızca %0,3 olmuştur.

Yapay zekâ yatırımları 2025'te mal ticaret büyümesinin yarısına katkı sağladı.

DTÖ, ticaret politikası belirsizliği tarihsel olarak yüksek seviyede kalmasına rağmen, 2026 yılında öne çekilmiş alımların yarattığı tek seferlik etkisinin tekrarlanmamasını beklemektedir. Bu nedenle baz senaryoda küresel ticaret büyümesi hızlı olmayabilir. Ancak yapay zekâ yatırımları ile genişleyici para ve maliye politikalarından destek almaya devam etmesi beklenmektedir. Tahminlere yönelik riskler aşağı yönlü olup büyük ölçüde Orta Doğu'daki çatışmaya bağlı olarak yükselen enerji fiyatlarıyla ilişkilidir. Bu durum devam ederse üretim ve ticaret üzerinde ciddi baskı oluşturabilir. Yukarı yönlü riskler ise büyük ölçüde yapay zekâ yatırımlarıyla ilgilidir. Bu yatırımlar 2025'te mal ticareti büyümesinin neredeyse yarısına katkı sağlamış ve bazı bölgelerde toplam üretken yatırımların %70'ine kadar ulaşmıştır. Sektördeki yatırım gücünün 2026 ve sonrasında nasıl seyredeceği ise belirsizdir.

2025'te ihracat, değer bazında %10 oran ile en fazla Afrika'da arttı.

Kaynak: DTÖ (2026), DTÖ-UNCTAD (dünya); DTÖ (bölgeler)

* Bazı ortak ve eski üye devletler dâhil.

Bölgesel olarak 2025 yılında mal ihracat değerleri yıllık %10'luk oranla en fazla Afrika'da artmıştır. Bölgede kakao, kahve-çay, altın, gübre ve cevher ihracatında artış yaşanırken demir-çelik, yakıt ve araç ihracatında düşüş gerçekleşmiştir. Bu bölgeyi %9'luk artış oranıyla Asya izlemiştir. Bölgenin altın, makineler, hayvansal-bitkisel yağlar ve bakır ihracatındaki artış; yakıt ve cevher ihracatındaki düşüş dikkat çekmektedir. Asya'yı %7'lik artış ile Avrupa takip etmektedir. Avrupa'da altın, organik kimyasallar, makineler ve ilaç ihracatında artış; yakıt, demir-çelik ve araç ihracatında düşüş gerçekleşmiştir. Bölgeler arasında yalnızca Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ihracatı %3 oran ile azalış göstermiştir. BDT'den yapılan mal ithalatının büyük kısmını yakıtlar ve mineral yağlardan

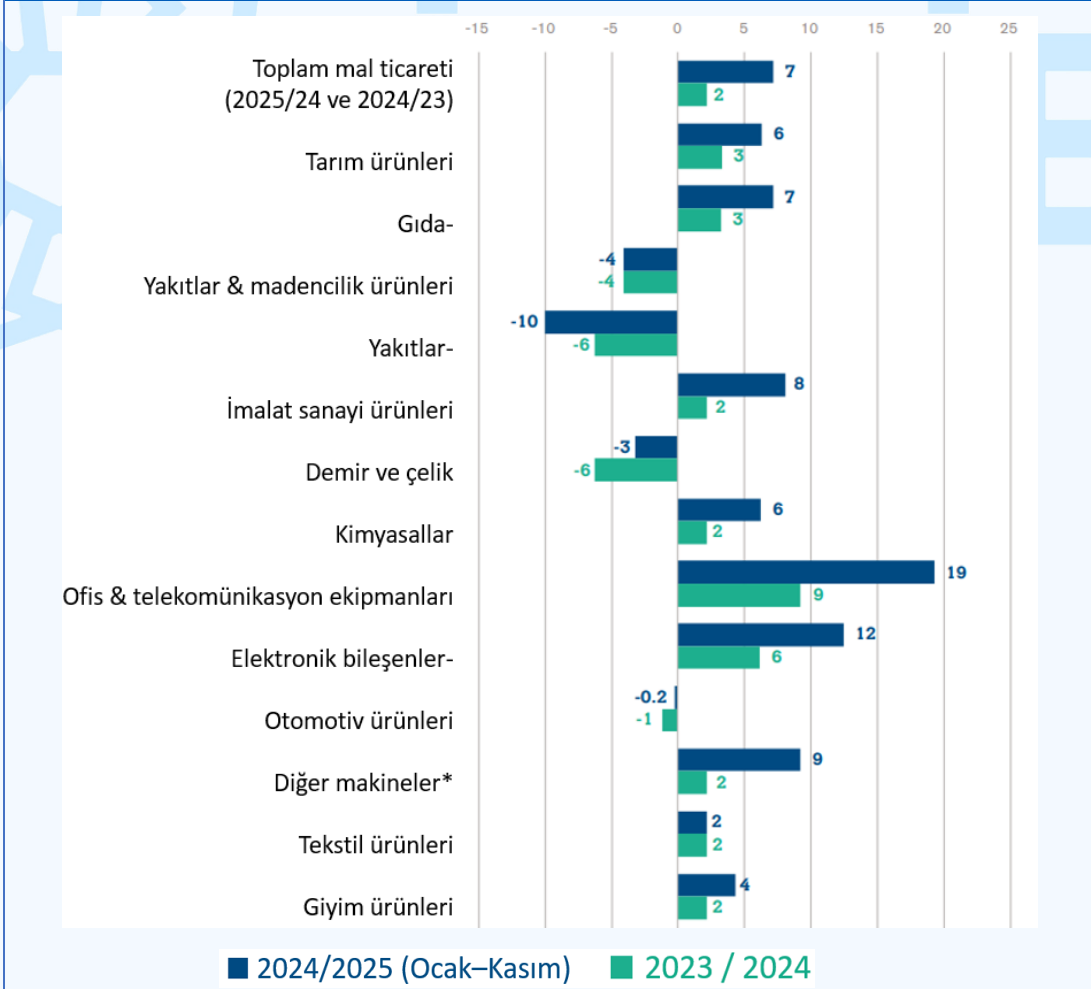
oluşturmaktadır. 2024'te bu oran %60'ın üzerindeyken 2025'te bu oran yarıdan fazlaya tekabül etmekteydi. BDT'nin ihracat azalışı, küresel yakıtlar ve madencilik ürünleri ticaret eğilimiyle uyumludur.

2025'te ithalat, %9 oranla en fazla Afrika, Avrupa ve Orta Doğu'da arttı.

İthalat tarafında ise en dikkat çekici yıllık artışlar %9 oran ile Afrika, Avrupa ve Orta Doğu bölgelerinde görülmüştür. Afrika'da özellikle gemiler/tekne/yüzer yapılar, araçlar, hayvansal/bitkisel yağlar ve makinelerin ithalatında belirgin artışlar yaşanmıştır. Avrupa'da altın, ilaç ve organik kimyasallar ithalatındaki artış güçlü olurken, yakıt ve demir-çelik ithalatı düşmüştür. Orta Doğu'da ise özellikle uçak/aksamları, tahıllar ve altın ithalatı artmıştır. BDT'nin mal ithalatı %4 oran ile tüm bölgeler arasında en düşük artışı göstermiştir. Altın, demir-çelik ve ilaç ithalatı artarken, özellikle giyim, araçlar ve plastik ithalatı azalmıştır.

2025 Ocak-Kasım dönemi en yüksek yıllık büyüme oranı %19'luk artış ile ofis ve telekomünikasyon ekipmanlarında yaşandı.

Ürün grubuna göre yıllık mal ticaret büyümesi, 2025 (ürün alt grubu için Ocak-Kasım) ve 2024, Usd değer bazında yıllık % değişim

Kaynak: DTÖ (2026), toplam mal ticareti için DTÖ-UNCTAD, ürünler için DTÖ tahminleri kullanılmıştır.

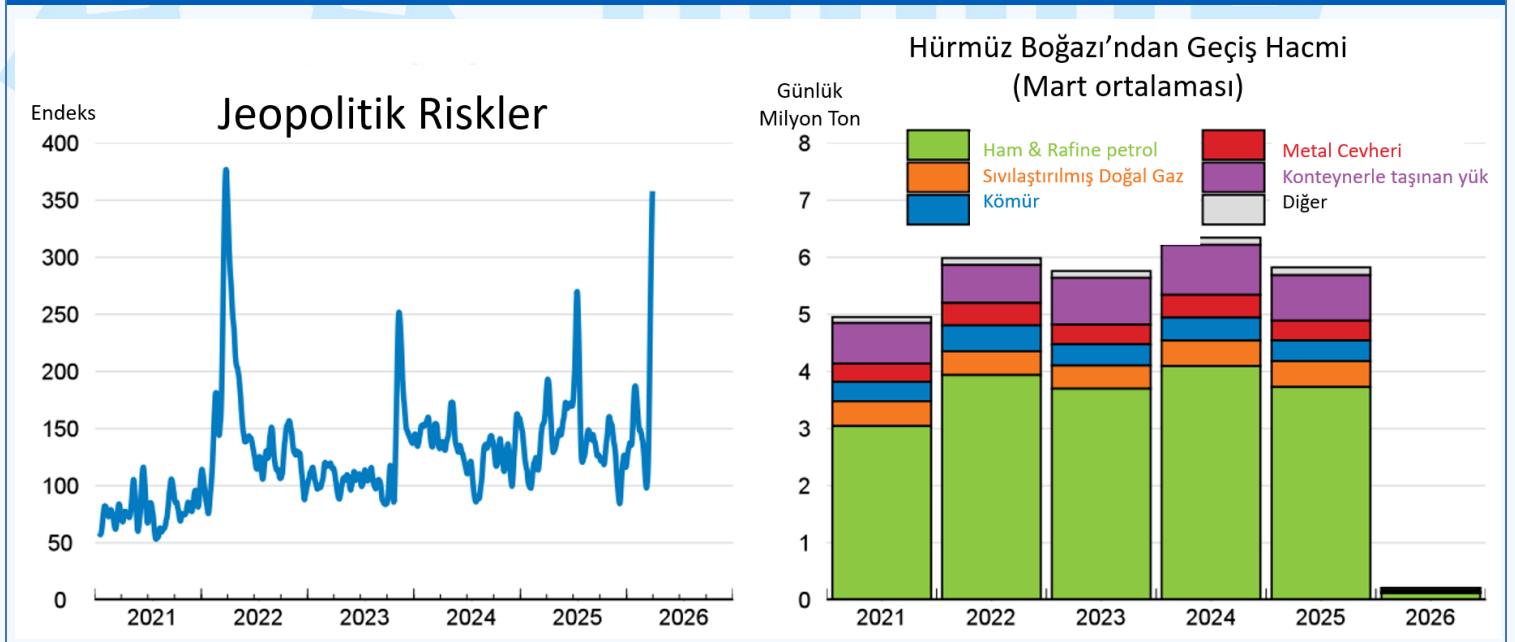
*Elektrikli makineleri, elektrikli olmayan makineleri ve enerji üretim ekipmanlarını kapsar.

Dünya mal ticaretinin ABD doları cinsinden değeri, 2025 yılında yıllık bazda %7 artarak 2024'teki %2'lik artışın üzerine çıkmıştır. 2025 yılının Ocak-Kasım dönemi itibarıyla, tahmin edilen en yüksek yıllık büyüme oranı %19'luk artış ile ofis ve telekomünikasyon ekipmanlarında görülmüştür. Onu %9'luk artış ile diğer makineler ve %7'lik artış ile gıda izlemiştir. Ana ürün grupları arasında yakıtlar ve madencilik ürünleri %4'lük, bunların alt grubu içinde de yakıtlar değer bazında %10'luk düşüş yaşamıştır. Düşüş yaşayan diğer alt kalemler arasında %3 oran ile demir ve çelik ve %0,2 ile otomotiv ürünleri yer almaktadır. Bu genel gelişme, aynı ürün gruplarının değer kaybettiği 2024 yılı eğilimini büyük ölçüde yansıtmaktadır.

2025'te deniz yoluyla yapılan küresel petrol ticaretinin %25'i Hürmüz Boğazı üzerinden gerçekleşti.

Orta Doğu'daki savaşın kapsamı ve süresi belirsizliğini oldukça korumakla birlikte, jeopolitik risk göstergeleri belirgin şekilde artmış ve enerji piyasaları üzerinde önemli etkiler görülmüştür. Şubat sonundan bu yana, önemli enerji altyapılarının kapanması ve Hürmüz Boğazı'ndan yapılan sevkiyatların neredeyse durma noktasına gelmesi, ham petrol, petrol ürünleri ve sıvılaştırılmış doğal gazın (LNG) küresel akışını sekteye uğratmıştır.

Jeopolitik Riskler ve Hürmüz Boğazı'ndan Geçen Ürünler

Kaynak: OECD (Mart 2026) [OECD Economic Outlook](#)

Soldaki grafik 16 Mart'a kadar olan günlük endekslerin ortalamasıdır.

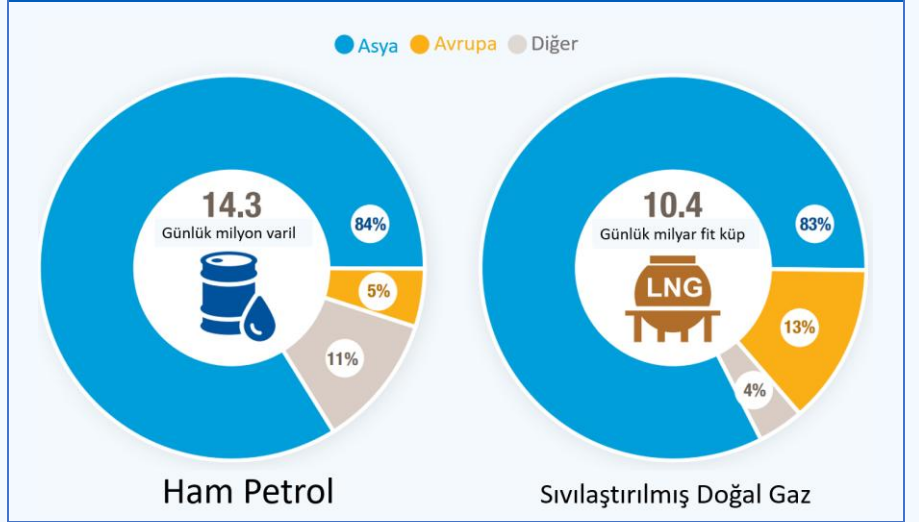
Sağdaki grafik gemilerdeki ürünlerin yaklaşık olarak hesaplanmasıyla tahmin edilmiştir. Ürünler, her geminin geçmişte uğradığı limanlardaki yükleme noktalarının ürün kompozisyonundaki hacmin ağırlıklı ortalaması kullanılarak hesaplanmıştır. Kömür kısmı kömür, kok ve bitüm kömürü; metal cevherleri kısmı ise metal cevherleri ve konsantrelerini kapsamaktadır. Balıkçı gemileri ve diğer muhtelif gemiler hesaplama dahil edilmemiştir. Veriler, her takvim yılı için Mart ayına ait günlük ortalamaları göstermekte olup mevsimsellikten arındırılmıştır. Son veri noktası 19 Mart 2026'dır.

Uluslararası Enerji Ajansı'na göre, Hürmüz Boğazı üzerinden yapılan petrol ve petrol ürünü ihracatı 2025 yılında küresel üretimin yaklaşık %20'sini ve deniz yoluyla yapılan küresel petrol ticaretinin %25'ini oluşturmaktadır. Alternatif güzergâhlar üzerinden taşımaya yönelik imkânlar sınırlı olup, ertelenen sevkiyatların yerel depolama tesislerinde tutulabilmesi de kısıtlıdır. LNG açısından bakıldığında, Katar'ın ihracatının yaklaşık %93'ü ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin ihracatının %96'sı bu boğazdan geçmektedir. Bu da küresel LNG ticaretinin yaklaşık beşte birine karşılık gelmekte olup söz konusu hacimlerin piyasaya ulaştırılması için alternatif bir güzergâh bulunmamaktadır.¹⁰

Birçok Asya ekonomisi Hürmüz Boğazı'ndan geçen petrol ve LNG'ye bağımlı durumda.

Bilhassa bölgeden yapılan enerji ithalatına yüksek derecede bağımlı olan Asya'daki birçok ülke için riskler söz konusudur. Bununla birlikte, enerji piyasalarının küresel yapısı nedeniyle arz kesintilerinin doğrudan etkilerinin hızla yayılması muhtemeldir.¹¹

2024 yılında Hürmüz Boğazı'ndan taşınan ham petrol ve sıvılaştırılmış doğal gazın (LNG) varış noktasına göre günlük hacmi

Kaynak: UNCTAD (2026) Strait of Hormuz Disruptions

¹⁰ OECD (Mart 2026) [OECD Economic Outlook](#) Interim Report March 2026: Testing the Resilience.

¹¹ OECD (Mart 2026) [OECD Economic Outlook](#) Interim Report March 2026: Testing the Resilience.

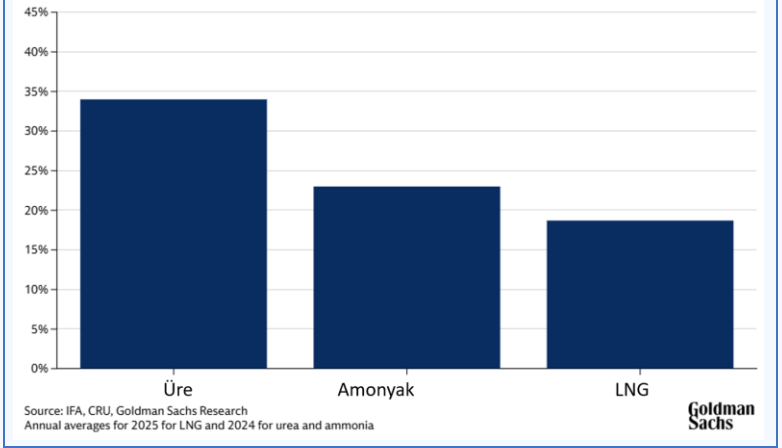
Küresel azotlu gübre ticaretinin dörtte birinden fazlası Hürmüz Boğazı'ndan geçiyor.

Küresel azotlu gübre ticaretinin dörtte birinden fazlası Hürmüz Boğazı'ndan geçmektedir. Goldman Sachs'e göre tahıl fiyatları yükselebilir. Bunun sebebi yalnızca gübre maliyetlerindeki artış olmayacaktır. Gübre, tahıl maliyetlerinin yaklaşık %20'sini oluşturduğu için gübre fiyatlarındaki artışın zamanla tahıl fiyatlarına yansımaları söz konusudur.

Gübrenin uygulanmasındaki gecikmelerden kaynaklanan verim kayıpları ve gübre yoğun ürünlerden daha az gübre gerektiren ürünlere

yönelim de tahıl fiyatlarının artmasına neden olabilir.¹² UNCTAD yüksek enerji, gübre ve taşımacılık maliyetlerinin gıda maliyetlerini artırıp özellikle en kırılgan kesimler için yaşam maliyeti baskılarını yoğunlaştırabileceğine dikkat çekmektedir.¹³

Hürmüz Boğazı'ndan deniz yoluyla yapılan ticaretin payı

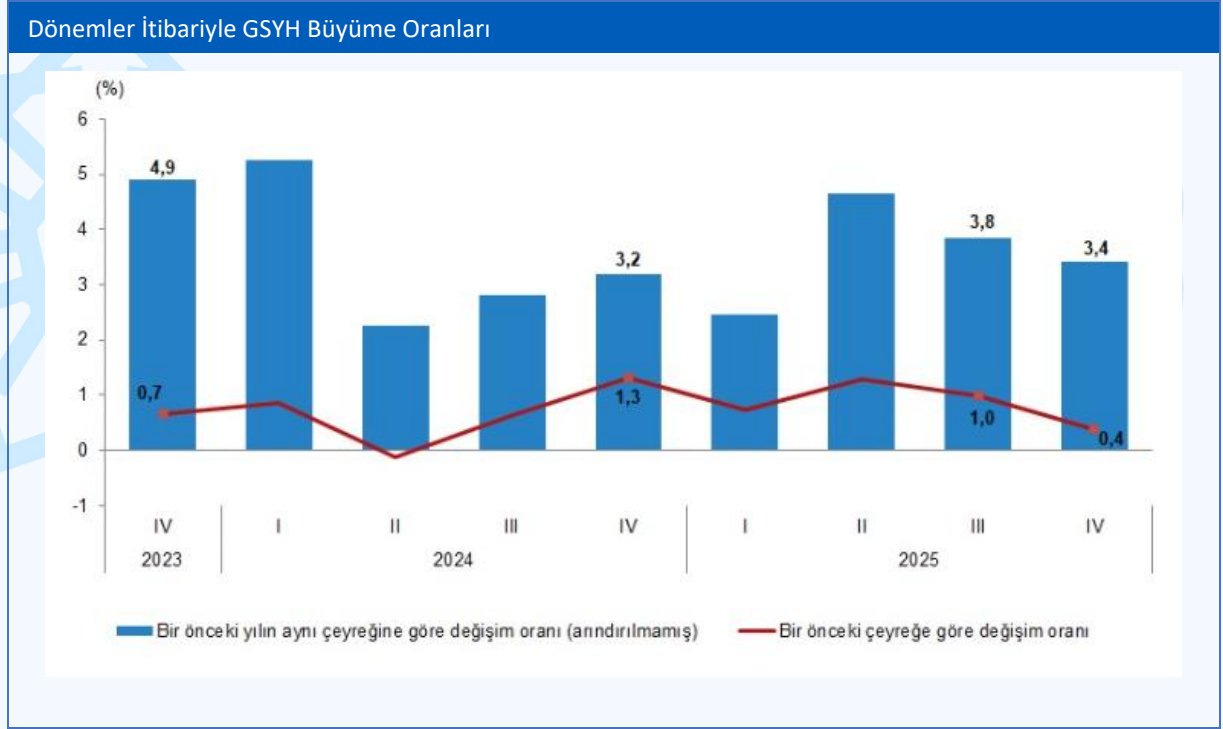

Kaynak: Goldman Sachs

Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticaret

Türkiye Ekonomisi 2025 Yılı Dördüncü Çeyreğinde %3,4 Büyüdü

Üretim yöntemine göre dört çeyrek GSYH, zincirlenmiş hacim endeksi olarak (2009=100), 2025 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %3,4 arttı. Üretim yöntemine göre cari fiyatlarla GSYH, 2025 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %41,4 artarak 18 trilyon 467 milyar 295 milyon TL oldu.¹⁴

Kaynak: TÜİK

Kırmızı çizgi bir önceki çeyreğe göre değişim oranını, mavi sütunlar ise bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişimi temsil etmektedir.

¹⁴ TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla [2](#)

Türkiye'nin Temel Ekonomik Göstergeleri								
Göstergeler	2021	2022	2023	2024	2025	2026		
						Ocak	Şubat	Mart
GSYH (Yıllık Reel Yüzde Değişim) (%)	11,8	5,4	5,0	3,3	3,6	-	-	-
GSYH (Milyar \$) ¹	808	906	1130	1320	1596	-	-	-
Sanayi Üretim Endeksi ²	19,7	4,7	1,6	0,4	2,6	-	-	-
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)	76,6	77,2	76,3	75,9	74,3	74,1	73,5	73,3
İstihdam (Milyon Kişi)	28,8	30,8	31,6	32,6	32,6	31,2	31,5	-
İşsizlik Oranı	12,0	10,4	9,4	8,7	8,3	8,6	9,0	-
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-7,1	-46,7	-41,8	-13,0	-30,2	-7,0	-7,5	-
Cari İşlemler Dengesi / GSYH Oranı	-0,9	-5,0	-3,6	-1,0	-	-	-	-
Dış Ticaret Dengesi (Milyar \$)	-29	-90	-86	-56	-70	-6,9	-7,5	-11,3
İhracat (FOB, Milyar \$)	225	254	256	262	273	20,3	21,1	21,9
İthalat (CIF, Milyar \$)	271	364	362	344	365	28,7	30,1	33,2
Bütçe Dengesi / GSYH Oranı (%)	-2,7	-0,9	-5,1	-4,7	-	-	-	-
TÜFE Oranı ³	36,1	64,3	64,8	44,4	30,9	30,65	31,53	30,87
Politika Faizi Oranı ⁵	14,00	9,00	9,00	42,50	37,00	37,00	37,00	37,00
	19,00	13,00	40,00	50,00	46,00			

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TÜİK, TCMB

¹ 2026 için 1.Çeyrek henüz açıklanmamıştır.

² Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi (Yıllık Yüzde Değişim)

³ TÜFE Dönem sonu yıllık yüzde değişim

⁴ Değişim Oranlarının hesaplanmasında baz yılı 2015 olarak alınmıştır.

⁵ 2020-2025 yılları için en düşük ve en yüksek politika faiz oranları verilmiştir.

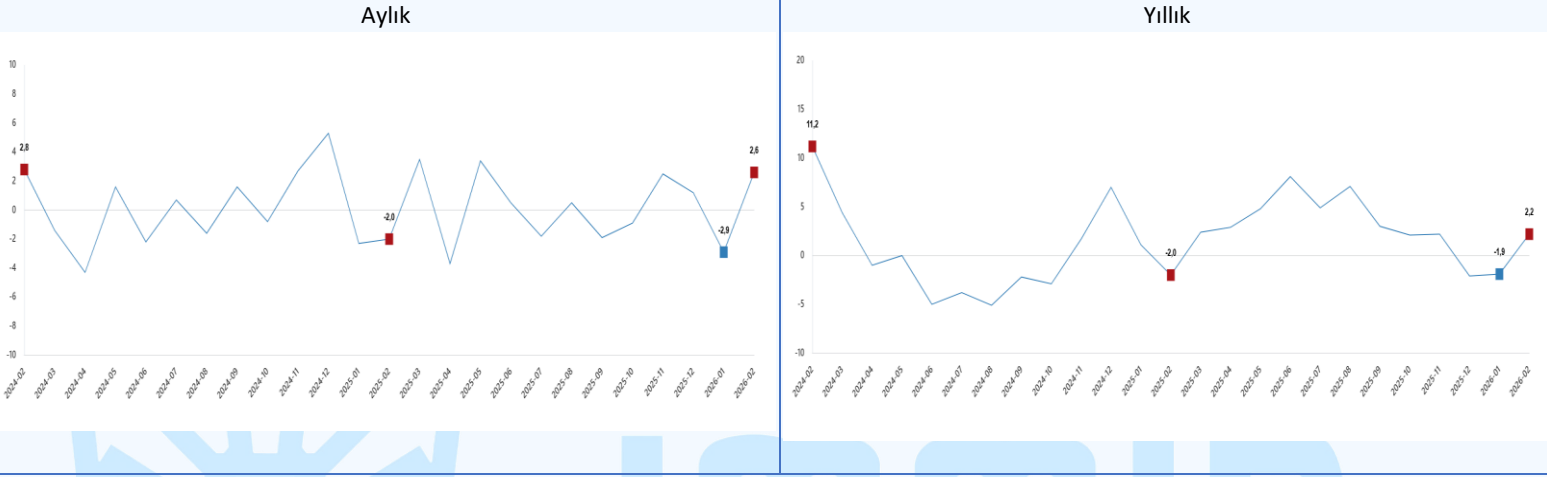
* Aylar için verilen GSYH çeyreklik dönemleri temsil etmektedir

Not: 2025 ve 2026 yıllarına ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemde bu veriler ilgili kuruluşlar tarafından revize edilebilmektedir.

Sanayi Üretimi Şubat'ta Aylık %2,6, Yıllık %2,2 Arttı

Sanayi üretim endeksi, 2026 yılı Şubat ayında bir önceki aya göre %2,6 artarken, bir önceki yılın aynı ayına göre %2,2 arttı. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi yıllık %4,1, imalat sanayi sektörü endeksi %2,4 artarken elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %2,2 azaldı; aylık bazda ise madencilik ve taş ocakçılığı %0,4, imalat sanayi sektörü endeksi %3,3 artarken elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım %3,6 azalmıştır.¹⁵

Sanayi Üretim Endeksi Aylık ve Yıllık Değişim Oranları (%)

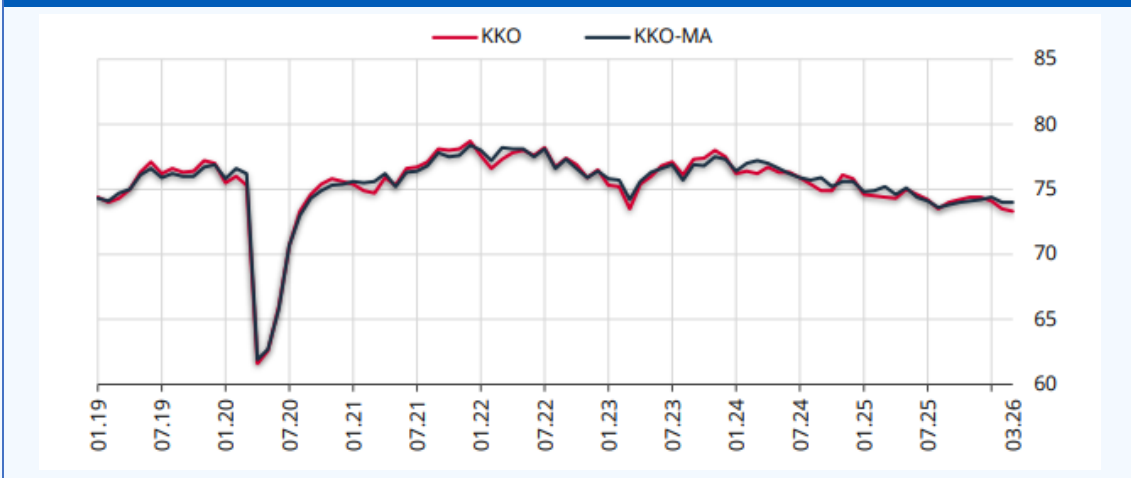

Kaynak:TÜİK

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Mart Ayında %74,0 Oldu

2026 yılı Mart ayında, imalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı (KKO-MA) bir önceki aya göre değişmeyerek yüzde 74,0 seviyesinde gerçekleşirken, mevsimsel etkilerden arındırılmamış Kapasite Kullanım Oranı (KKO) bir önceki aya göre 0,2 puan azalarak yüzde 73,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.¹⁶

Kapasite Kullanım Oranı (KKO) ve Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış KKO (%)

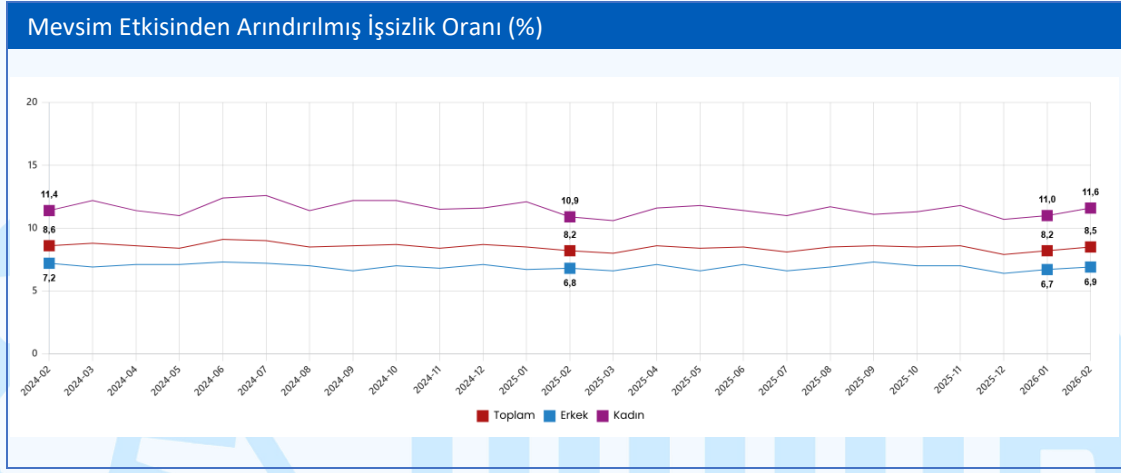
Kaynak:Merkez Bankası

¹⁵ TÜİK, Sanayi Üretim Endeksi

¹⁶ TCMB, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı

Mevsim Etkisinden Arındırılmış İşsizlik Oranı %8,5 Seviyesinde Gerçekleşti

Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2026 yılı Şubat ayında bir önceki aya göre 133 bin kişi artarak 2 milyon 981 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,3 puan artarak %8,5 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %6,9 iken kadınlarda %11,6 olarak tahmin edildi. 15–24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı bir önceki aya göre 1,4 puan artarak %15,8 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde %12,8, kadınlarda ise %21,8 olarak tahmin edildi. Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı 2026 yılı Şubat ayında bir önceki aya göre 0,1 puan artarak %29,9 oldu. Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı %19,2 iken işsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı %20,6 olarak tahmin edildi.^{17, 18}

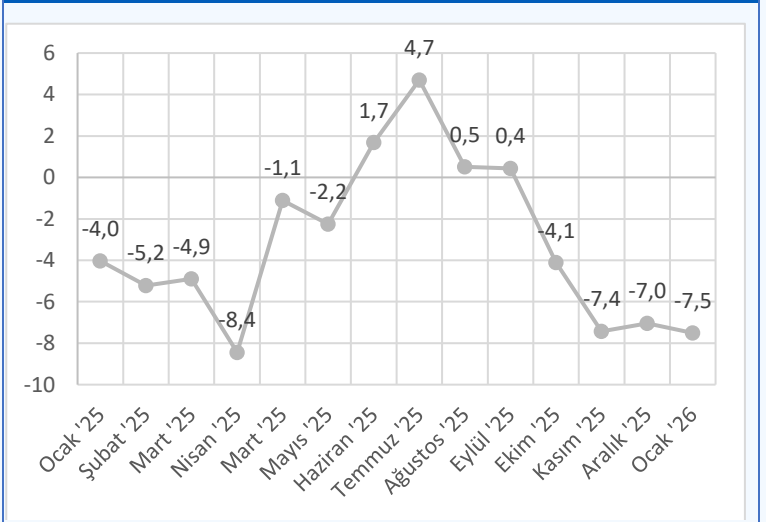

Kaynak:TÜİK

Şubat 2026 Döneminde Cari İşlemler Açığı 7,5 Milyar \$ Oldu

Şubat ayında cari işlemler hesabı 7.501 milyon ABD doları açık kaydetmiştir. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 1.462 milyon ABD doları açık vermiştir. Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı 7.478 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler dengesi kaynaklı net girişler bu ay 2.014 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiş olup, bu kalem altında taşımacılık hizmetleri ve seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler sırasıyla 1.215 milyon ABD doları ve 1.841 milyon ABD doları olmuştur.¹⁹

Cari İşlemler Hesabı (Milyar \$)

Kaynak:Merkez Bankası

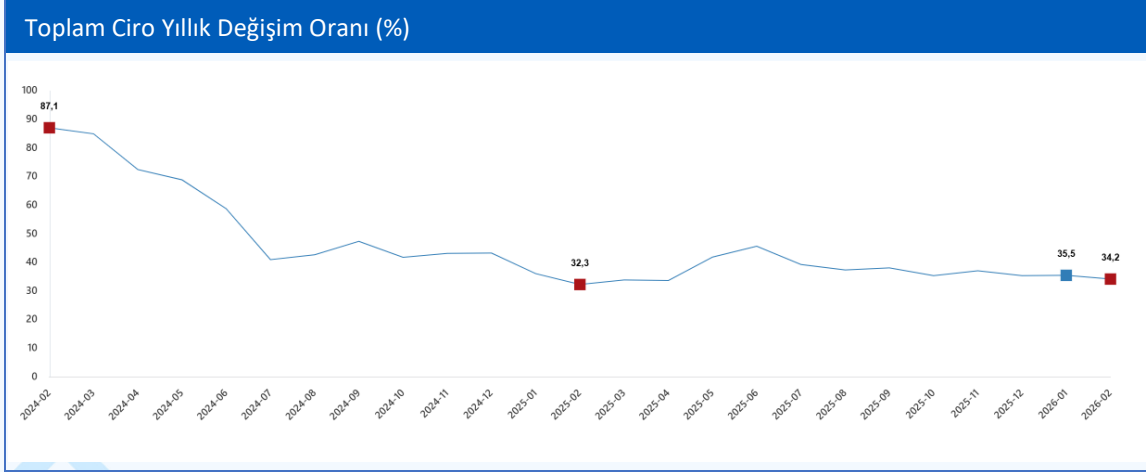
¹⁷ TÜİK, İşgücü İstatistikleri [Z](#)

¹⁸ TÜİK tarafından sağlanan tanımlarda referans dönem içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan çalışma çağındaki tüm kişiler işsiz nüfusa dahildir. İşgücü, istihdam edilenler ve işsizlerin toplamı; işsizlik, işsizlerin işgücüne oranıdır. [Z](#)

¹⁹ TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri [Z](#)

Ciro Endeksi Şubat Ayında Yıllık %34,2 Oranında Arttı

2026 yılı Şubat ayında yıllık sanayi sektörü ciro endeksi %31,7 arttı, inşaat ciro endeksi %20,2 arttı, ticaret ciro endeksi %36,8 arttı, hizmet ciro endeksi %34,6 arttı. 2026 yılı Şubat ayında aylık sanayi sektörü ciro endeksi %4,1 arttı, inşaat ciro endeksi %3,0 azaldı, ticaret ciro endeksi %1,5 arttı, hizmet ciro endeksi %2,5 arttı. ²⁰

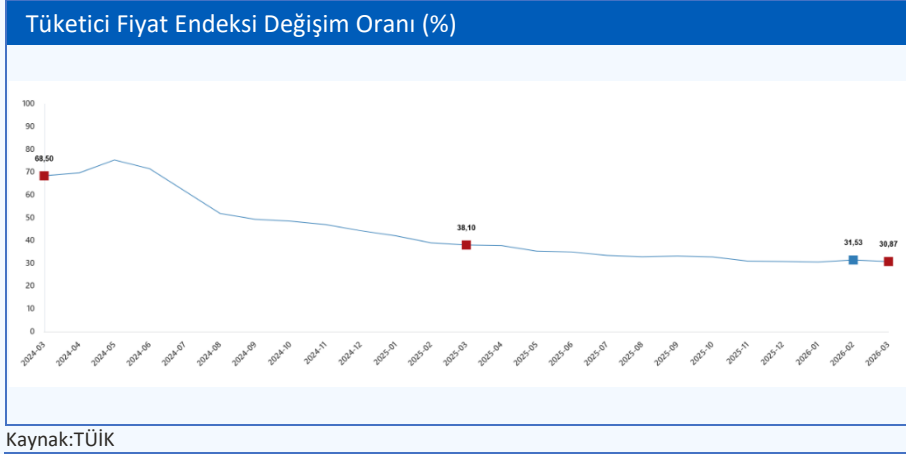
Kaynak:TÜİK

Tüketici Fiyat Endeksi Mart ayında yıllık %30,87 oldu

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), Mart 2026'da aylık %1,94 oranında arttı. 2003=100 temel yılına göre hesaplanan TÜFE'deki değişim, 2026 yılı Mart ayında bir önceki aya göre %1,94, bir önceki yılın Mart ayına göre %10,04, bir önceki yılın aynı ayına göre %30,87 ve on iki aylık ortalamalara göre %32,88 olarak gerçekleşti. En yüksek ağırlığa sahip üç ana harcama grubunun yıllık değişimleri; gıda ve alkolsüz içeceklerde %32,36 artış, ulaşımda %34,35 artış ve konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlarda %42,06 artış olarak gerçekleşti. İlgili ana harcama gruplarının yıllık değişime olan katkıları ise gıda ve alkolsüz içeceklerde 8,25, ulaşımda 5,45 ve konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlarda 6,04 yüzde puan oldu. Aylık bazda ise gıda ve alkolsüz içeceklerde %1,80 artış, ulaşımda %4,52 artış ve konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlarda %1,91 artış olarak gerçekleşti. İlgili ana grupların aylık değişime olan katkıları ise gıda ve alkolsüz içeceklerde 0,46, ulaşımda 0,75 ve konutta 0,22 yüzde puan oldu. ²¹

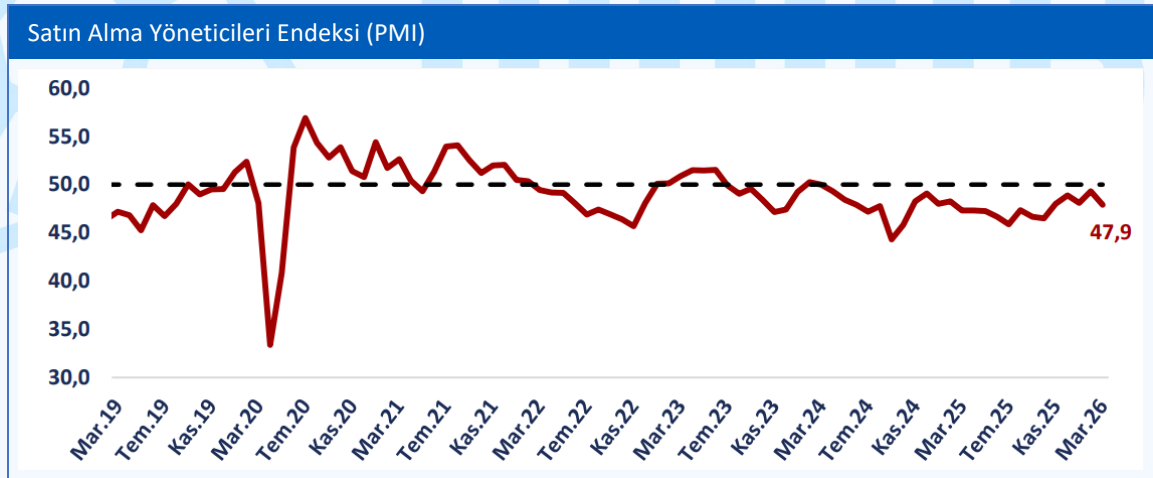
²⁰ TÜİK, Ciro Endeksleri [TÜİK, Ciro Endeksleri](#)

²¹ TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi [TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi](#)

Türkiye'nin PMI Değeri Mart Ayında 47,9 Olarak Gerçekleşti

Satın Alma Yöneticileri Endeksleri (Purchasing Managers' Indices - PMI), ekonomik faaliyet koşullarının ölçümü açısından yakından takip edilen göstergeler arasında yer almaktadır. PMI'lar ekonomik koşullara ilişkin önemli bir öncü göstergedir. PMI'ların 50'den büyük olması önceki aya kıyasla bir artış olduğu anlamını taşıırken, 50'den küçük olması ise önceki aya göre düşüş olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda PMI Endeksleri ilgili ekonomi ve sektörün faaliyet koşullarındaki değişimin yönünü göstermektedir. PMI, 2026 yılı Mart ayında 47,9 olarak gerçekleşmiştir.²²

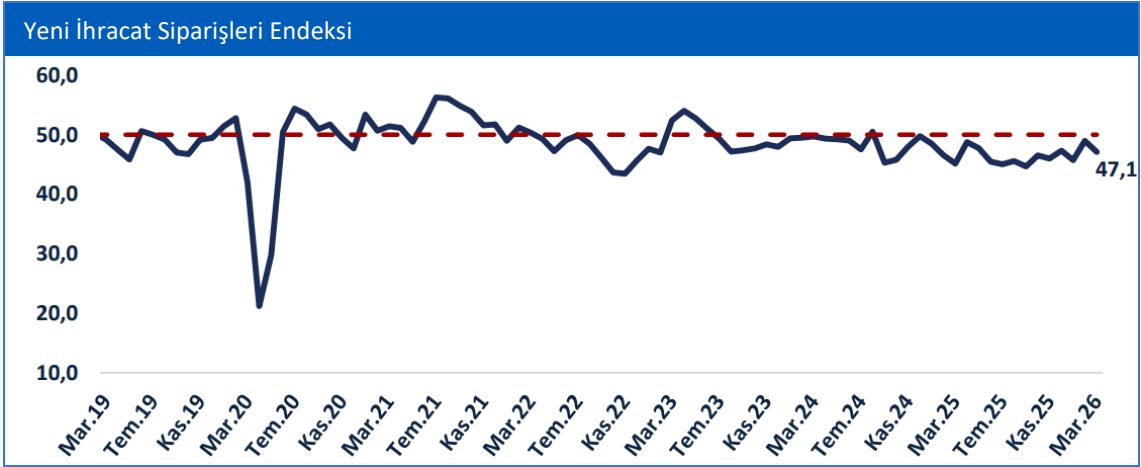

Mart Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeks Değeri 47,1 Oldu

Satınalma yöneticileri ile yapılan görüşme ve anketlerden elde edilen veriler analiz edilerek hazırlanan "Yeni İhracat Siparişleri Endeksi" mal ve hizmet sektörlerindeki yurt dışı talebi ölçen bir göstergedir. Bu sayede ülke ve sektör bazında ihracat talebinde zaman içinde meydana gelen değişimler takip edilebilmektedir. Endeks değerinin 50'nin altında olması talepteki düşüşü, 50'nin üstünde olması talepteki artışı ifade ederken, 50

²² Ticaret Bakanlığı, Ekonomik Görünüm [↗](#)

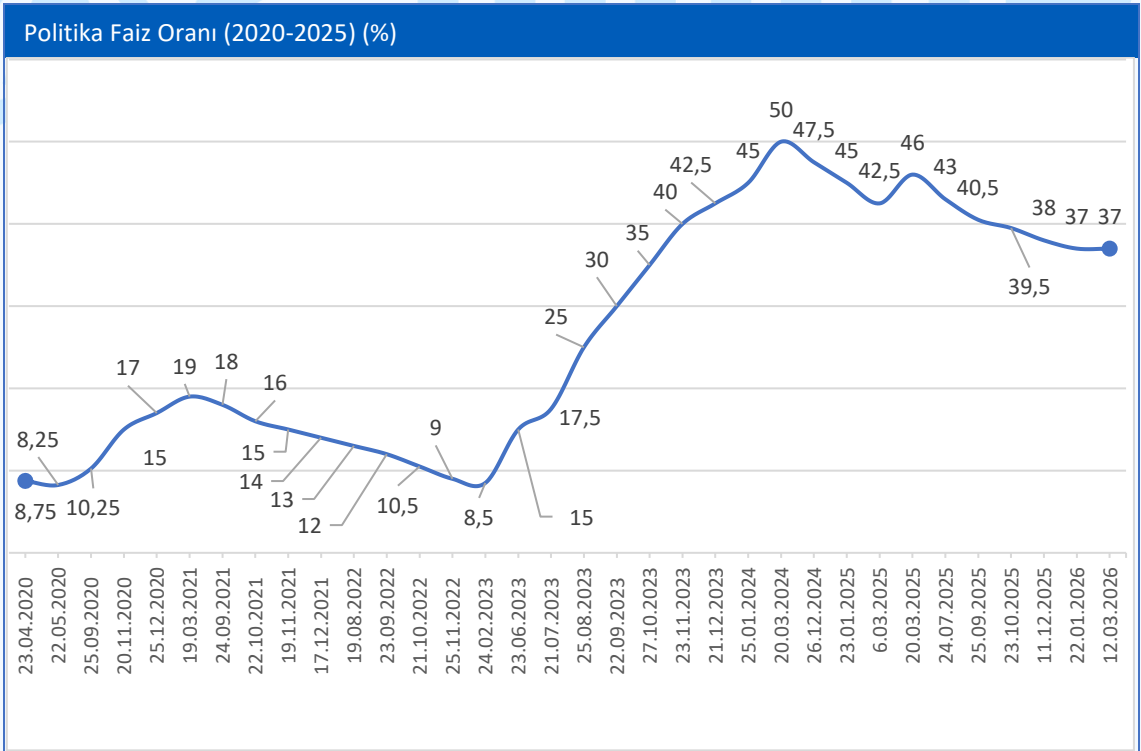
değeri bir değişimin olmadığını göstermektedir. Yeni İhracat Siparişleri Endeksi değeri 2026 yılı Mart ayında yeni ihracat siparişleri endeksi 47,1 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2026 Mart Ayı Politika Faizi %37,0

TCMB Para Politikası Kurulu, politika faizinin Mart ayında yüzde 37'de sabit tutulmasına karar vermiştir. Kurul ayrıca, Merkez Bankası gecelik vadede borç verme faiz oranını yüzde 40'ta, gecelik vadede borçlanma faiz oranını ise yüzde 35,5'te sabit tutmuştur. Jeopolitik gelişmeler kaynaklı artan belirsizliklerin ham petrol, doğal gaz ve emtia fiyatlarında yüksek oynaklıklara ve artışa neden olduğu, söz konusu unsurların enflasyon görünümü üzerinde oluşturabileceği riskleri sınırlamak amacıyla sıkı para politikasını destekleyici kararlar ve eşgüdüm dahilinde mali tedbirler alındığı belirtilmiştir.²³

Kaynak: Merkez Bankası

²³ TCMB Para Politikası Kurulu Basın Duyurusu [2](#)

Türkiye Dış Ticareti

Mart ayında ihracat %6,4 azalışla 21,9 milyar \$ oldu

2026 yılının Mart ayında Türkiye ihracatı %6,4 azalışla 21,9 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde toplam ithalat %8,4 artışla 33,2 milyar \$'a yükselmiştir. Dış ticaret hacmi ise %2 artışla 55,1 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı %66,05 olarak gerçekleşmiştir. Ocak-Mart 2026 döneminde ise Türkiye ihracatı %3,1 azalışla 63,3 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İthalat ise %4,7 artışla 92 milyar \$'a ulaşmıştır. Bu dönemde dış ticaret hacmi %1,4 değişimle 155,2 milyar \$ olmuştur. İthalatın ihracatı karşılama oranı %68,8 olarak gerçekleşmiştir. Son 12 aylık ihracat 254,8 milyar \$'a ulaşmıştır.

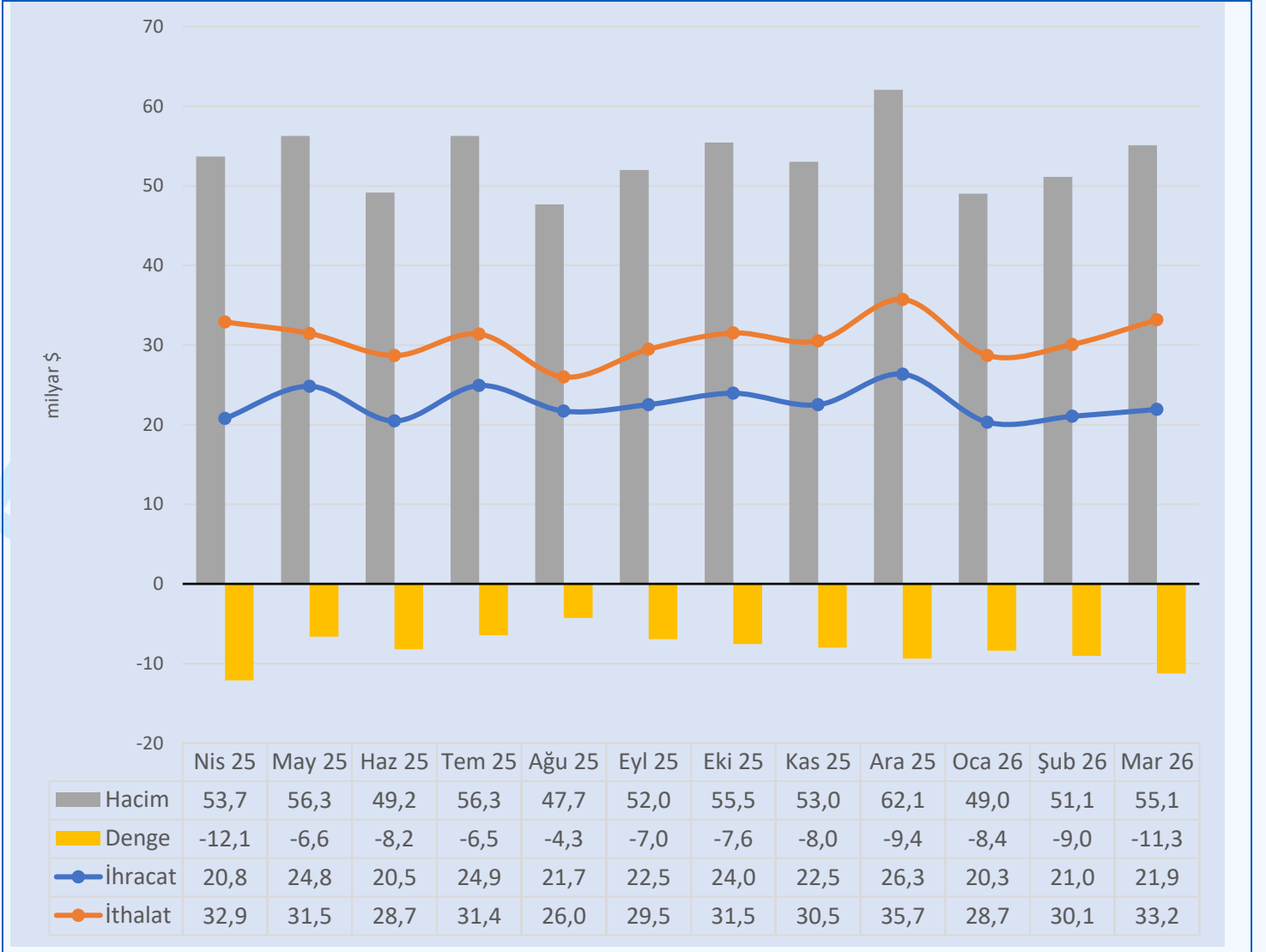
Türkiye Dış Ticareti				
	Mart 2026	Değ. (%)	Ocak-Mart 2026	Değ. (%)
İhracat (milyar \$)	21,9	-6,4	63,3	-3,1
İthalat (milyar \$)	33,2	8,4	92,0	4,7
Dış Ticaret Hacmi (milyar \$)	55,1	2,0	155,2	1,4
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-11,3	56,6	-28,7	27,5
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	66,1	-	68,8	-

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Son 12 aylık dönemde aylık ortalama ihracat 22,6 milyar \$

ortalama ithalat ise 30,8 milyar \$ olmuştur. Son 1 yılda en yüksek ihracat rakamına 26,3 milyar \$ ile 2025 yılı Aralık ayında erişilmiştir. En düşük ihracat ise 20,3 milyar \$ ile 2026 yılı Ocak ayında gerçekleşmiştir. En yüksek aylık ithalat 35,7 milyar \$ ile 2025 yılı Aralık ayında, en düşük ithalat ise 26 milyar \$ ile 2025 yılı Ağustos ayında olmuştur.

Türkiye'nin Aylık İhracat - İthalat Karşılaştırması

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Mart ayında en fazla ihracat yapılan ülke grubu 10,28 milyar \$ ile Avrupa Birliği oldu

Bölgesel bazda ülkemizin en büyük ticaret ortağı konumunda bulunan Avrupa Birliği ile ihracatımız 2026 yılı Mart ayında geçen yıla göre %1,7 oranında azalarak 10,28 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ihracat içindeki payı ise %46,9 oldu. 2026 yılı Mart ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci bölge Diğer Avrupa (AB Hariç) olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ihracat %9,4 oranında azalış ve %14,7 pay ile 3,22 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Yakın ve Orta Doğu ülkeleri 2,52 milyar \$ ihracat, %24 azalış ve %11,5 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İhracat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Mart 2026			Ocak-Mart 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	10.277	-1,7	46,9	28.273	0,0	44,7
2	Diğer Avrupa (AB Hariç)	3.225	-9,4	14,7	9.359	-3,6	14,8
3	Yakın ve Orta Doğu	2.523	-24,0	11,5	9.197	-15,2	14,5
4	Diğer Asya	1.854	11,3	8,5	5.029	8,7	7,9
5	Kuzey Amerika	1.490	-4,8	6,8	4.193	-3,5	6,6
6	Kuzey Afrika	1.178	-5,0	5,4	3.393	-6,0	5,4
7	Diğer Afrika	748	26,9	3,4	2.021	21,9	3,2
8	Güney Amerika	257	14,9	1,2	656	-1,1	1,0
9	Orta Amerika ve Karayipler	237	-13,0	1,1	700	6,4	1,1
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	104	6,6	0,5	265	-0,2	0,4
	Diğerleri	27	-93,5	0,1	193	-69,1	0,3
	Toplam	21.918	-6,4	100,0	63.279	-3,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Mart ayında en fazla ithalat yapılan ülke grubu 10,38 milyar \$ ile Avrupa Birliği

2026 yılının Mart ayında Türkiye'nin toplamda en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülke grubu Avrupa Birliği ülkeleri olmuştur. Avrupa Birliği ülke grubu ile ithalat Mart ayında geçen yıla göre %0,9 oranında artarak 10,38 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ithalat içindeki payı ise %31,3 oldu. 2026 yılı Mart ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci bölge Diğer Asya olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ithalat %21 oranında artış ve %26,9 pay ile 8,91 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 5,01 milyar \$ ithalat, %8,3 azalış ve %15,1 pay ile en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İthalat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Mart 2026			Ocak-Mart 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	10.384	0,9	31,3	26.829	2,6	29,2
2	Diğer Asya	8.911	21,0	26,9	24.801	13,8	27,0
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	5.014	-8,3	15,1	15.757	-11,3	17,1
4	Kuzey Amerika	1.627	22,5	4,9	5.007	17,2	5,4
5	Yakın ve Orta Doğu	1.390	-10,7	4,2	4.809	-7,7	5,2
6	Kuzey Afrika	690	9,8	2,1	1.882	4,6	2,0
7	Güney Amerika	654	-18,5	2,0	1.999	-8,0	2,2
8	Diğer Afrika	272	-24,7	0,8	735	-29,8	0,8
9	Orta Amerika ve Karayipler	170	57,3	0,5	891	126,2	1,0
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	92	145,9	0,3	373	110,4	0,4
	Diğerleri	3.978	49,7	12,0	8.873	26,4	9,6
	Toplam	33.181	8,4	100,0	91.958	4,7	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2026 yılı Mart ayında en fazla ihracat yapılan ülke 1,82 milyar \$ ile Almanya

2026 yılı Mart ayında en çok ihracat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %-1,9 değişim ve 1,82 milyar \$ ile Almanya olmuştur. Toplam ihracat içindeki payı ise %8,3 olarak gerçekleşmiştir. Mart ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci ülke ise ABD olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %2,3 oranında azalarak 1,38 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ihracat içinde %6,3 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ihracat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise İtalya olmuştur. Bu ülkeye ihracat %4,7 artarak 1,29 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ihracat içindeki payı ise %5,9 oranındadır.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Mart 2026			Ocak-Mart 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Almanya	1.821	-1,9	8,3	5.456	2,5	8,6
2	ABD	1.381	-2,3	6,3	3.835	-3,6	6,1
3	İtalya	1.289	4,7	5,9	3.450	4,5	5,5
4	İngiltere	1.160	-22,8	5,3	3.685	-8,5	5,8
5	Fransa	995	2,0	4,5	2.706	4,7	4,3
6	İspanya	917	3,9	4,2	2.593	4,8	4,1
7	Romanya	817	-8,9	3,7	1.849	-12,5	2,9
8	Irak	661	-30,2	3	2.335	-20,0	3,7
9	Hollanda	522	-25,6	2,4	1.793	-8,1	2,8
10	Bulgaristan	521	-13,4	2,4	1.392	-3,4	2,2
11	Polonya	520	-10,5	2,4	1.622	7,9	2,6
12	Rusya Federasyonu	514	-17,0	2,3	1.475	-9,9	2,3
13	Yunanistan	400	-19,0	1,8	1.025	-25,6	1,6
14	Belçika	382	-1,2	1,7	1.141	-2,1	1,8
15	Çin	373	43,3	1,7	1.000	36,3	1,6
16	Mısır	344	1,5	1,6	1.047	5,0	1,7
17	Fas	332	5,6	1,5	918	8,2	1,5
18	Malta	327	219,9	1,5	392	67,1	0,6
19	Ukrayna	312	-5,1	1,4	854	-2,2	1,3
20	BAE	303	-47,6	1,4	1.766	-26,0	2,8
	Liste Toplamı	13.891	-7,5	63,4	40.334	-3,7	63,7
	Diğer	8.027	-4,4	36,6	22.945	-2,0	36,3
	Toplam	21.918	-6,4	100	63.279	-3,1	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2026 yılı Mart ayında en fazla ithalat yapılan ülke 4,76 milyar \$ ile Çin

2026 yılı Mart ayında en çok ithalat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %18,9 değişim ve 4,76 milyar \$ ile Çin olmuştur. Toplam ithalat içindeki payı ise %14,3 olarak gerçekleşmiştir. Mart ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci ülke ise Almanya olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %2,2 oranında artarak 2,54 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ithalat içinde %7,7 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ithalat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise Rusya Federasyonu olmuştur. Bu ülkeye ithalat %38,1 azalarak 2,04 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ithalat içindeki payı ise %6,1 oranındadır.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Mart 2026			Ocak-Mart 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Çin	4.761	18,9	14,3	13.170	13,2	14,3
2	Almanya	2.540	2,2	7,7	6.621	2,1	7,2
3	Rusya Federasyonu	2.035	-38,1	6,1	7.611	-34,1	8,3
4	İsviçre	1.620	58,7	4,9	4.579	44,8	5
5	ABD	1.517	20,5	4,6	4.681	18,2	5,1
6	İtalya	1.356	-9,8	4,1	3.467	-5,7	3,8
7	Fransa	1.180	-22,6	3,6	2.804	-12,1	3
8	Güney Kore	911	20,7	2,7	2.434	6,8	2,6
9	İspanya	883	-10,3	2,7	2.292	1,5	2,5
10	İngiltere	653	11,4	2	1.680	7,7	1,8
11	Hindistan	637	33,2	1,9	1.577	10,1	1,7
12	Polonya	589	21,2	1,8	1.753	32,4	1,9
13	Malezya	495	9,7	1,5	1.356	5,5	1,5
14	Romanya	478	13,8	1,4	1.191	10,7	1,3
15	Kazakistan	464	34,8	1,4	1.603	76,6	1,7
16	Brezilya	423	6,0	1,3	1.255	19,2	1,4
17	BAE	404	-31,5	1,2	1.863	-20,7	2
18	Hollanda	403	-6,7	1,2	1.116	-9,8	1,2
19	Japonya	390	24,7	1,2	1.023	-0,1	1,1
20	Belçika	372	14,8	1,1	994	3,9	1,1
	Liste Toplamı	22.109	2,1	66,6	63.068	1,1	68,6
	Diğer	11.072	23,7	33,4	28.889	13,7	31,4
	Toplam	33.181	8,4	100	91.958	4,7	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Sektörel dağılımda otomotiv 3,3 milyar USD ile liderliğini korudu

Toplam ihracattan otomotivin aldığı %16,9 paya rağmen mart ayında %6,3 gerilemiştir. Kimyevi maddeler ve mamulleri martta %8,7 artışla 3,0 milyar USD'ye ulaşarak olumlu ayrılmış, elektrik-elektronik ise yatay bir seyir izlemiştir.

Türkiye İhracatının Sektörel Dağılımı (Milyon USD)

Sıra	SEKTÖRLER	1 - 31 MART				1 OCAK - 31 MART			
		2024	2025	Değişim (%)	Pay (%)	2024	2025	Değişim (%)	Pay (%)
1	Otomotiv Endüstrisi	3,5	3,3	-6,3	16,9	9,5	9,9	4,3	17,8
2	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	2,7	3,0	8,7	15,2	7,8	7,6	-1,8	13,7
3	Çelik	1,5	1,6	0,8	8,0	4,0	3,8	-4,9	6,9
4	Elektrik ve Elektronik	1,5	1,5	-0,02	7,6	4,0	4,2	5,9	7,6
5	Hazırgiyim ve Konfeksiyon	1,4	1,2	-14,3	6,2	4,2	3,9	-7,2	7,0
6	Demir ve Demir Dışı Metaller	1,1	1,1	-0,01	5,8	3,2	3,3	4,5	5,9
7	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	1,1	1,0	-14,2	4,9	3,2	2,8	-11,5	5,1
8	Makine ve Aksamları	0,9	0,9	-3,2	4,6	2,5	2,6	2,6	4,6
9	Savunma ve Havacılık Sanayii	0,9	0,8	-9,2	4,1	1,7	1,9	12,1	3,4
10	Tekstil ve Hammaddeleri	0,8	0,7	-10,7	3,8	2,4	2,2	-7,6	4,0
11	Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	0,7	0,6	-10,7	3,1	1,9	1,8	-6,6	3,2
12	İklimlendirme Sanayii	0,6	0,6	-8,7	3,0	1,8	1,7	-4,9	3,1
13	Madencilik Ürünleri	0,5	0,6	16,0	2,9	1,4	1,6	14,5	2,8
14	Yaş Meyve ve Sebze	0,3	0,4	32,5	2,0	1,0	1,3	34,6	2,3
15	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	0,4	0,4	0,7	1,9	1,0	1,0	1,3	1,8
16	Mücevher	0,6	0,4	-37,6	1,8	2,6	1,4	-46,4	2,5
17	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	0,3	0,3	-4,6	1,5	0,9	1,0	11,0	1,7
18	Fındık ve Mamulleri	0,2	0,3	25,5	1,4	0,6	0,7	3,2	1,2
19	Gemi, Yat ve Hizmetleri	0,1	0,2	179,7	1,2	0,3	0,6	78,6	1,1
20	Halı	0,2	0,2	-11,5	1,1	0,7	0,6	-8,2	1,1
21	Meyve Sebze Mamulleri	0,2	0,2	-9,6	1,0	0,6	0,6	-7,7	1,0
22	Kuru Meyve ve Mamulleri	0,2	0,1	-18,3	0,7	0,5	0,4	-13,7	0,7
23	Deri ve Deri Mamulleri	0,1	0,1	-19,7	0,6	0,4	0,3	-13,2	0,6
24	Tütün	0,1	0,1	2,2	0,3	0,2	0,2	-3,1	0,4
25	Zeytin ve Zeytinyağı	0,1	0,0	-44,4	0,2	0,1	0,1	-38,7	0,2
26	Süs Bitkileri ve Mamulleri	0,0	0,0	-4,4	0,1	0,1	0,1	-3,1	0,1
T O P L A M (TİM*)		20,1	19,5	-3,1	100,0	56,5	55,6	-1,6	100,0
İhracatçı Birlikleri Kaydından Muaf İhracat ile Antrepo ve Serbest Bölgeler Farkı		3,3	2,4	-26,1	11,2	8,8	7,7	-12,5	12,1
GENEL İHRACAT TOPLAMI		23,4	21,9	-6,4	100,0	65,3	63,3	-3,1	100,0

Mart ayında fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 2,8 milyar \$ ile Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı yer almaktadır.

Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ihracat %7,5 azalmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ihracat %4 azalış ve 2,1 milyar \$ ile takip etmektedir. Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve ürünleri, bitümenli maddeler, mineral mumlar ürün grubundaki ihracat ise bir önceki yıla göre %1,8 artışla 1,5 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Fasıl

Sıra	Fasıl	Fasıl Açıklaması	Mart 2026		Ocak-Mart 2026	
			İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)
1	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.827	-7,5	8.591	5,3
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	2.070	-4,0	6.051	1,0
3	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	1.494	1,8	3.251	-21,2
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	1.491	3,3	4.324	6,8
5	72	Demir ve çelik	1.055	1,1	2.462	-7,6
6	39	Plastikler ve mamulleri	917	-2,8	2.633	-1,0
7	73	Demir veya çelikten eşya	808	-3,0	2.274	0,9
8	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	699	-12,5	2.172	-5,4
9	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	603	-49,6	2.638	-34,3
10	8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	581	10,6	1.763	4,9
11	93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	535	38,8	1.236	65,1
12	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	505	-18,9	1.632	-9,5
13	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	471	-1,7	1.345	2,2
14	74	Bakır ve bakırdan eşya	371	28,9	1.100	30,4
15	94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	366	-17,7	1.135	-8,9
16	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	331	-5,4	966	-1,9
17	20	Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	299	-3,1	946	4,8
18	26	Metal cevherleri, cüruf ve kül	282	32,1	674	26,6
19	25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	278	11,3	744	7,2
20	89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	258	93,0	677	33,1
		Liste Toplamı	16.239	-4,1	46.612	-1,8
		Diğer	5.679	-12,2	16.667	-6,5
		Toplam	21.918	-6,4	63.279	-3,1

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Mart ayında fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 5,7 milyar \$ ile Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar var.

Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ithalat %2,4 azalmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ithalat %13,7 artış ve 3,9 milyar \$ ile takip etmektedir. Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı ithalat ise bir önceki yıla göre %-4,6 artışla 3 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Fasıl

Sıra	Fasıl	Fasıl Açıklaması	Mart 2026		Ocak-Mart 2026	
			İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)
1	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	5.724	-2,4	15.770	-14,0
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	3.906	13,7	10.244	11,8
3	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.958	-4,6	7.358	-3,3
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	2.897	21,2	7.839	16,0
5	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	2.131	-6,0	8.131	26,6
6	72	Demir ve çelik	1.922	14,3	5.389	4,7
7	39	Plastikler ve mamulleri	1.378	7,5	3.650	-2,6
8	74	Bakır ve bakırdan eşya	829	47,5	2.278	37,1
9	29	Organik kimyasal ürünler	779	6,9	2.292	2,7
10	90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	756	26,3	1.945	9,7
11	30	Eczacılık ürünleri	676	26,3	1.730	17,6
12	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	656	51,8	1.752	21,0
13	10	Hububat	419	126,7	965	95,4
14	73	Demir veya çelikten eşya	389	1,8	1.127	9,2
15	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	388	14,0	1.006	-3,0
16	12	Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	375	24,8	998	3,9
17	15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar, hazır yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	343	21,1	833	-3,1
18	38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	314	12,4	885	1,9
19	23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	268	25,2	710	3,2
20	33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	264	31,1	661	22,9
		Liste Toplamı	27.374	9,2	75.561	4,6
		Diğer	5.808	4,9	16.397	5,4
		Toplam	33.181	8,4	91.958	4,7

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Yüksek teknolojili ürünlerin ihracatı Mart ayında %26,2 azaldı

Türkiye ihracatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Mart ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %26,2 azalışla ve %3,6 payla 0,73 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ihracatı ise %1,7 azalışla ve %40,1 payla 8,24 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ihracatı geçen yıla kıyasla %1,7 azalışla ve %30 payla 6,17 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojili Ürünler ihracatı bu dönemde %-15,2 değişim ve %26,3 pay ile 5,4 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İhracatı

Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Mart 2026			Ocak-Mart 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	731	-26,2	3,6	1.987	-9,1	3,4
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	8.237	-1,7	40,1	24.025	5,8	40,6
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	6.167	-1,7	30,0	16.466	-4,8	27,9
4	Düşük Teknolojili Ürünler	5.396	-15,2	26,3	16.635	-12,3	28,1
	Toplam	20.530	-6,7	100,0	59.113	-3,3	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Yüksek teknolojili ürünlerin ithalatı Mart ayında %4,4 arttı

Türkiye ithalatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Mart ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,4 artışla ve %12,1 payla 3,22 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı ise %9,2 artışla ve %44,9 payla 11,92 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı geçen yıla kıyasla %22,5 artışla ve %31,2 payla 8,28 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı bu dönemde %-5,3 değişim ve %11,8 pay ile 3,15 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İthalatı

Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Mart 2026			Ocak-Mart 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	3.220	4,4	12,1	8.848	10,5	12,1
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	11.917	9,2	44,9	31.538	6,2	43,0
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	8.285	22,5	31,2	24.408	14,2	33,3
4	Düşük Teknolojili Ürünler	3.148	-5,3	11,8	8.562	-5,0	11,7
	Toplam	26.569	10,3	100,0	73.356	7,7	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tüketim Malları ihracatının payı %30,5 olarak gerçekleşti

İhracat mal cinsine göre incelendiğinde, 2026 yılının Mart ayında Yatırım Malları ihracatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,7 azalış ve %14,3 pay ile 3,14 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramallar ihracatı %2,6 azalış ve %52,7 payla 11,55 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ihracatı ise %15,3 azalış ve %30,5 payla 6,68 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İhracat

GEG Kodu	GEG Açıklaması	Mart 2026			Ocak-Mart 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	3.140	-2,7	14,3	8.932	8,7	14,1
2	Hammadde-Aramallar	11.551	-2,6	52,7	32.309	-2,1	51,1
3	Tüketim Malları	6.682	-15,3	30,5	20.699	-10,9	32,7
4	Diğer	545	27,4	2,5	1.338	59,1	2,1
	Toplam	21.918	-6,4	100,0	63.279	-3,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Hammadde-Aramallar ithalatının payı %70 olarak gerçekleşti

Mal cinsine göre ithalat incelendiğinde, 2026 yılının Mart ayında Yatırım Malları ithalatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,9 artış ve %14,6 pay ile 4,85 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramallar ithalatı %11,5 artış ve %70 payla 23,23 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ithalatı ise %5,3 azalış ve %14,9 payla 4,94 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İthalat

GEG Kodu	GEG Açıklaması	Mart 2026			Ocak-Mart 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	4.849	7,9	14,6	12.969	10,8	14,1
2	Hammadde-Aramallar	23.234	11,5	70,0	65.651	5,1	71,4
3	Tüketim Malları	4.937	-5,3	14,9	12.846	-4,5	14,0
4	Diğer	161	249,5	0,5	491	199,1	0,5
	Toplam	33.181	8,4	100,0	91.958	4,7	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ülke Gruplarında Yer Alan Ülkeler

Avrupa Birliği 27: Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan

Yakın ve Orta Doğu: Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, İran, İsrail, Katar, Kuveyt, Lübnan, Oman, Suriye, Suudi Arabistan, Ürdün, Yemen

Diğer Avrupa (AB Hariç): Arnavutluk, Andorra, Beyaz Rusya (Belarus), Bosna-Hersek, Karadağ, Kuzey Makedonya, Norveç, Rusya, San Marino, Sırbistan, İsviçre, Ukrayna, Birleşik Krallık, İzlanda, Lihtenştayn, Moldova, Monako, Kosova, Vatikan

Diğer Asya: Afganistan, Azerbaycan, Bangladeş, Bhutan, Brunei, Çin, Ermenistan, Filipinler, Gürcistan, Hindistan, Endonezya, Japonya, Kamboçya, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kore, Güney Kore, Laos, Malezya, Maldivler, Moğolistan, Myanmar, Nepal, Pakistan, Singapur, Sri Lanka, Tacikistan, Tayland, Türkmenistan, Özbekistan, Vietnam, Doğu Timor

Kuzey Amerika: Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Meksika

Kuzey Afrika: Cezayir, Mısır, Libya, Fas, Sudan, Tunus, Batı Sahra

Diğer Afrika: Angola, Benin, Botsvana, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Komorlar, Kongo Cumhuriyeti, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Cibuti, Ekvator Ginesi, Eritre, Esvatini, Etiyopya, Gabon, Gambiya, Gana, Gine, Gine-Bissau, Fildişi Sahili, Kenya, Lesotho, Liberya, Madagaskar, Malavi, Mali, Moritanya, Mauritius, Mozambik, Namibya, Nijer, Nijerya, Ruanda, Sao Tome ve Principe, Senegal, Seyşeller, Sierra Leone, Somali, Güney Afrika, Güney Sudan, Tanzanya, Togo, Uganda, Zambiya, Zimbabve

Orta Amerika ve Karayipler: Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Kosta Rika, Küba, Dominika, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Grenada, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamaika, Nikaragua, Panama, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Trinidad ve Tobago

Güney Amerika: Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Ekvador, Guyana, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay, Venezuela

Küresel Emtia Fiyatları

Genel Değerlendirme

Jeopolitik riskler ve emtia piyasalarında genel görünüm

Nisan 2026 itibarıyla emtia piyasalarında ana görünüm, jeopolitik risklerin etkisiyle derinleşen arz endişeleri ve buna eşlik eden piyasa ayrışması çerçevesinde şekillenmektedir. Özellikle Amerika ve İsrail'in başlattığı yoğunlaşan çatışma ortamı ve Hürmüz Boğazı kaynaklı sevkiyat riskleri, enerji başta olmak üzere birçok emtia grubunda fiyatlamaları yeniden belirleyici hale getirmiştir. Bununla birlikte mevcut hareket yalnızca kısa vadeli bir jeopolitik tepki olarak değil; enerji güvenliği, stratejik hammadde temini, yapay zeka yatırımlarının hızlandırdığı metal ve mineral talebi ile stoklama eğilimlerinin birleştiği daha geniş ölçekli bir emtia döngüsünün parçası olarak da değerlendirilmektedir.²⁴

Enerji piyasalarında arz endişeleri ve fiyat artışı

2026'nın ilk çeyreğinde En belirgin yükseliş enerji piyasalarında gözlenmiştir. Çatışmaların başlamasının ardından petrol fiyatları sert biçimde yükselmiş; Brent petrol 119,5 dolar/varil düzeyine ulaşırken, ABD tipi ham petrol daha da güçlü bir artış kaydetmiştir. Doğal gaz tarafında da Avrupa referans fiyatlarında çok yüksek oranlı artışlar görülmüştür. Bu görünümde, Hürmüz Boğazı'nda deniz taşımacılığının aksaması, Körfez bölgesindeki üretim kayıpları ve sınırlanmış doğal gaz arzında yaşanan daralma belirleyici olmuştur.

Sanayi metallere seçici yükseliş eğilimi

Sanayi metalleri cephesinde görünüm daha seçici olmakla birlikte arz kırılganlığı yüksek ürünlerde yukarı yönlü hareket dikkat çekmiştir. Alüminyum, Basra Körfezi çevresindeki üretim yoğunlaşması ve bölgedeki tesislere yönelik riskler nedeniyle öne çıkan metallere biri olmuş; arz açığı ihtimalinin güçlenmesiyle fiyatlar belirgin biçimde yükselmiştir. Buna karşılık bakırda daha sınırlı ve dalgalı bir görünüm izlenmiştir. Bakır fiyatları, bir yandan enerji dönüşümü, veri merkezleri ve yapay zeka altyapısı için gereken yapısal talep tarafından desteklenirken, diğer yandan güçlenen dolar ve küresel büyüme görünümüne ilişkin kaygılar nedeniyle baskılanmıştır. Bu durum, mevcut emtia döngüsünde tüm ürünlerin eş zamanlı hareket etmediğini; liderliğin dönemsel olarak enerji, değerli metaller veya sanayi metalleri arasında yer değiştirebildiğini ortaya koymaktadır.

Değerli metallere güvenli liman etkisi ve oynaklık

Değerli metaller grubunda ise güvenli liman işlevine rağmen daha oynak bir seyir gözlenmiştir. Altın ve gümüş yılın ilk bölümünde jeopolitik gerilim, merkez bankası talebi ve finansal piyasalardaki değerlendirme endişeleriyle destek bulmuş; ancak enerji fiyatlarındaki sıçramanın enflasyon beklentilerini yukarı çekmesi, tahvil faizlerini artırması ve doların güçlenmesiyle

²⁴ Anadolu Ajansı, War, supply shocks drive sharp divergence across global commodity markets in Q1 [↗](#)

mart ayında sert düzeltmeler yaşanmıştır. Bu çerçevede güvenli liman talebinin tek yönlü işlemediği, bazı dönemlerde yatırımcıların kıymetli metaller yerine dolar likiditesine yöneldiği görülmüştür. Dolayısıyla altın ve gümüşte orta vadeli destekleyici unsurlar korunmakla birlikte, kısa vadede yüksek oynaklığın sürebileceği değerlendirilmektedir.

Tarımsal emtialarda enerji maliyetleri yansımaları

Akaryakıt ve gübre maliyetlerindeki artış, üretim ve lojistik kanallar üzerinden tarımsal fiyatlara yansımış; özellikle gübre girdilerinde Hürmüz geçişine bağımlılığın yüksek olması piyasaları daha hassas hale getirmiştir. Bu çerçevede buğday, mısır, soya fasulyesi, pirinç ve pamukta yükselişler görülürken; kahve ve kakaoda arz koşullarına bağlı olarak farklılaşan bir fiyat hareketi ortaya çıkmıştır. Tarım piyasalarındaki bu tablo, enerji ve taşımacılık maliyetlerinin yalnızca sanayi girdilerini değil, gıda fiyatlamasını da etkileyen temel bir yayılma kanalı olduğunu bir kez daha göstermektedir.

Stoklama eğilimi ve emtialarda kalıcı risk primi

Önümüzdeki döneme ilişkin en önemli hususlardan biri, emtia piyasalarının finansal piyasalara kıyasla görece dar bir yatırım havuzuna sahip olmasıdır. Bu nedenle hisse senedi ve tahvil piyasalarından emtiaya yönelecek sınırlı ölçekli bir sermaye akımı dahi fiyatlar üzerinde orantısız derecede güçlü etki yaratabilmektedir. Buna ek olarak şirketler ve kamu otoriteleri açısından “tam zamanında tedarik” yaklaşımından “arz güvenliği için daha yüksek stok” yaklaşımına geçişin güçlenmesi, stratejik emtialarda kalıcı bir risk primi oluşturabilir. Bu görünüm, enerji, metal ve tarım piyasalarında yalnızca dönemsel sıçramalara değil, daha uzun soluklu bir yüksek fiyat rejimine de zemin hazırlamaktadır.

Sonuç olarak,

Nisan 2026 itibarıyla emtia piyasalarında genel görünüm yukarı yönlü olmakla birlikte bu yükseliş homojen değildir. Enerji ürünleri ve arz riski yüksek bazı metaller güçlü bir performans sergilerken, değerli metaller ve bazı baz metallerde daha dalgalı bir seyir izlenmektedir. Mevcut tablo, emtia piyasalarında önümüzdeki aylarda jeopolitik gelişmeler, tedarik güvenliği ve stoklama eğilimlerinin fiyat oluşumunda belirleyici olmaya devam edeceğine işaret etmektedir. Bu nedenle piyasa değerlendirmelerinde tek bir emtia grubuna odaklanmak yerine, sektörler arası geçişkenlikleri ve arz zinciri bağlantılarını birlikte izlemek giderek daha önemli hale gelmektedir.²⁵

Dünya Bankası tarafından yayınlanan küresel emtia fiyatları verilerine göre,²⁶

- Enerji fiyatları endeksi bir önceki aya göre %12 artmıştır. Yıllık bazda ise enerji fiyatları endeksi %10,3 düşmüştür. Doğalgaz fiyatları bir önceki aya göre %15,7 azalırken, yıllık

²⁵ Reuters, The commodities supercycle is here. How might investors participate? [↗](#)

²⁶ “Yıllık” değişimler 2026 yılı Mart ayındaki değerlerin bir önceki yılın aynı ayına göre ortalama değişimini, “Aylık” değişimler ise 2026 yılı Mart ayındaki değerlerin bir önceki aya göre ortalama değişimini ifade etmektedir.

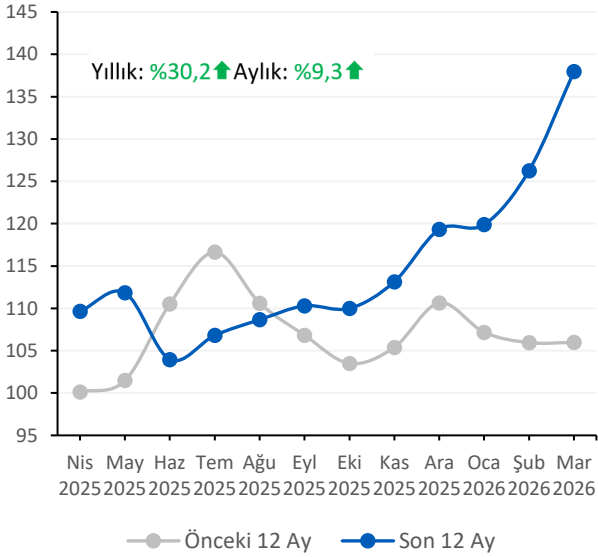
bazda azalış oranı %26,2 olmuştur. Ortalama Petrol fiyatları ise aylık bazda %40,5 yükselirken geçen yılın Mart ayına göre fiyatlar %35,2 artmıştır.

- Metal fiyatları endeksi bir önceki aya göre %9,3 artmıştır. Yıllık bazda ise Metal fiyatları endeksi %30,2 yükselmiştir. Alüminyum fiyatları bir önceki aya göre %10 artarken, yıllık bazda artış oranı %26,9 olmuştur. Bakır fiyatları ise aylık bazda %3,3 düşerken, yıllık bazda fiyatlar %28,6 artmıştır. Demir fiyatları aylık bazda %5,7 oranında artarken, yıllık bazda fiyatlar %4,3 oranında yükselmiştir.
- Değerli Metal emtia fiyatları endeksi bu ay bir önceki aya kıyasla %17 oranında yükselmiştir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre endeks değeri %94,1 artmıştır. Altın fiyatları 2026 yılının Mart ayında bir önceki aya göre %3,3 azalırken, Gümüş fiyatlarında azalış oranı %5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise Altın fiyatları %62,8 yükselmiştir. Gümüş fiyatları bir önceki yılın aynı dönemine göre %134,7 artmıştır.
- Gıda Emtia Fiyatları Endeksi aylık bazda %1,4 oranında artarken, Tarım Fiyatları Endeksi %0,4 oranında azalmıştır. Yıllık bazda değerlendirildiğinde ise Gıda Emtia Fiyatları Endeksi %3 oranında düşmüş, Tarım Fiyatları Endeksi ise %8,7 oranında azalmıştır.

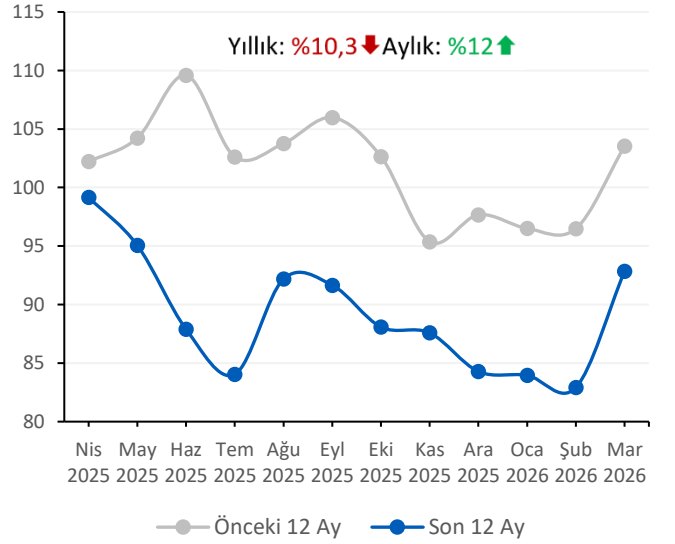
Emtia Endeksleri ve Temel Emtia Fiyatları

Ana grup emtia endeksleri ve temel emtia fiyatlarının Mart 2026 dönemi itibariyle değişimleri aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır.

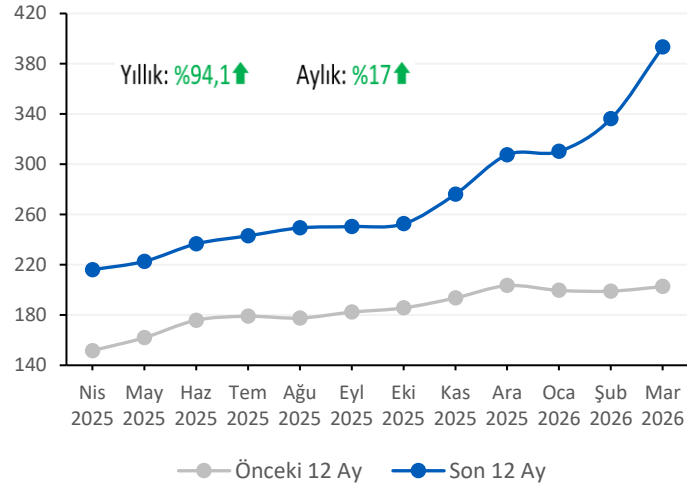
Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

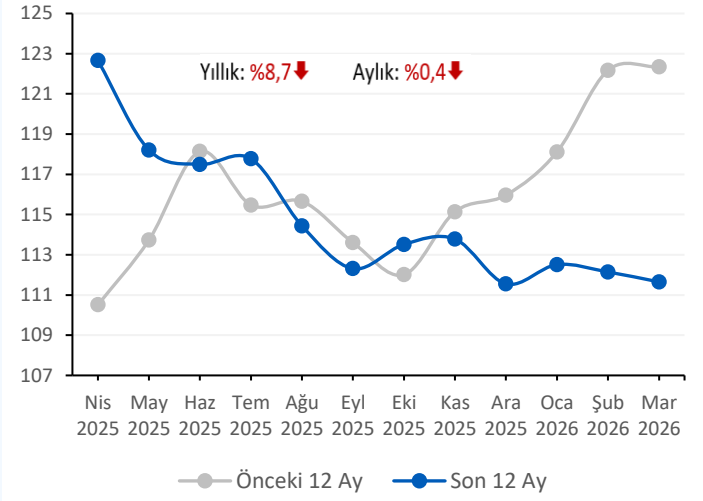
Enerji Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

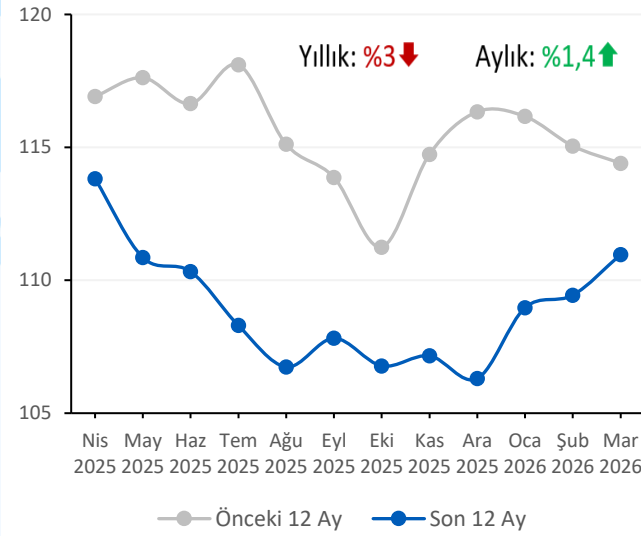
Değerli Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

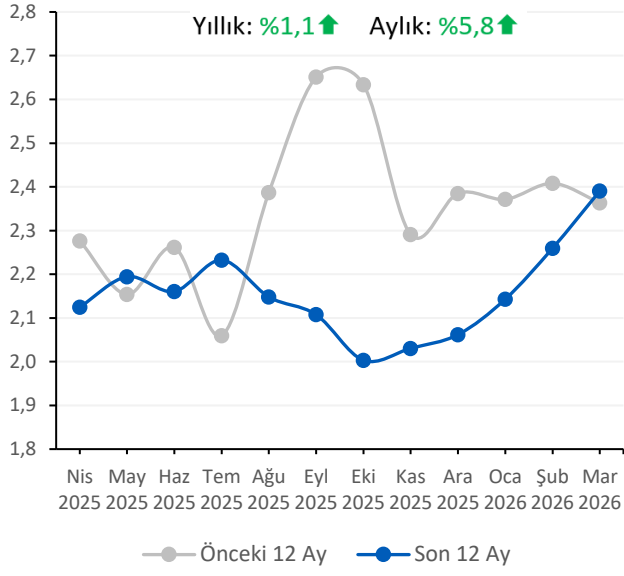
Tarımsal Emtia Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

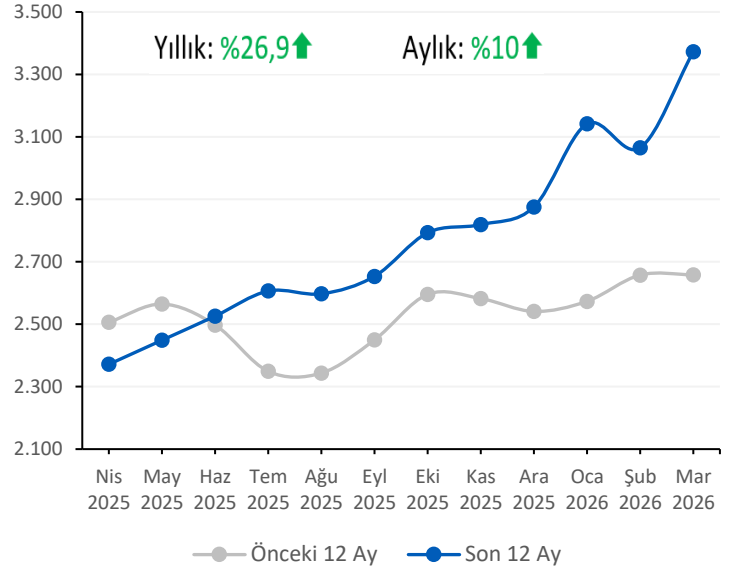
Gıda Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

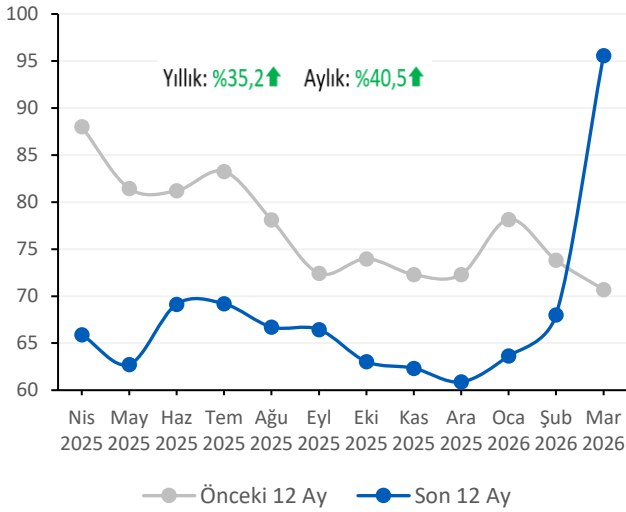
Kauçuk Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/kg)

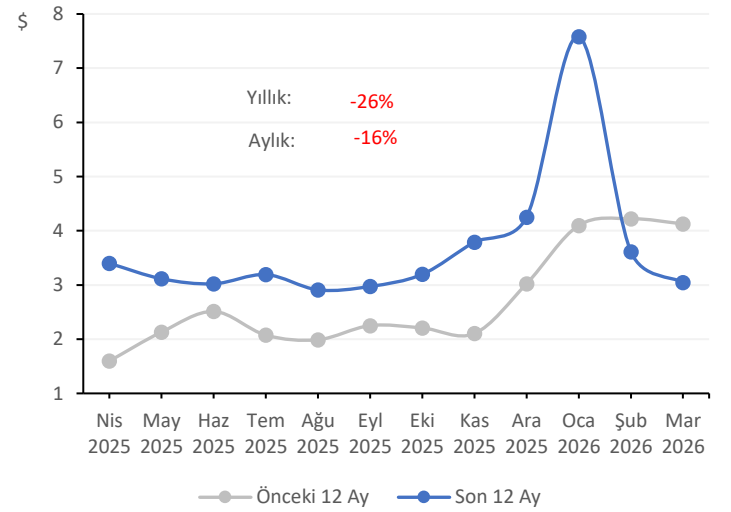
Alüminyum Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

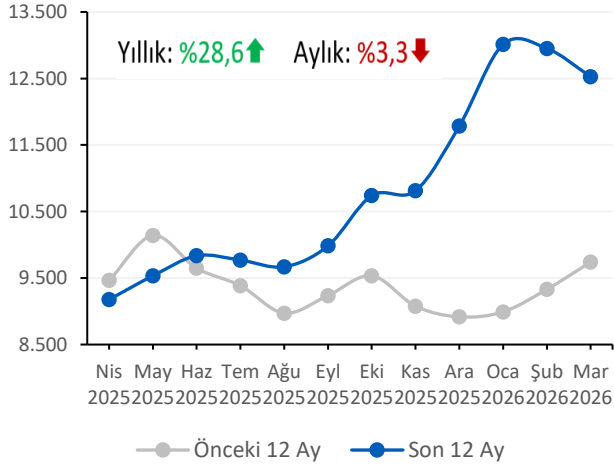
Petrol Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/varil)

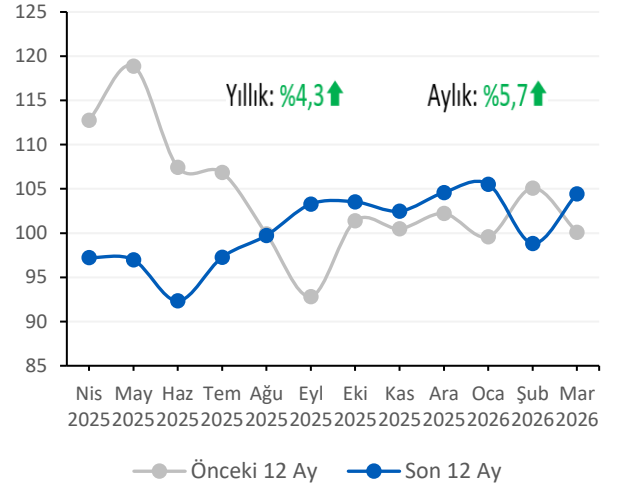
Doğalgaz Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/mmbtu)

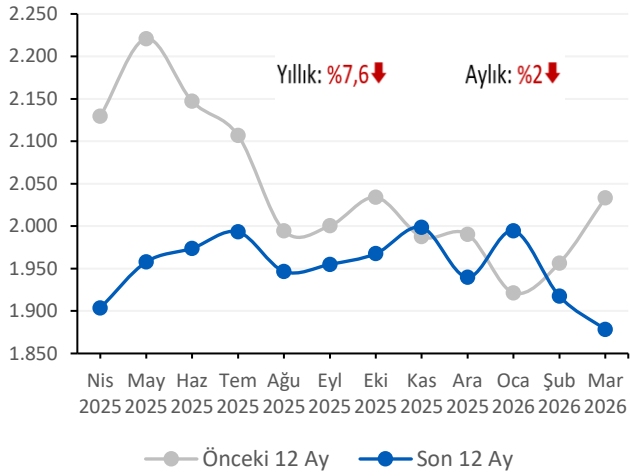
Bakır Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

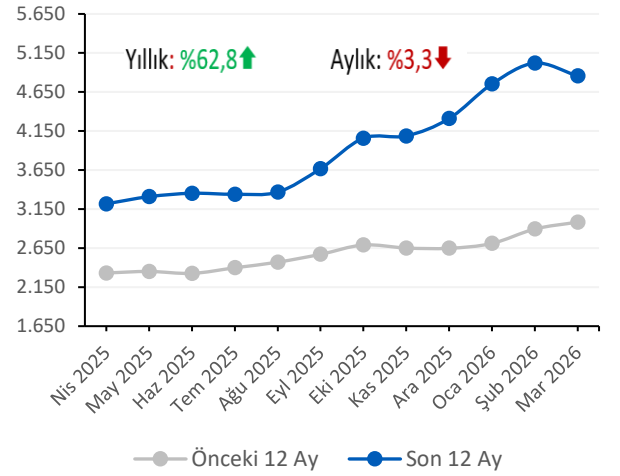
Demir Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/kuru ton)

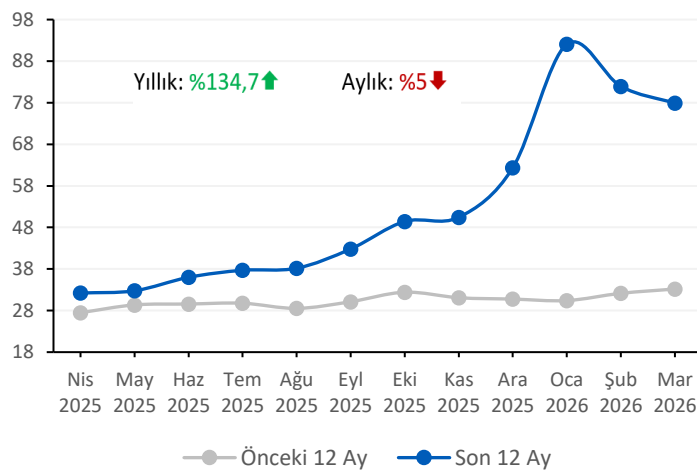
Kurşun Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

Altın Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ons)

Gümüş Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ons)

Temel Emtia Fiyatları Değişimi

Değer: ABD Doları		2024				2025				Oca.- Mar. 2025 Ort.	Oca.- Mar. 2026 Ort.	Yıllık Ort. Değ. (%)	Mar. 2025	Mar. 2026	Yıllık Değ. (%)	Şub. 2026	Mar. 2026	Aylık Değ. (%)
Emtia	Birim	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Doğalgaz*	mmBtu	2,7	2,2	2,6	2,7	2,1	2,1	2,1	2,4	4,1	4,7	14,4	4,1	3,0	-26	3,6	3,0	-15,7
Petrol**	varil	81,4	78,2	86,8	84,0	83,1	84,9	80,2	74,6	74,2	75,7	2,0	70,7	95,6	35,2	68,0	95,6	40,5
Kauçuk	kg	1,61	1,54	1,51	1,65	2,07	2,23	2,37	2,44	2,38	2,26	-4,9	2,36	2,39	1,1	2,26	2,39	5,8
Alüminyum	ton	2.405	2.266	2.160	2.192	2.199	2.523	2.381	2.573	2.630	3.193	21,4	2.658	3.373	26,9	3.065	3.373	10,0
Bakır	ton	8.944	8.474	8.368	8.176	8.444	9.751	9.198	9.175	9.354	12.831	37,2	9.740	12.529	28,6	12.951	12.529	-3,3
Demir	ton	126,1	112,0	115,2	129,0	123,3	113,0	99,9	101,4	101,6	102,9	1,3	100,1	104,5	4,3	98,8	104,5	5,7
Kurşun	ton	2.137	2.119	2.172	2.116	2.074	2.166	2.034	2.004	1.970	1.930	-2,0	2.033	1.878	-7,6	1.917	1.878	-2,0
Altın	ons	1.888	1.978	1.929	1.976	2.072	2.336	2.480	2.663	2.863	4.876	70,3	2.983	4.856	62,8	5.020	4.856	-3,3
Gümüş	ons	22,5	24,2	23,6	23,2	23,4	28,8	29,5	31,4	31,9	84,0	163,1	33,2	77,9	134,7	81,9	77,9	-5,0

Kaynak: Dünya Bankası

*Doğalgaz fiyatları için ABD piyasa fiyatları kullanılmaktadır.

**Petrol fiyatları için Brent, WTI ve Dubai ham petrol fiyatlarının ortalaması kullanılmaktadır.

Ana Grup Emtia Endeksleri Değişimleri

Emtia Endeksleri	2010 Baz Yıl	2024				2025				Oca.- Mar. 2025 Ort.	Oca.- Mar. 2026 Ort.	Yıllık Ort. Değ. (%)	Mar. 2025	Mar. 2026	Yıllık Değ. (%)	Şub. 2026	Mar. 2026	Aylık Değ. (%)
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Enerji	100	111,1	100,4	109,1	107,2	102,5	105,3	101,3	96,9	99,2	105,4	6,2	103,5	92,8	-10,3	82,9	92,8	12,0
Metal	100	117,3	109,1	105,9	103,5	105,1	120,8	113,8	116,9	109,2	137,1	25,6	106,0	138,0	30,2	126,3	138,0	9,3
Değerli Metal	100	143,1	150,5	146,6	149,2	155,4	177,5	187,2	200,6	213,8	393,1	83,9	202,6	393,3	94,1	336,1	393,3	17,0
Tarım	100	112,2	111,6	109,8	110,0	111,2	116,4	113,6	118,8	121,1	111,1	-8,3	122,3	111,6	-8,7	112,1	111,6	-0,4
Gıda	100	129,5	126,8	123,4	122,1	117,6	116,6	113,3	115,9	113,0	113,7	0,6	114,4	111,0	-3,0	109,4	111,0	1,4

Kaynak: Dünya Bankası

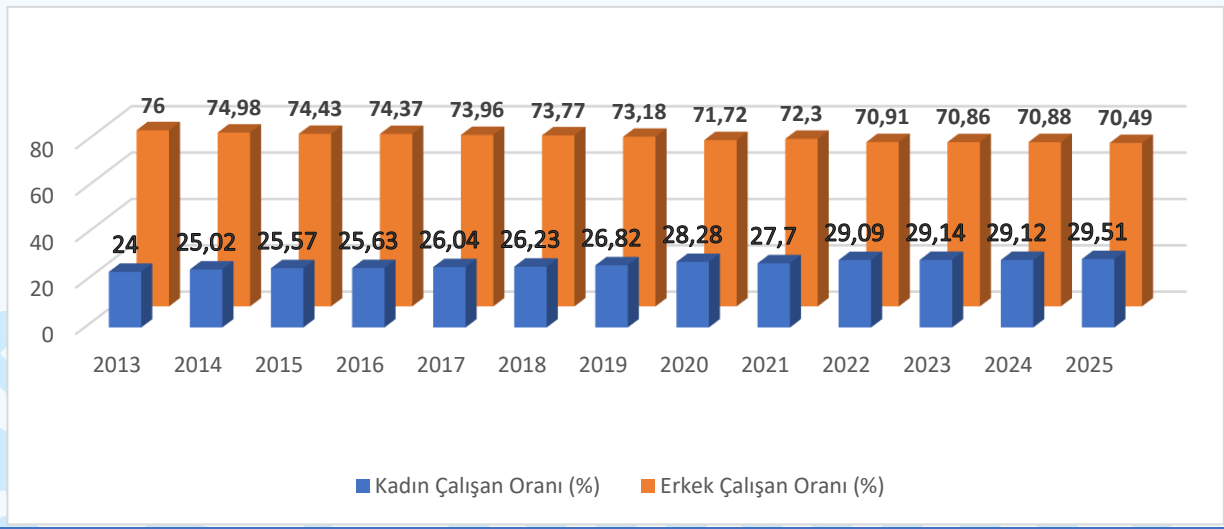
Notlar

- Emtia endeksleri: Ana emtia gruplarındaki fiyat değişimlerini kolayca takip edebilmek amacıyla emtia fiyatlarını belirli yüzdesel ağırlıkta gruplandırarak referans bir yıla göre fiyat seviyesini gösteren endekslerdir.
- Dünya Bankası tarafından emtia fiyatlarına ilişkin veriler <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets> internet sitesinde yayınlanmakta ve düzenli olarak her ay güncellenmektedir.
- Dünya Bankası veritabanından alınan son aylara ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemlerde revize edilebilmektedir.
- Ana Grup Emtia Fiyat Endekslerinin hesaplanmasında kullanılan emtialar aşağıda listelenmiştir.
 - Enerji Emtiaları Fiyat endeksi: ham petrol (%84), kömür (%4,7), doğal gaz (%10,8)
 - Tarım Emtiaları Fiyat Endeksi: gıda (%61,7), içecek (%12,9), tarımsal hammadde (%25,4)
 - Gıda Emtiaları Fiyat Endeksi: Tahıl (%28,2), bitki yağları (%40,8), diğer gıdalar (%31,0)
 - Metal Emtialar Fiyat Endeksi: alüminyum (%26,7), bakır (%38,4), demir cevheri (%18,9), kurşun (%1,8), nikel (%8,1), kalay (%2,1), çinko (%4,1)
 - Değerli Metal Emtiaları Fiyat Endeksi: altın (%77,8), gümüş (%18,9), platin (%3,3)
- Endeks hesaplamalarında kullanılan fiyatlar çeşitli uluslararası kaynaklardan sağlanmaktadır. Örnek: doğal gaz fiyatları için Bloomberg, Thomson Reuters, The Wall Street Journal ve Dünya Bankası kaynaklarından "Natural Gas (U.S.), spot price at Henry Hub, Louisiana spot prices" piyasa verileri kullanılmaktadır.
- Aylık fiyatlar haftalık ve günlük fiyatların ortalaması alınarak, dönemsel fiyatlar ise aylık fiyatların ortalaması alınarak hesaplanmaktadır.

İHRACATTA KADINLARIN ROLÜ

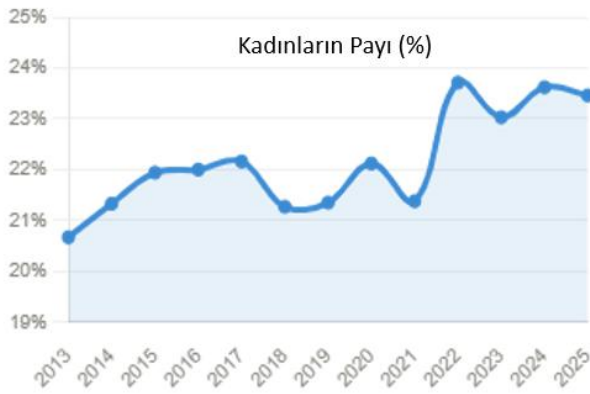
Ticaret Bakanlığı verilerine göre ihracatçı firmalarda kadın çalışan oranı 2013 yılında %24,0 seviyelerindeyken 2025 yılında %29,5'e yükselmiştir; erkek çalışan oranı ise aynı dönemde %76,0'dan %70,5'e gerilemiştir. Bu tablo, kadınların ihracat üretim zincirine katılımının istikrarlı biçimde arttığını göstermektedir. Bununla birlikte kadın oranının hala üçte birin altında kalması, niceliksel ilerlemeye rağmen yapısal temsil açığının tam olarak kapanmadığını da ortaya koymaktadır.²⁷

Cinsiyete Göre İhracatçı Firmalarda Çalışanların Oranı (2013-2025)

Kaynak: TB & TÜİK & SGK

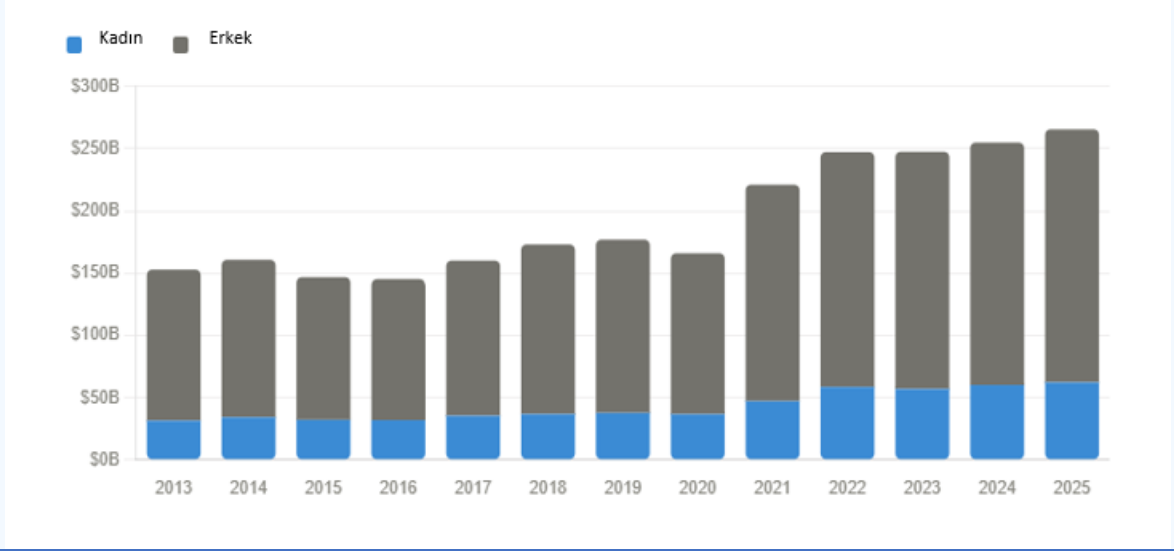
Yıllar İçinde Kadın Çalışanların İhracata Katkı Payı ve Toplam İhracatın Cinsiyete Göre Kırılımı (2013-2025)

Kadın çalışanların ihracata katkısı 2025 itibarıyla 62,3 milyar dolara ulaşmış, toplam ihracat içindeki payı da %23,5'e yükselmiştir. 2013'e kıyasla değer bazında yaklaşık iki katlık bu artış, kadın istihdamındaki genişlemenin yalnızca sayı artışı olmadığını, ihracat değeri üretimine de güçlü biçimde yansıdığını göstermektedir. Bununla birlikte kadın çalışan oranı %29,5'e çıkmışken ihracat katkı payının %23,5'te kalması, kadın emeğinin ihracatın daha düşük katma değerli ya da daha düşük yoğunluklu

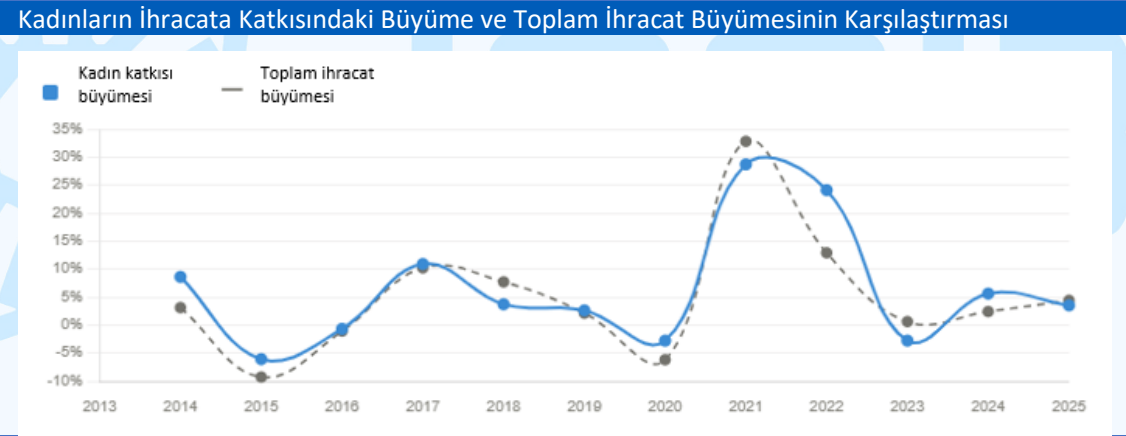
halkalarında nispeten daha fazla kümelenildiğini düşündürmektedir.

²⁷Ticaret Bakanlığı, Kadınların İhracattaki Rolü ve Katkısının Analizi: Tablolar [2](#)

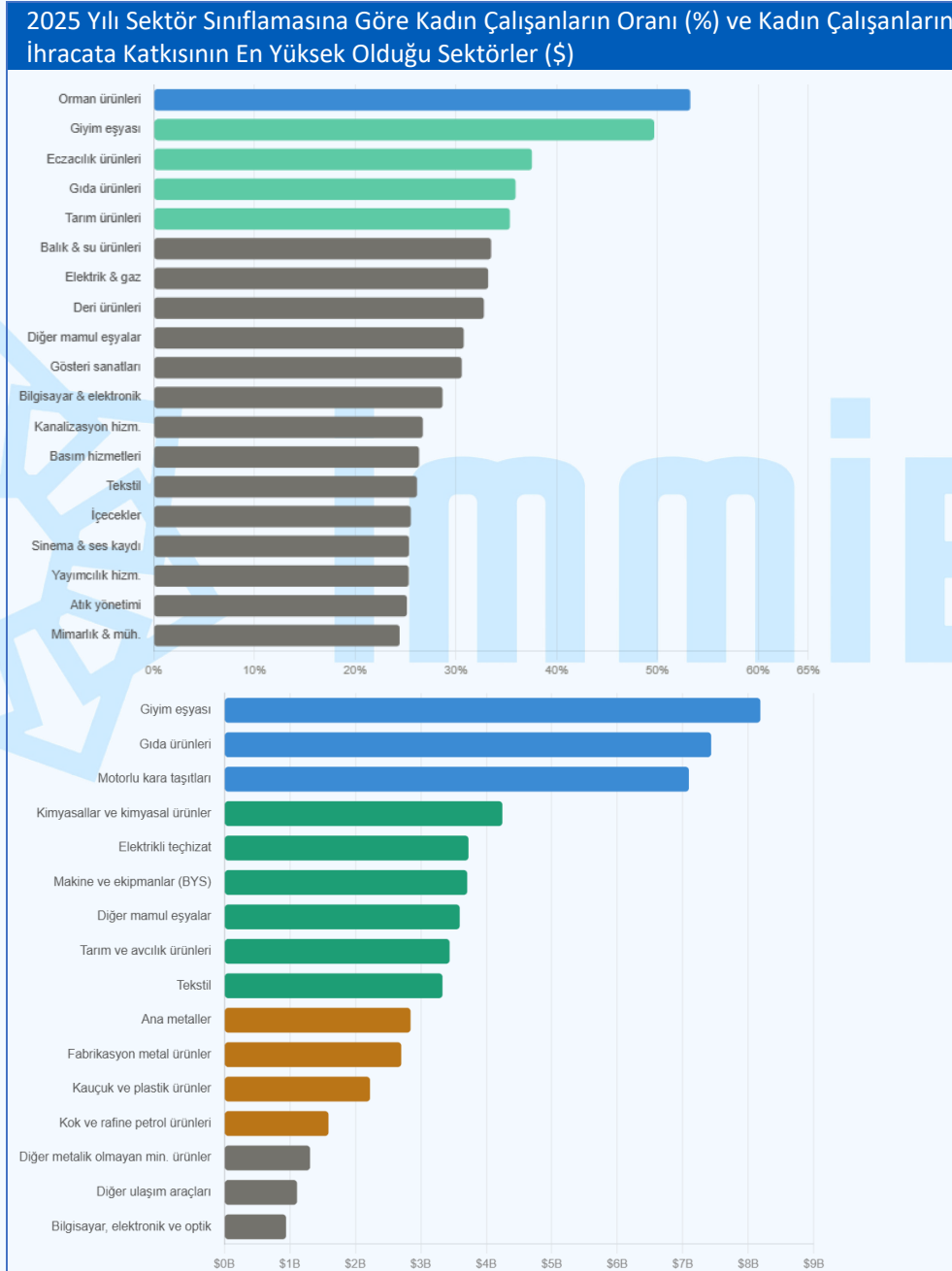
Kaynak: TB & TÜİK & SGK

Kadınların ihracata katkısındaki büyümenin toplam ihracattaki büyüme ile karşılaştığımızda oldukça benzer bir trendi takip ettiği söylenebilmektedir. Bu veri de kadın istihdamının değer olarak toplam ihracata yansıdığına işaret etmektedir.

Kaynak: TB & TÜİK & SGK

2025 itibarıyla kadın çalışanların ihracatında oransal olarak en çok pay sahibi olduğu sektörler orman ürünleri (%53,3), giyim (%49,7) ve temel eczacılık ürünleri (%37,5) olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık değer bazında kadın katkısının en yüksek olduğu sektörler giyim (8,2 milyar dolar), gıda ürünleri (7,4 milyar dolar) ve motorlu kara taşıtlarıdır (7,1 milyar dolar). Bu durum “kadın çalışanların ihracata katkı payının yüksek olduğu sektörler” ile “kadınların en yüksek katkı verdiği (ihracat değeri ürettiği) sektörler”in aynı olmadığını gösterdiği için oldukça önemlidir. Başka bir ifadeyle bazı sektörlerde kadın payı çok yüksek olsa da mutlak ihracat katkısı daha büyük hacimli sanayi kollarında yoğunlaşmaktadır.

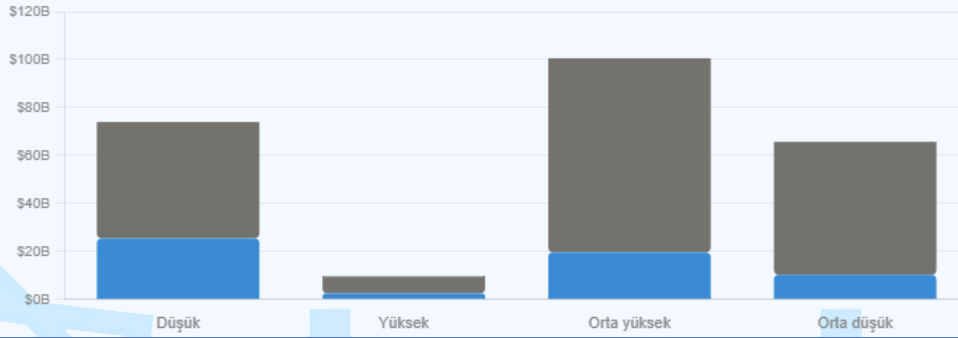
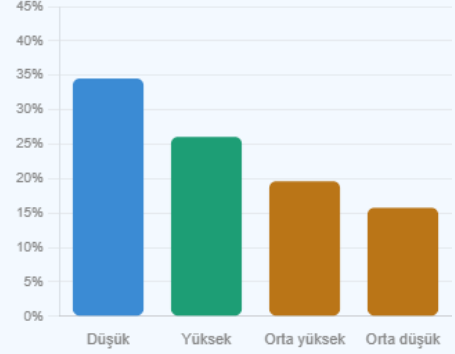

Kaynak: TB & TÜİK & SGK

Not 1: Sektör sınıflandırması CPA2008 koduna göre yapılmıştır. CPA2008 Avrupa Birliğinde Faaliyete Göre Ürünlerin İstatistikî Sınıflamasıdır.

Teknoloji Sınıflamasına Göre Karar Verici Konumda Bulunan Kadınların İhracattaki Payı ve Değeri (2025)

Kadın çalışanların özellikle orta-yüksek ve yüksek teknoloji ihracatındaki katkısı dikkat çekici bir sıçrama göstermiştir. Bu segmentlerin toplamında kadın çalışan katkısı 2013'te 8,1 milyar dolar ve %15,8 pay düzeyindeyken, 2025'te 22,2 milyar dolar ve %20,2 pay düzeyine ulaşmıştır. Bu değerler, kadınların sadece geleneksel emek yoğun alanlarda değil, daha yüksek katma değerli ve teknoloji yoğun ihracat alanlarında da güç kazandığını göstermesi bakımından stratejiktir.

Kaynak: TB & TÜİK & SGK

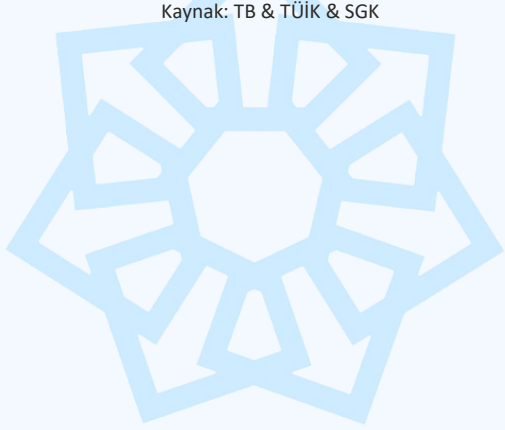
Faaliyet illeri bazında bakıldığında 2025 yılında 81 ilin toplam 265,3 milyar dolarlık ihracatında kadın çalışanların katkısı 62,3 milyar dolar olarak hesaplanmıştır. Değer bazında en yüksek katkı İstanbul'da (16,8 milyar dolar), ardından Kocaeli'de (7,0 milyar dolar) ve İzmir'de (5,3 milyar dolar) görülmektedir. Buna karşılık oran bazında en yüksek kadın payı Giresun'da (%59,6), Van'da (%50,0), Trabzon'da (%45,9), Edirne'de (%45,8) ve Tokat'ta (%44,7) ortaya çıkmıştır. Buradan büyük ihracat hacmi olan sanayi illeri kadınların mutlak katkısında öne çıkarken, kadın emeğinin ihracat içindeki yoğunluğu bazı Anadolu illerinde çok daha yüksek çıkarımında bulunulabilir.

2025 Yılı Faaliyet İllerine Göre Kadın Çalışanların İhracata Katkısı (milyon \$)

Sıra	İl	Toplam İhracat	Kadın Çalışanların Katkısı	Kadın Çalışanların Payı	Erkek Çalışanların Katkısı	Erkek Çalışanların Payı
1	Giresun	1003,3	598,4	59,64	404,9	40,36
2	Van	70,0	34,9	49,95	35,0	50,05
3	Trabzon	728,1	334,4	45,92	393,8	54,08
4	Edirne	476,3	218,2	45,81	258,1	54,19
5	Tokat	241,5	107,9	44,69	133,6	55,31
6	Batman	165,6	70,4	42,53	95,2	57,47
7	Ordu	707,9	287,3	40,59	420,6	59,41
8	Uşak	470,4	183,6	39,04	286,8	60,96

9	Aydın	1923,4	708,0	36,81	1215,5	63,19
10	Karaman	683,8	244,5	35,75	439,3	64,25
11	Malatya	664,4	234,7	35,32	429,7	64,68
12	Adıyaman	145,1	50,9	35,05	94,3	64,95
13	Sinop	226,1	76,9	34	149,3	66
14	Isparta	650,3	220,8	33,95	429,5	66,05
15	Antalya	2751,1	914,2	33,23	1836,9	66,77
16	Düzce	1935,7	608,0	31,41	1327,7	68,59
17	Yozgat	111,8	34,7	31,06	77,0	68,94
18	Amasya	159,2	48,4	30,42	110,8	69,58
19	Manisa	7371,8	2232,6	30,29	5139,2	69,71
20	Bitlis	46,3	13,9	30,09	32,4	69,91

Kaynak: TB & TÜİK & SGK

immib

Karar verici roldeki kadınların ihracata katkısı 2018’de 17,2 milyar dolar iken 2025 sonunda 29,6 milyar dolara yükselmiş, artış oranı %72 olmuştur. 2025 yılındaki 29,6 milyar dolarlık katkının toplam ihracat içindeki payı %12,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu tablo, kadınların ihracat ekosisteminde sadece çalışan olarak değil, yönetim ve sermaye ekseninde de güçlendiğini göstermektedir. Ancak %12,4’lük payın, kadın çalışanların katkı payı olan %23,5’in belirgin biçimde altında kalması, karar alma mekanizmalarında kadın temsiline üretim sürecine kıyasla daha sınırlı olduğunu da gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Şirketlerde Karar Verici Konumda Bulunan Kadınların İhracattaki Payı (2018-2025, milyar \$)

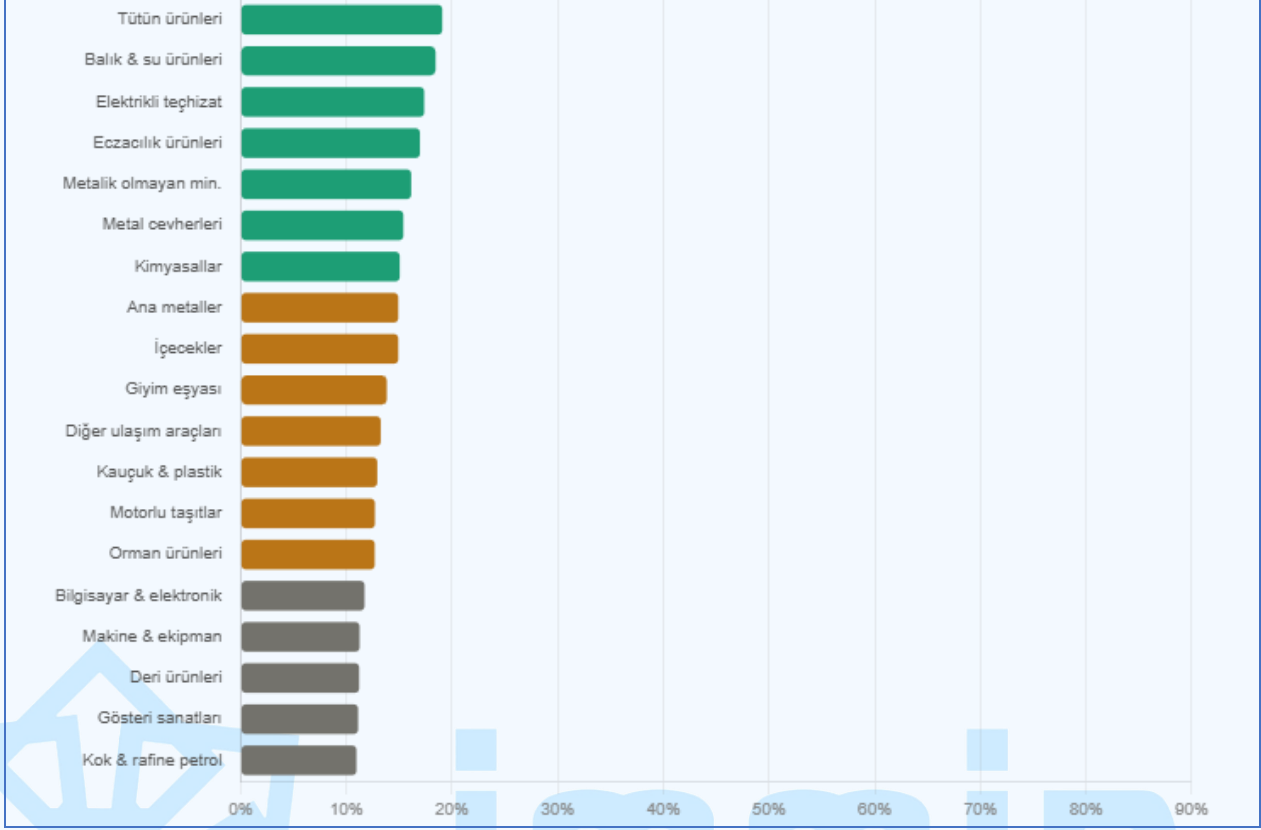
Şirketlerde Karar Verici Konumda Bulunan Kadınların İhracattaki Payı					
Yıllar	Kadınların Katkısı	Kadınların Payı (%)	Erkeklerin Katkısı	Erkeklerin Payı (%)	DTK'lerin Katkısı
2018	17,2	11,13	137,6	88,87	13,5
2019	18,6	11,75	139,7	88,25	14,0
2020	17,7	11,88	130,9	88,12	13,1
2021	24,7	12,47	173,8	87,53	17,2
2022	28,2	12,61	195,3	87,39	19,6
2023	28,4	12,76	194,3	87,24	21,6
2024	29,0	12,74	198,7	87,26	24,5
2025	29,6	12,39	209,5	87,61	24,1

Kaynak: TB & TÜİK & SGK

*DTK: Dış Tüzel Kişi

2025 yılı sonunda karar verici role sahip kadınların payının en yüksek olduğu sektörler tütün, balıkçılık ve elektrikli teçhizatlar olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık kadınların katkı sunduğu ilk 5 sektörün toplam ihracat değeri 15 milyar dolara ulaşmıştır. En yüksek katkı 4,3 milyar dolar ile motorlu kara taşıtlarında görülmeyle birlikte kadınların payı %12,7 seviyesindedir. Bu tablo, kadınların karar alma etkisinin yalnızca daha küçük ya da geleneksel sektörlerde değil, Türkiye ihracatının omurgasını oluşturan büyük sanayi kollarında da belirginleştiğini göstermektedir. Özellikle otomotiv ve elektrikli teçhizat gibi alanlar, kadınların karar düzeyindeki varlığının sanayileşme ve rekabet gücüyle doğrudan temas ettiğini düşündürmektedir.

Sektör Sınıflamasına Göre Karar Verici Konumda Bulunan Kadınların İhracattaki Payı (2025)

Kaynak: TB & TÜİK & SGK

2018-2025 döneminde karar verici rolü bulunan kadınların yüksek ve orta-yüksek teknoloji ihracatına katkısı²⁸ %92,9 artarak 13,2 milyar dolara ulaşmıştır. Kadınların katkı oranının en yüksek teknoloji ürünlerde daha belirgindir. Bu bulgu, kadınların karar alma düzeyindeki etkisinin teknoloji yoğun ve stratejik sektörlerde daha görünür hale geldiğini göstermektedir. Başka bir deyişle kadınların yönetim ve sermaye temsili, sadece nicel bir artış değil, ihracatın nitelik dönüşümüne dokunan bir gelişmedir.

Teknoloji Sınıflamasına Göre Karar Verici Konumda Bulunan Kadınların İhracattaki Payı (2018-2025, milyar \$)

Teknoloji Grubu	Toplam İhracat	Kadınların Katkısı	Kadınların Payı (%)	Erkeklerin Katkısı	Erkeklerin Payı (%)	DTK'lerin Katkısı
Yüksek Teknolojili Ürünler	9,7	1,4	15,53	7,6	84,47	0,7
Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	99,2	11,8	13,46	75,7	86,54	11,8
Orta Düşük Teknolojili Ürünler	65,6	8,1	13,43	52,5	86,57	5,0
Düşük Teknolojili Ürünler	73,4	6,9	10,05	61,6	89,95	4,9

Kaynak: TB & TÜİK & SGK

*DTK: Dış Tüzel Kişi

²⁸ Metaveriye bakıldığında kadınların ve erkeklerin Yönetim Kurulu üyeliği yaptıkları gün sayısı oranlanarak firma bazında yöntemde kadınların payının elde edildiği ve bu kat sayıların firmaların ihracatları ile çarpılarak kadın yöneticilerin ihracata katkısının hesaplandığı belirtilmektedir. Sonra da verilerin toplulaştırıldığı ve kadın yöneticilerin ihracata toplam katkısının bulunduğu ifade edilmiştir.

Merkezi illere göre karar verici konumda bulunan kadınların ihracata katkısına ilişkin tablonun en önemli özelliği, faaliyet yerini değil şirketin kanuni merkezini esas almasıdır. Dolayısıyla burada görülen coğrafi dağılım, üretimin yapıldığı yerlerden çok, şirket merkezlerinin ve karar alma ağlarının nerede toplandığını göstermektedir. Metaveri dokümanında bu husus açıkça belirtilmektedir. Bu nedenle bu tablonun, faaliyet illerine göre kadın çalışanların ihracata katkısına ilişkin tablo ile bire bir karşılaştırılması yanıltıcı olabilir. Bu tabloyu yorumlarken asıl odak, üretim coğrafyasından çok yönetim coğrafyası üzerinde olursa daha doğru çıkarımlarda bulunulabilir.

Merkez İllere Göre Karar Verici Konumda Bulunan Kadınların İhracata Katkısı (2018-2025, milyon \$)

Sıra	İl	Toplam İhracat	Kadınların Katkısı	Kadınların Payı (%)	Erkeklerin Katkısı	Erkeklerin Payı (%)	DTK'lerin Katkısı
1	NEVŞEHİR	590,92	538,50	91,3	51,3	8,7	1,10
2	AMASYA	180,09	59,32	32,95	120,7	67,05	0,08
3	KÜTAHYA	284,02	91,55	32,5	190,1	67,5	2,37
4	ERZİNCAN	43,98	13,92	31,67	30,0	68,33	0,03
5	BARTIN	34,20	10,39	30,38	23,8	69,62	0,00
6	SİNOP	47,87	11,78	26,99	31,9	73,01	4,22
7	KIRKLARELİ	274,69	68,09	24,79	206,6	75,21	0,00
8	ESKİŞEHİR	1709,91	313,44	19,15	1323,0	80,85	73,46
9	MUĞLA	1324,20	240,58	18,34	1071,1	81,66	12,53
10	KOCAELİ	13129,11	2042,03	18,1	9238,4	81,9	1848,81
11	BİLECİK	106,94	19,22	18,05	87,3	81,95	0,46
12	BAYBURT	0,13	0,02	17,76	0,1	82,24	0,00
13	ARDAHAN	4,94	0,85	17,24	4,1	82,76	0,00
14	AYDIN	1227,31	209,11	17,12	1012,1	82,88	6,05
15	KIRŞEHİR	293,96	47,32	16,1	246,6	83,9	0,00
16	TOKAT	37,08	5,91	15,96	31,1	84,04	0,04
17	ÇANAKKALE	227,15	35,49	15,65	191,2	84,35	0,42
18	MANİSA	3640,85	403,39	15,33	2227,9	84,67	1009,58
19	KARAMAN	342,82	50,01	14,7	290,2	85,3	2,63
20	ADANA	2960,21	395,74	14,42	2348,4	85,58	216,14

Kaynak: TB & TÜİK & SGK

*DTK: Dış Tüzel Kişi

Kritik Minerallerde Yeni Dönem ve Brezilya'nın Konumu

Kritik mineraller, küresel ekonomide yeni güç rekabetinin merkezine yerleşiyor.

Kritik mineraller, günümüz küresel ekonomisinin ve ileri teknoloji üretim altyapısının temel girdileri arasında yer almaktadır. Enerji dönüşümü, savunma sanayii, ileri elektronik, veri merkezleri, yarı iletken teknolojileri, elektrikli araçlar, batarya sistemleri, rüzgar türbinleri ve yüksek performanslı müknaatıslar gibi çok sayıda stratejik alanda kullanılan bu girdiler, artık yalnızca ticari değil aynı zamanda jeopolitik ve güvenlik temelli bir bakış açısıyla da ele alınmaktadır. Peterson Uluslararası Ekonomi Enstitüsü tarafından düzenlenen "Brezilya-ABD İkili İlişkisinde Kritik Mineraller Ne Kadar Önemli?" başlıklı webinar hem Brezilya'nın kritik mineral gündemindeki yeri hakkında hem de küresel kritik mineral gündemindeki değişim hakkında fikir vermektedir.²⁹ Bu çerçevede kritik mineraller meselesi, küresel rekabetin yeni başlıklarından biri haline gelmiş; tedarik güvenliği, işleme kapasitesi, rafinasyon yetkinliği ve sanayi politikası araçları, kaynak sahipliğinin önüne geçen belirleyici unsurlar olarak öne çıkmıştır.

Enerji dönüşümünü aşan süreç, kritik mineralleri jeostratejik bir başlığa dönüştürüyor.

Son dönemde uluslararası düzeyde yaşanan gelişmeler, kritik minerallere yönelik yaklaşımın enerji dönüşümü ekseninden jeostratejik zemine kaydığını göstermektedir. Bu mineraller artık yalnızca düşük karbonlu ekonomi hedefleri bakımından değil; savunma üretimi, dijital altyapı, veri işleme kapasitesi, yapay zeka sistemleri ve ileri üretim teknolojileri açısından da hayati görülmektedir. Böylece kritik minerallerin kontrolü, devletler bakımından ekonomik kaldıraç, tedarik güvenliği aracı ve stratejik etki unsuru niteliği kazanmıştır. Özellikle işleme ve rafinasyon aşamalarındaki küresel yoğunlaşma, hammaddeye erişim kadar ara ve ileri işleme kabiliyetinin de belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır.

Brezilya, rezerv çeşitliliğiyle bu yeni dönemin öne çıkan ülkeleri arasında yer alıyor.

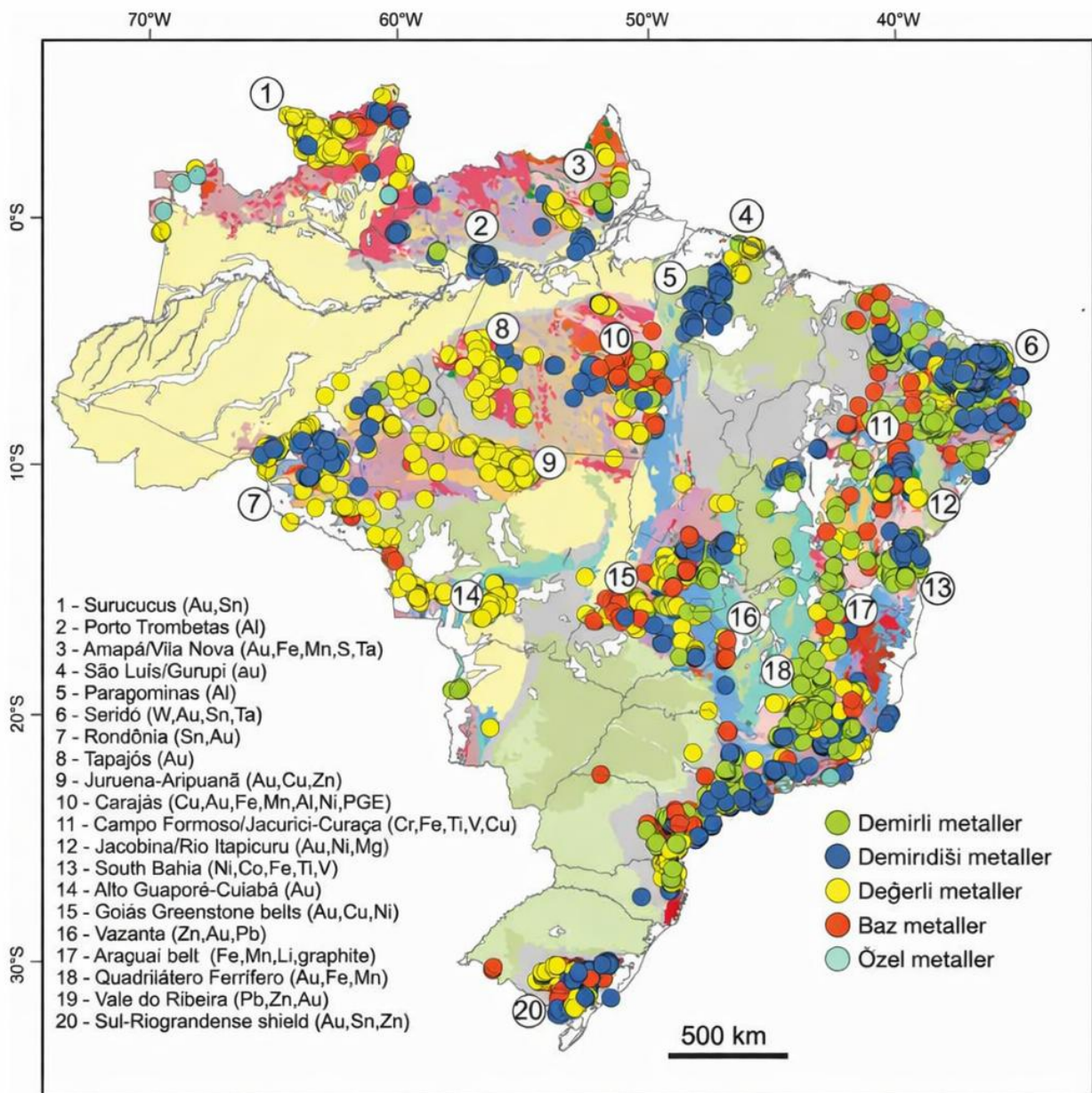
Bu yeni dönemde Brezilya, sahip olduğu rezerv çeşitliliği, madencilik tecrübesi, yenilenebilir enerji kapasitesi ve sanayi tabanı sayesinde dikkat çeken ülkeler arasında yer almaktadır. Ülke, niyobyum başta olmak üzere grafit, nadir toprak elementleri, lityum, manganez, demir ve diğer stratejik mineraller bakımından güçlü bir rezerv profiline sahiptir. Aynı zamanda köklü bir madencilik sektörüne ve belirli ölçüde aşağı yönlü işleme kapasitesine sahiptir. Jeolojik potansiyelin henüz tam anlamıyla haritalanmamış olması da ülkenin orta ve uzun vadede daha geniş bir maden envanteri sunabileceğine işaret etmektedir. Dolayısıyla Brezilya'nın önemi yalnızca mevcut üretim kapasitesinden değil, gelecekte devreye alınabilecek potansiyelinden de kaynaklanmaktadır.

²⁹ [How critical are critical minerals in the Brazil-US economic relationship?](#) ,PIIE

Brezilya kaynak zenginliğini düşük karbonlu üretim imkanıyla birleştirebilir.

Brezilya'nın öne çıkan bir diğer yönü, kritik mineral tedarik zincirinde sadece hammadde ihracatçısı olarak değil, işleme ve rafinasyon süreçlerinde de konumlanabilecek yapısal avantajlara sahip olmasıdır. Ülkenin elektrik üretiminde yenilenebilir kaynakların payının çok yüksek seviyede bulunması, enerji yoğun rafinasyon faaliyetlerinin daha düşük karbon ayak iziyle yürütülmesine imkan tanımaktadır. Bu durum, özellikle temiz üretim standartlarının giderek önem kazandığı yeni ticaret düzeninde Brezilya'ya "yeşil üretim primi" sağlayabilecek niteliktedir. Kritik minerallerin işlenmesi sürecinde enerji maliyetleri ve karbon yoğunluğu belirleyici olduğundan, temiz enerji altyapısı Brezilya'yı yalnızca kaynak ülkesi değil, aynı zamanda rekabetçi bir üretim ve işleme merkezi haline getirebilecek önemli bir unsurdur.

Brezilya'da Bazı Maden Sahaları

Kaynak: Serviço Geológico do Brasil, Kitasal Brezilya'nın Maden Yatakları ve Seçilmiş Maden Oluşumları Atlası

Kritik mineraller yarışında belirleyici yalnızca rezerv değil sanayi ve kurumsal kapasite.

Bununla birlikte kritik mineraller alanında asıl belirleyici unsurun jeoloji değil, kurumsal kapasite ve sanayi ekosistemi olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle rezerv sahipliği tek başına yeterli değildir. Asıl güç; çıkarma, ayırma, işleme, rafinasyon, teknoloji geliştirme, altyapı planlaması, finansman erişimi, çevresel standartlar ve insan kaynağı yetiştirme kapasitesinin birlikte oluşturduğu bütüncül yapıdan doğmaktadır. Küresel değer zincirlerinde katma değerın büyük bölümü de zaten bu aşamalarda üretilmektedir. Bu nedenle, kaynak zengini ülkelerin yalnızca cevher üreticisi olarak kalmaları halinde stratejik ağırlıkları sınırlı kalmakta; buna karşılık işleme ve ileri üretim aşamalarına geçen ülkeler çok daha yüksek ekonomik ve jeopolitik etki üretmektedir. Dosyada yer alan değerlendirmeler de Brezilya bakımından temel meselenin bu eşikten geçebilmek olduğunu ortaya koymaktadır.

ABD'nin yaklaşımı, kritik minerallerde ekonomik perspektiften güvenlik merkezli stratejiye kayıyor.

Küresel düzeyde özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin kritik mineraller politikasında dikkat çekici bir yön değişimi yaşandığı anlaşılmaktadır. Önceki dönemde enerji dönüşümü ve iklim politikası çerçevesinde ele alınan başlık, giderek daha belirgin şekilde millî güvenlik, savunma kapasitesi, yarı iletkenler ve stratejik sanayi altyapısı eksenine oturmaktadır. Bu yaklaşım, yalnızca arz güvenliği sağlama çabası değil; aynı zamanda piyasa yapısını dönüştürmeye dönük yeni araçların devreye alınmasını da içermektedir. Sabit alım garantileri, fiyat destek mekanizmaları, kamu destekli talep yaratılması, stoklama ve belirli şirketlerde doğrudan kamusal angajman gibi yöntemler, klasik serbest piyasa işleyişinin ötesine geçen bir müdahale çerçevesine işaret etmektedir. Böylece kritik mineraller piyasası, giderek daha fazla ulusal strateji alanı haline gelmektedir.

Küresel sistemde asıl mesele, Çin'e alternatif işleme kapasitesinin kurulabilmesi.

Bu çerçevede Batı'nın temel sorunu, yalnızca yeni maden sahaları bulmak değil; aynı zamanda Çin merkezli yoğunlaşmanın güçlü olduğu işleme ve rafinasyon aşamalarında uygulanabilir, finansal olarak sürdürülebilir ve uzun vadeli bir alternatif inşa edebilmektir. Dosyada da vurgulandığı üzere, madencilik ve işleme projeleri yüksek sermaye gerektirmekte, uzun vadeli yatırım ufku istemekte ve fiyat oynaklığına karşı son derece hassas bir yapı taşımaktadır. Bu nedenle alternatif tedarik zincirlerinin kurulabilmesi için salt rezerv varlığı yeterli olmamakta; yatırım yapılabilirlik, hukuk güvenliği, finansman mimarisi ve öngörülebilir düzenleyici çerçeve de en az kaynak kadar önem taşımaktadır. Brezilya'nın rolü tam da bu noktada önem kazanmaktadır: kaynak zenginliği ile kurumsal ve sanayi tabanı arasında köprü kurabilen az sayıdaki büyük ekonomi arasında yer almaktadır.

Brezilya'nın çok yönlü dış ilişkileri, ülkeye stratejik esneklik ve pazarlık alanı kazandırıyor.

Brezilya'nın bir diğer avantajı, uluslararası sistemde tek bir eksene bağımlı hareket etmeyen, farklı güç merkezleriyle eşzamanlı ilişki yürütebilen bir ülke profiline sahip olmasıdır. Ülkenin Çin ile güçlü ticari bağları bulunurken, Amerika Birleşik Devletleri ile sanayi ve ticaret ilişkileri de önemini korumaktadır. Avrupa ile bağların derinliği ve yeni ticari açılımlar da dikkate alındığında, Brezilya'nın kritik mineraller alanında tek taraflı bir bağımlılık yerine çok yönlü bir ortaklık modeli geliştirme imkanı bulunmaktadır. Bu durum, ülkeye pazarlık gücü sağlamakta;

aynı zamanda dış ortaklıkları ulusal sanayileşme hedefleriyle uyumlu biçimde tasarlama fırsatı vermektedir. Ancak bu alanın aynı zamanda riskler barındırdığı da açıktır. Aşırı dışa bağımlı bir model, ülkeyi yalnızca çıkarma faaliyetlerine sıkıştırabilir; tersine, iyi tasarlanmış bir sanayi politikası yaklaşımı Brezilya'yı işleme, ekipman üretimi, geri dönüşüm ve ara mamul üretimi gibi üst halkalara taşıyabilir.

Yeni düzenleyici adımlar, Brezilya'nın kritik minerallerde daha iddialı bir konum aradığını gösteriyor.

Bu bağlamda Brezilya'da gündeme gelen düzenleyici ve kurumsal adımlar dikkat çekmektedir. Dosyada aktarıldığı üzere, kritik ve stratejik mineraller alanında sınıflandırma, yönetim ve finansman başlıklarını içeren bir çerçeve oluşturma arayışı mevcuttur. Bu yaklaşım; hangi minerallerin stratejik kabul edileceğinin tanımlanmasını, kamu ile özel sektör arasında daha koordineli bir yönetim yapısının kurulmasını ve sektörün ihtiyaçlarına uygun finansal araçların geliştirilmesini hedeflemektedir. Özellikle teminat eksikliği, offtake anlaşmalarına aşırı bağımlılık ve fiyat oynaklığı gibi yapısal sorunların hafifletilmesi için yeni finansman araçlarının gündeme alınması, sektörün daha sürdürülebilir şekilde büyümesi bakımından önem taşımaktadır. Aynı şekilde geri dönüşüm ve "kentsel madencilik" yaklaşımının da bu çerçeveye dahil edilmesi, yalnızca yeni rezerv çıkarımına dayalı bir anlayışın ötesine geçildiğini göstermektedir.

Brezilya açısından esas eşik, hammaddeden sanayi dönüşümüne geçişin başarılabilirliği olacaktır.

Brezilya açısından kritik mesele, bu alanı yalnızca ihracat geliri üreten bir hammadde sektörü olarak değil, daha geniş bir sanayi dönüşümünün kaldıraç noktası olarak görmektir. Yerli katma değer yaratılması, işleme ve rafinasyon kapasitesinin ülke içinde geliştirilmesi, nitelikli işgücünün yetiştirilmesi ve yerel toplulukların madencilik faaliyetlerinden pay almasının sağlanması, söz konusu yaklaşımın temel unsurları arasında yer almaktadır. Bu çerçevede izlenecek politika, sadece yatırım çekmeye değil; aynı zamanda yatırımların ülke içinde teknoloji, istihdam ve sanayi derinliği üretmesine odaklanmalıdır. Aksi halde Brezilya, küresel tedarik zincirlerinde stratejik öneme sahip bir rezerv ülkesi olmasına rağmen, katma değeri sınırlı bir konumda kalma riskiyle karşı karşıya olacaktır.

Rezervlerin stratejik güce dönüşmesi, altyapı ve finansman kapasitesine bağlı ilerliyor.

Öte yandan zaman faktörü kritik mineraller alanında belirleyici unsur olmaya devam etmektedir. Pek çok rezervin varlığı teorik olarak önemli olmakla birlikte, bu rezervlerin ekonomik olarak işletilebilir hale gelmesi; enerjiye, suya, ulaşım, limanlara, düzenleyici onay süreçlerine ve piyasa erişimine bağlıdır. Bu nedenle "rezerv zenginliği" ile "stratejik etki" arasında doğrudan ve otomatik bir ilişki bulunmamaktadır. Altyapı eksikleri, finansman darboğazları ve idari gecikmeler, yüksek potansiyelli projelerin dahi hayata geçmesini zorlaştırabilmektedir. Bu gerçeklik, yalnızca yeni maden projeleri için değil; veri merkezleri, batarya üretimi, rüzgar ekipmanları ve dijital altyapı gibi aşağı yönlü kullanım alanları için de geçerlidir. Dolayısıyla kritik mineraller politikası, madencilikten ibaret olmayıp enerji, sanayi, teknoloji ve lojistik politikalarının kesişiminde şekillenmektedir.

Brezilya'nın küresel ağırlığı, jeolojik avantajlarını sanayi gücüne dönüştürme başarısıyla şekillenecek.

Genel çerçevede bakıldığında Brezilya, kritik mineraller alanında küresel düzeyde ağırlık koyabilecek az sayıdaki ülkeden biri olarak görünmektedir. Sahip olduğu rezervler, enerji matrisi, kurumsal birikimi, madencilik deneyimi ve çok yönlü dış ekonomik ilişkileri, ülkeye önemli bir hareket alanı sunmaktadır. Bununla birlikte bu potansiyelin gerçek güce dönüşebilmesi; ham madde ihracatına dayalı bir modelin ötesine geçilmesine, işleme ve rafinasyon kapasitesinin artırılmasına, finansman sorunlarının çözülmesine ve öngörülebilir bir politika mimarisinin kurulmasına bağlıdır. Önümüzdeki dönemde kritik mineraller, yalnızca doğal kaynak politikası başlığı olarak değil; sanayileşme, teknoloji geliştirme, stratejik özerklik ve küresel tedarik zinciri yeniden yapılanması ekseninde ele alınacaktır. Brezilya'nın bu süreçte nasıl bir konum alacağı ise, sahip olduğu jeolojik avantajları kurumsal ve sanayi kapasitesiyle ne ölçüde birleştirebildiğine göre şekillenecektir.

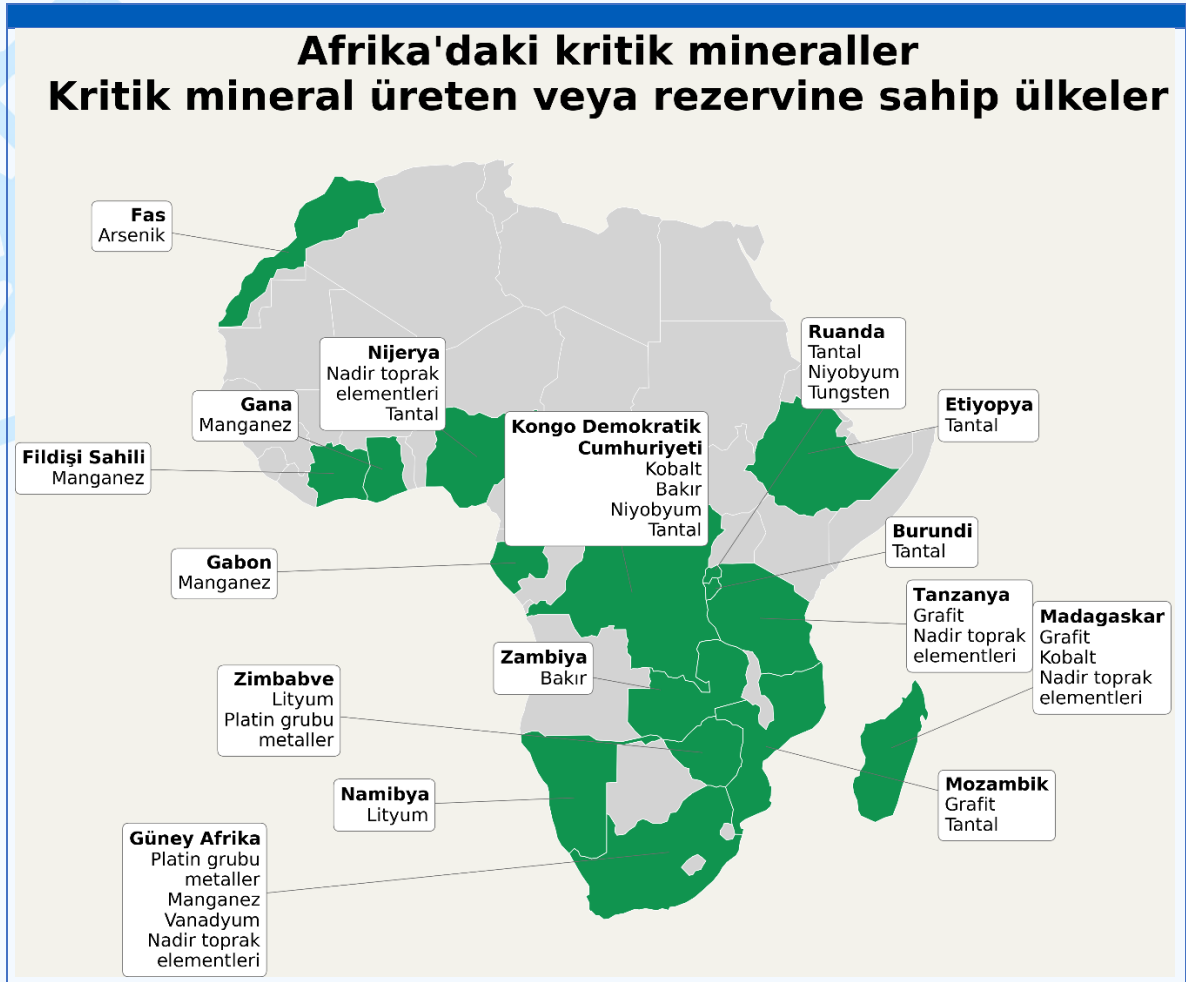

immib

Kritik Mineraller Ekseninde Afrika'nın Sanayi ve Ticaret Stratejisi

Kritik mineraller, Afrika için yalnızca ihracat değil, sanayileşme açısından da tarihi bir fırsat sunuyor.

Kritik mineraller etrafında şekillenen yeni ekonomik düzen, Afrika açısından yalnızca artan dış talebin doğurduğu bir ihracat konusu değil; aynı zamanda sanayileşme, enerji dönüşümü ve ticari konumlanma bakımından stratejik bir eşik niteliğindedir. Bu çerçevede temel mesele, kıtanın sadece ham madde tedarik eden bir konumda kalmaması; işleme, üretim, teknoloji kazanımı ve değer zinciri katılımında daha yukarı basamaklara çıkabilmesidir. Adil ve dengeli bir dönüşüm anlayışı da yerel üretimin güçlenmesi, faydanın daha geniş tabana yayılması, şeffaflığın artırılması ve ticaretin sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu biçimde kurgulanması gereği üzerinden şekillenmektedir.³⁰

³⁰ Economic Report on Africa 2025 | United Nations Economic Commission for Africa

Temiz enerji dönüşümü, ancak yerel üretim kapasitesi oluşturduğu ölçüde Afrika için kalıcı değer yaratabilir.

Temiz enerji dönüşümü, Afrika için ancak yerel ekonomileri güçlendirdiği, sanayi kapasitesi oluşturduğu ve kalkınma hedefleriyle uyumlu hale geldiği ölçüde gerçek bir fırsata dönüşebilir. Aksi halde kritik minerallere yönelik küresel ilgi, kıtanın mevcut yapısal konumunu değiştirmeden yalnızca yeni bir talep dalgası yaratır. Bu nedenle değer zincirine katılımın cevher çıkarmakla sınırlı kalmaması; rafinaj, ara mal üretimi, batarya bileşenleri, yeşil sanayi uygulamaları ve bölgesel üretim bağlantılarıyla derinleştirilmesi gerekmektedir. Asıl mesele, artan dış talebi uzun vadeli sanayi kapasitesine ve kalıcı kalkınma kazanımlarına dönüştürebilmektir.

Mineral	Düşük sera gazı emisyonlu enerji teknolojileri	Küresel rezervlerin Afrika'daki payı	Rezerv sahibi başlıca Afrika ülkeleri
Platin grubu metaller	Yeşil hidrojen	%92	Güney Afrika, Zimbabve
Kobalt	Elektrikli araçlar	%56	Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Güney Afrika, Zambiya, Madagaskar
Manganez	Elektrikli araçlar, rüzgar	%54	Gabon, Güney Afrika, Fildişi Sahili, Gana
Krom	Jeotermal, güneş, rüzgar	%36	Güney Afrika
Boksit	Rüzgar, güneş	%24	Gine, Gana
Grafit	Elektrikli araçlar	%22	Madagaskar, Mozambik, Tanzanya
Zirkonyum	Yeşil hidrojen	%15	Güney Afrika, Senegal, Mozambik
Vanadyum	Çelik, bataryalar	%13	Güney Afrika
Bakır	Elektrikli araçlar, rüzgar, güneş	%6	Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Zambiya
Lityum	Bataryalar	%4	Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Zimbabve, Mali, Gana
Nikel	Elektrikli araçlar, rüzgar	%4	Madagaskar, Güney Afrika
Tellüryum	Güneş	%3	Güney Afrika
Nadir toprak elementleri	Rüzgar	%1	Tanzanya, Güney Afrika, Madagaskar, Burundi

Kaynak: UNCTAD, Critical Minerals and Routes to Diversification in Africa, 2023; USGS, Mineral Commodity Summaries, 2023; UNEP, Environmental Aspects of Critical Minerals in Africa in the Clean Energy Transition, 2023; IRENA, Geopolitics of the Energy Transition: Critical Materials, 2023.

Ticaretin gerçek etkisi, üretken kapasite ve güçlü kurumsal yapı ile ortaya çıkıyor.

Bu çerçevede ticaretin ancak üretken kapasite ile anlamlı hale gelebileceği açıktır. Sanayi politikaları, ulusal stratejiler, bölgesel kümelenme modelleri, doğal kaynak yönetimi için izleme ve raporlama çerçeveleri ile uygulamaya dönük kurumsal mekanizmaların birlikte ele alınması gerekmektedir. Sadece hedef koyan belgeler yeterli değildir; bu hedeflerin denetim, yaptırım ve uygulama kapasitesiyle desteklenmesi zorunludur. Çevresel, sosyal ve yönetim temelli standartların birçok yerde kağıt üzerinde bulunmasına rağmen uygulama ve denetim açısından zayıf kalması, temel sorunun yalnızca kural benimsemek değil, bu kuralları etkin biçimde hayata geçirmek olduğunu göstermektedir.³¹

ESG ve sürdürülebilirlik standartları, doğru yönetildiğinde Afrika için yeni bir rekabet alanı açabilir.

Sürdürülebilirlik ve ESG temelli düzenlemeler de yalnızca bir maliyet veya rekabet baskısı olarak görülmemelidir. Doğru tasarlandıklarında yeni yatırım, pazar erişimi ve ticari konumlanma avantajı sağlayabilecek araçlara dönüşebilirler. Ancak özel sektörün bu standartları ne ölçüde bildiği, yorumladığı ve uygulayabildiği konusu önemli bir boşluk alanı olmaya devam etmektedir. Küresel piyasalarda standartlar giderek dış ticaretin görünmeyen belirleyicilerinden biri haline gelirken, bu alanlarda pasif kalınması durumunda Afrika'nın başkalarının koyduğu kurallara uyum sağlamak zorunda kalan bir konumda kalması riski bulunmaktadır. Dolayısıyla asıl mesele, kıtanın kritik minerallerde rol oynayıp oynamayacağı değil; bu rolü hangi koşullarda ve ne ölçüde kendi önceliklerine göre şekillendirebileceğidir.

Afrika'dan Bazı Politika Örnekleri			
Ülke	Politika türü	Politikanın kapsamı	Minerallerin kapsamı
KDC	2018 tarihli 18/042 sayılı Bakanlık Kararnamesi (büyük ölçekli madencilik için)	Stratejik mineral maddeler, askeri ve yenilenebilir enerji teknolojileri uygulamalarında yüksek talep gören dünya çapındaki maddeler olarak tanımlanmaktadır.	Kobalt, germanyum, kolombit-tantalit
Nijerya	Stratejik mineraller listesi, 2020	Halen üretimde bulunan ve çeşitlendirme ile istihdam yaratımı açısından önem taşıyan 7 stratejik mineral	Kömür, demir cevheri, bitüm, altın, kireçtaşı, kurşun-çinko, barit
Nijerya		Gelecek için diğer kritik mineraller ise "kaynak temelli sanayileşmeyi teşvik eden, ekonomiyi çeşitlendiren, istihdam oluşturan ve kamu gelirlerini artıran" mineraller olarak tanımlanmaktadır.	Titanyum, tungsten, lityum, kobalt

³¹ African Economic Outlook 2025 [Z](#)

Afrika'dan Bazı Politika Örnekleri			
Ülke	Politika türü	Politikanın kapsamı	Minerallerin kapsamı
Güney Afrika	Güney Afrika Madencilik Sanayii Keşif Stratejisi, 2022	Stratejiye, beş kategoride sınıflandırılmış hedef kritik mineraller ve metallere ilişkin bir liste eşlik etmektedir. Bunlar, "yeşil ekonomiye, düşük karbonlu enerjiye ve dijitalleşmeye geçiş için gerekli" kabul edilmektedir.	Geleceğin / Yeşil ekonominin mineralleri: Kobalt, nikel, NTE'ler, bakır, çinko, kurşun Çelik üretimi: Manganez, demir cevheri Enerji mineralleri: Kömür, uranyum Rekabet avantajı sağlayan mineraller: Platin grubu metaller, krom Batarya mineralleri: Vanadyum, lityum
Gana	Geleceğin Mineralleri Politikası, 2023'te Kabine tarafından onaylandı	Politikaya, "temiz enerji teknolojilerine geçişi desteklemek için gerekli yeşil mineraller" listesi eşlik etmektedir.	Boksit, kobalt, lityum, grafit, manganez, nikel
Zambiya	Kritik Mineraller Stratejisi, 2024	Stratejiye, "çağdaş teknolojiler ve ulusal büyüme için kritik önemdeki mineraller" listesi eşlik etmektedir.	Lityum, kalay, grafit, nikel, kobalt, bakır, manganez, uranyum, NTE'ler

Kaynak: African Development Bank Group

Kaynak zenginliği, üretici ülkeleri otomatik olarak güçlü bir ekonomik konuma taşımıyor.

Bir diğer temel sorun, mevcut piyasa yapısının üretici ülkeleri fiyat belirleyen değil, fiyat kabul eden bir konuma itmesidir. Madencilikğin önemli bir bölümünün küçük ölçekli ve dağınık yapılar üzerinden ilerlemesi, daha yüksek katma değerli ve standartlaşmış bir üretim düzenine geçişi zorlaştırmaktadır. Bu nedenle ham madde ihracatına kısıt getirmek ya da yasak koymak tek başına yeterli bir politika aracı olarak değerlendirilmemelidir. Yerel işleme kapasitesi, enerji arz güvenliği, teknik insan kaynağı, finansman yapısı ve güvenilir yatırım ortamı oluşmadan alınacak sert tedbirler beklenen sonucu doğurmayabilir. Kaynak milliyetçiliği ile sanayileşme arasında otomatik bir bağ bulunmamaktadır; başarılı bir dönüşüm, planlı ve kademeli bir kapasite inşasını gerekli kılmaktadır.

Kalıcı dönüşüm, işleme kapasitesi, teknik beceri ve sanayi planlamasının birlikte geliştirilmesini gerektiriyor.

Bu noktada kapasite gelişimi, en somut ve belirleyici başlıklardan biri haline gelmektedir. Yerel işleme faaliyetlerinin geliştirilmesi, katma değer artırılması, nitelikli mühendislik birikiminin güçlendirilmesi, ölçülebilir hedefler konulması ve doğrulanabilir yol haritaları oluşturulması bu geçişin temel unsurlarıdır. Karşılıklı fayda üreten değer zincirleri, şirket eşleştirme mekanizmaları, bölgesel ticaret platformları ve ortak düzenleyici çerçeveler de sürecin destekleyici bileşenleri arasında yer almaktadır. Kritik minerallerin geleceği yalnızca jeolojik rezervler veya ihracat verileri üzerinden değil; eğitim, kurumsal eşgüdüm, yatırım planlaması ve sanayi organizasyonu üzerinden değerlendirilmelidir.

Bölgesel entegrasyon, Afrika'nın kritik minerallerde daha güçlü bir ekonomik ölçek oluşturmasının anahtarı olabilir.

Bölgesel entegrasyon da bu dönüşümün temel ayaklarından biridir. Kıtanın sahip olduğu demografik büyüklük, kaynak zenginliği ve sanayileşme potansiyeli yalnızca tek tek ülkeler üzerinden değil, bölgesel ekonomiler ve kıta içi bağlantılar üzerinden ele alınmalıdır. Ölçek ekonomileri, kapsam ekonomileri, kıta içi değer zincirleri ve “Afrika’da üretilen” ürünleri teşvik edecek vergi ya da yatırım düzenlemeleri; kritik mineraller alanında daha bütünleşik bir ekonomik yapı oluşturmanın başlıca araçlarıdır. Böyle bir yaklaşım, Afrika’nın yalnızca dış talebe cevap veren parçalı bir tedarik alanı olmaktan çıkarak kendi iç pazarına, kendi sanayi birikimine ve kendi bölgesel üretim ağlarına dayanan yapısal bir dönüşüm yaşamasını mümkün kılabilir.

Altyapı ve özel ekonomik bölgeler, ancak yerel ekonomiye bağlandığında gerçek işlev kazanıyor.

Altyapı ve özel ekonomik bölgeler konusunda da daha dengeli bir yaklaşım gerekmektedir. Ulaşım koridorları, lojistik hatlar ve sınır aşan bağlantılar yalnızca mineralleri limanlara taşıyan güzergahlar olarak değil, sanayileşmeyi destekleyen daha geniş ekonomik omurgalara dönüştürülebildikleri ölçüde anlam taşımaktadır. Benzer şekilde özel ekonomik bölgeler de tek tip ve kendiliğinden sonuç üreten bir çözüm değildir. Amaçlarına, sektör tercihlerine, yerel bağlantı düzeyine ve kamu kapasitesine bağlı olarak etkili ya da sınırlı sonuçlar doğurabilirler. Bu nedenle asıl mesele, koridor ya da bölge kurmak değil; bunların hangi ekonomik hedefe hizmet edeceğini ve yerel ekonomiye nasıl bağlanacağını doğru biçimde belirlemektir.

Afrika’nın gelecekteki yeri, hammadde tedarikçisi mi yoksa katma değer üreten bir sanayi merkezi mi olacağı sorusunda belirleniyor.

Sonuç olarak kritik mineraller meselesi, Afrika açısından yalnızca bir maden ihracatı başlığı değildir. Bu alan; sanayi politikası, ticaret mimarisi, bölgesel entegrasyon, altyapı, beceri inşası ve düzenleyici kapasite meselesi olarak ele alınmalıdır. Belirleyici olacak husus, kıtanın yalnızca küresel yeşil dönüşümün ham madde kaynağı olup olmayacağı değil; bu dönüşümün sanayi, teknoloji ve ticaret kazanımlarından ne ölçüde pay alacağıdır. Küresel ekonomi düşük karbonlu yeni bir düzene ilerlerken, Afrika’nın daha fazla katma değer üretmesi, daha fazla işleme kapasitesi geliştirmesi, daha güçlü bölgesel bağlantılar kurması ve uygulama kapasitesini artırması, kıtanın bu yeni dönemdeki konumunu belirleyecek temel unsurlar olacaktır.

Küresel Rekabetin Yeni Belirleyicileri

Küresel rekabet, giderek daha belirgin biçimde yeni büyüme alanları etrafında yeniden kuruluyor.

Küresel ekonomide rekabetin yönü, giderek daha belirgin biçimde yeni büyüme alanları etrafında şekillenmektedir. Geleneksel sektörler önemini korumakla birlikte, sermaye akışları, teknoloji yatırımları, piyasa değeri artışları ve stratejik konumlanmalar; yapay zeka, yarı iletkenler, bulut hizmetleri, siber güvenlik, elektrikli araçlar, bataryalar, robotik, uzay ve biyoteknoloji gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır. McKinsey'in tanımladığı sektörlerde yaşanan değişimi anlatan raporun tanımladığı bu dönüşüm, ekonomik büyümenin kaynaklarını yeniden tanımlarken, rekabetin yalnızca mevcut pazarlarda pay kapma yarışı olmaktan çıkıp yeni sanayi alanlarında üstünlük kurma mücadelesine dönüştüğünü göstermektedir.³²

Sermaye ve değer artışı, geleceğin sektörlerinde yoğunlaşarak ekonomik dengeleri değiştiriyor.

Son yıllarda öne çıkan büyüme alanları, piyasa değeri ve gelir artışı bakımından genel ekonominin üzerinde bir performans sergilemiştir. Bu tablo, küresel ölçekte yatırım eğilimlerinin hangi sektörlerle yöneldiğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Özellikle teknoloji yoğun alanlarda görülen hızlanma, yalnızca yeni ürünlerin ortaya çıkışına işaret etmemekte; aynı zamanda altyapıdan enerjiye, veri işleme kapasitesinden tedarik zinciri yapılanmasına kadar uzanan daha geniş bir dönüşümün habercisi olmaktadır. Artık belirleyici olan unsur, yalnızca yenilik üretmek değil; bu yeniliği hızla ölçeklendirebilecek finansal, teknik ve kurumsal kapasiteye sahip olmaktır.

Yapay zeka çağının asıl belirleyicisi, bu dönüşümü taşıyan temel altyapı oluyor.

Bu dönüşümün merkezinde, yapay zeka uygulamalarını mümkün kılan temel altyapı yer almaktadır. Yarı iletkenler, bulut hizmetleri ve yapay zeka yazılım-servisleri; günümüz rekabet düzeninde ayrı ayrı sektörler olmanın ötesine geçmiş, birlikte işleyen bir üretim ve değer yaratma zemini haline gelmiştir. Veri merkezlerine yönelik talebin artması, hesaplama kapasitesine duyulan ihtiyaç, ileri çip üretimindeki yoğunlaşma ve bu alanlara yönelen devasa sermaye akışı, ekonomik gücün yeni dayanaklarını oluşturmaktadır. Bu çerçevede, yapay zeka artık yalnızca dijital bir yenilik alanı olarak değil, sanayi politikasını, enerji planlamasını ve teknoloji egemenliğini doğrudan etkileyen stratejik bir unsur olarak değerlendirilmelidir.

Dijital ekonomi, veri, erişim ve güvenlik ekseninde yeni bir rekabet düzeni oluşturuyor.

Dijitalleşme eksenindeki gelişmeler de yeni rekabet düzeninin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. E-ticaret, dijital reklamcılık, yayın platformları, oyun ekosistemleri ve siber güvenlik, küresel ekonomide dikkat, veri ve erişim üzerinden şekillenen yeni bir değer alanı yaratmaktadır. Bu alanlarda büyüme artık sadece kullanıcı sayısındaki artışla değil; veri işleme kapasitesi, reklam verimliliği, platform bütünleşmesi ve dijital güvenlik yetkinlikleriyle belirlenmektedir. Özellikle yapay zeka destekli sistemlerin yaygınlaşması, dijital iş modellerini

³² [The high-growth industries reshaping the global economy | McKinsey](#)

dönüştürmekte; müşteri erişimi, içerik üretimi, reklam dağıtımı ve güvenlik yönetimi gibi başlıklarda yeni rekabet eşikleri oluşturmaktadır.

Piyasa değerine göre şirket sıralaması, milyar \$

Sıralama, 2005

①	General Electric	370
②	ExxonMobil	350
③	Microsoft	278
④	Citi	246
⑤	BP	229
⑥	Shell	211
⑦	Walmart	195
⑧	Bank of America	185
⑨	Johnson & Johnson	179
⑩	HSBC	177

Toplam piyasa değeri, milyar \$, 2.420

*Veriler 3 Kasım 2025 itibarıyladır.

Kaynak: McKinsey Value Intelligence; McKinsey Global Institute analizi

Sıralama, 2025¹

①	Nvidia	5,027
②	Apple	3,976
③	Microsoft	3,843
④	Alphabet	3,426
⑤	Amazon	2,715
⑥	Broadcom	1,712
⑦	Aramco	1,650
⑧	Meta	1,607
⑨	Tesla	1,558
⑩	TSMC	1,267

Toplam piyasa değeri, milyar \$, 26.780

Elektrifikasyon süreci, enerji ve üretim yapısında kapsamlı bir yeniden yapılanmayı hızlandırıyor.

Enerji ve üretim tarafında ise elektrifikasyon süreci öne çıkmaktadır. Elektrikli araçlar, bataryalar ve nükleer enerji, bu dönüşümün temel başlıkları arasında yer almaktadır. Ulaşım, depolama ve enerji arz güvenliği alanlarında yaşanan değişim, elektriğe dayalı yeni bir ekonomik düzenin altyapısını kurmaktadır. Batarya talebindeki artış, elektrikli araç pazarının genişlemesi ve kesintisiz enerji ihtiyacının güçlenmesi, bu alanlarda üretim kapasitesi ve tedarik zinciri kontrolünü stratejik hale getirmektedir. Böylece enerji dönüşümü, çevresel hedeflerin ötesine geçerek sanayi rekabeti, maliyet yapısı ve jeoekonomik konumlanma ile doğrudan ilişkili bir mesele haline gelmektedir.³³

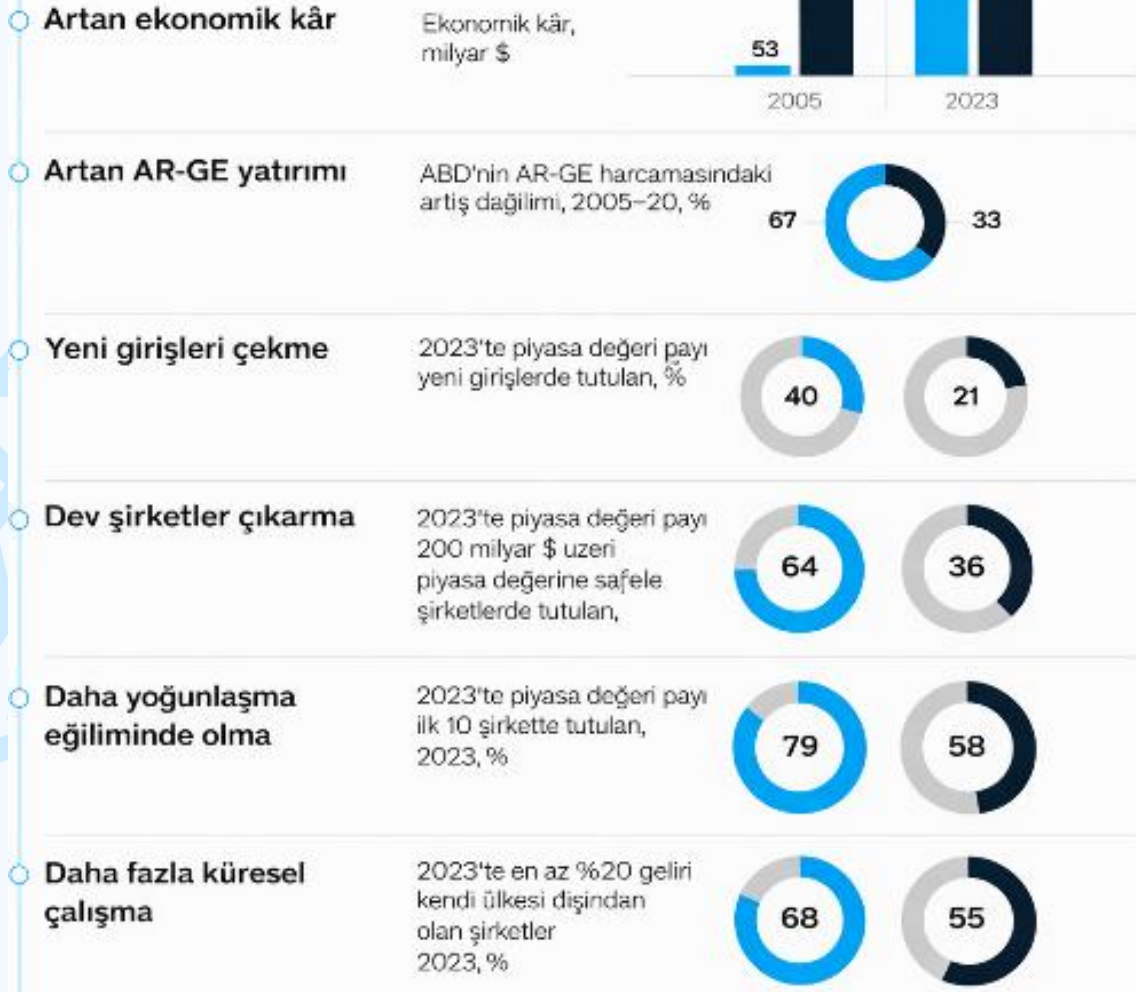
Yeni dönemde fark yaratan unsur, teknolojiyi geliştirmekten çok onu ekonomik ölçüğe taşıyabilmek oluyor.

Buna paralel olarak robotik, otonom sistemler, dronelar, modüler üretim teknikleri ve uzay teknolojileri gibi alanlarda da yeni bir ivme gözlenmektedir. Bu alanlarda temel mesele, teknolojinin teorik olarak mümkün olup olmamasından çok, gerçek ekonomik ölçüğe ne hızla

³³ [Growth industries to watch in 2025 | McKinsey](#)

taşınabileceğidir. Başka bir ifadeyle rekabet, artık “çalışan teknoloji” ile “yaygınlaşabilen teknoloji” arasındaki fark üzerinden kurulmaktadır. Bu durum, mühendislik kapasitesi kadar düzenleyici çerçeveleri, lojistik uyumu ve sermaye sürekliliğini de belirleyici hale getirmektedir.³⁴

Çağdaş Sektörlerin Diğer Sektörlerle Bazı Göstergelere Göre Karşılaştırması

Açık mavi: McKinsey tarafından günümüzün öncü sektörleri olarak gösterilen sektörler

Koyu mavi: Diğer Sektörler

³⁴ [Growth industries and the next big arenas of competition | McKinsey](#)

ABD ve Çin merkezli yoğunlaşma, küresel rekabetin ölçek ve koordinasyon boyutunu öne çıkarıyor.

Bölgesel görünüm de bu yeni rekabet düzenini desteklemektedir. Ekonomik değer üretiminin önemli bir bölümü, ABD ve Greater China merkezli şirketler etrafında toplanmaktadır. ABD teknoloji finansmanı, piyasa derinliği ve değerlendirme kapasitesiyle öne çıkarken; Çin üretim ölçeği, sanayi yoğunlaşması ve gelir performansı ile ağırlığını artırmaktadır. Bu tablo, gelecek dönemde rekabetin yalnızca teknoloji geliştirme meselesi olmayacağını; aynı zamanda ölçek, altyapı, yatırım gücü ve sanayi koordinasyonu yarışı olarak ilerleyeceğini göstermektedir.

Yeni ekonomik eşikte öne çıkacak aktörler, değişimi erkenden okuyup stratejik kapasite inşa edenler olacak.

Sonuç olarak, Mckinsey'in analizine göre küresel ekonomik düzen yeni bir eşikten geçmektedir. Büyüme, giderek daha sınırlı sayıda fakat yüksek etkili alanda yoğunlaşmakta; rekabet, bu alanlara erken ve güçlü biçimde yerleşebilen aktörler lehine yeniden şekillenmektedir. Bu nedenle önümüzdeki dönemde öne çıkacak olanlar, yalnızca mevcut konumunu koruyanlar değil; yeni büyüme alanlarının gerektirdiği teknoloji, sermaye ve stratejik kapasiteyi zamanında inşa edebilenler olacaktır.

immib

ABD 232. Bölüm Tarife Gelişmeleri

232. Bölüm (Section 232) ithalatı sınırlama yetkisi

ABD'nin 1962 tarihli Ticareti Genişletme Yasası'nın (Trade Expansion Act) 232. Bölümü (Section 232) kapsamında ABD Başkanı ulusal güvenliği tehdit etmesi halinde belirli bir ürünün ithalatına karşı ek gümrük vergisi, kota veya başka ticaret önlemleri uygulayabilmektedir.

Section 232 kapsamında çelik, alüminyum ve bakır ithalatına yönelik önceki tarifeler

2018 yılında Section 232 kapsamında ABD Başkanı Trump çeliğe %25 ve alüminyuma %10 oranında uygulamıştır. ³⁵ Göreve yeniden başladıktan sonra 2025 Şubat ayında gümrük vergilerini hızla yeniden devreye sokarak her iki metale de %25 vergi getirmiştir. ³⁶ Ardından 4 Haziran 2025 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere çelik ve alüminyum türev ürünler için gümrük vergisini %25'ten %50'ye çıkarmıştır. ³⁷ Temmuz 2025'te bakır ve bakır türev ürünlerine %50 oranında Section 232 gümrük vergisi getirildiği duyurulmuştur. ³⁸

Ağustos ayında ise tarifelerin kapsamını genişletip birçok türev ürünün çelik ve alüminyum içeriğine vergi getirmiştir. ³⁹ 18 Ağustos 2025 günü itibarıyla tarife kapsamını genişleten duyuru listesindeki ürünler, yalnızca metaller sektörünü değil kimya, elektrik-elektronik, otomotiv, makina gibi birçok farklı sektörü etkilemiştir. Zira liste klima, şampuan, haşarat öldürücü, parfüm, manikür ve pedikür müstahzarları, saç spreyi, bıçaklar, mutfak ve sofraya eşyası, buzdolapları, elektrikli fırın, ocak, metalden mobilya, motosiklet, çim biçme makinesi, vinç gibi birçok farklı ürünü barındırmaktadır. Söz konusu ürünlerin içindeki çelik ve/veya alüminyum miktarının değeri üzerinden %50 ilave gümrük vergisi uygulanacağı duyurulmuştur. Birleşik Krallık için ise %25 tarife oranı belirlenmiştir.

2 Nisan 2026'ta duyurulan Section 232 hesaplama değişiklikleri

2 Nisan 2026'da Trump yönetimi 232. Bölüm kapsamında çelik, alüminyum ve bakır içeren "türev ürünlere" uygulanan tarifelerin hesaplanışını değiştiren bir adım atmıştır. ⁴⁰ Söz konusu ürünlere metal içeriği üzerinden %50 vergi uygulama kararı revize edilmiştir. Çoğu türev ürüne artık ithal ürünün toplam değeri üzerinden %25 gümrük vergisi uygulanacağı açıklanmıştır.

³⁵ White House (08.03.2018) [Presidential Proclamation on Adjusting Imports of Steel into the United States](#)
White House (30.04.2018) [Presidential Proclamation Adjusting Imports of Aluminum into the United States](#)

³⁶ White House (11.02.2025) [Fact Sheet: President Donald J. Trump Restores Section 232 Tariffs](#)

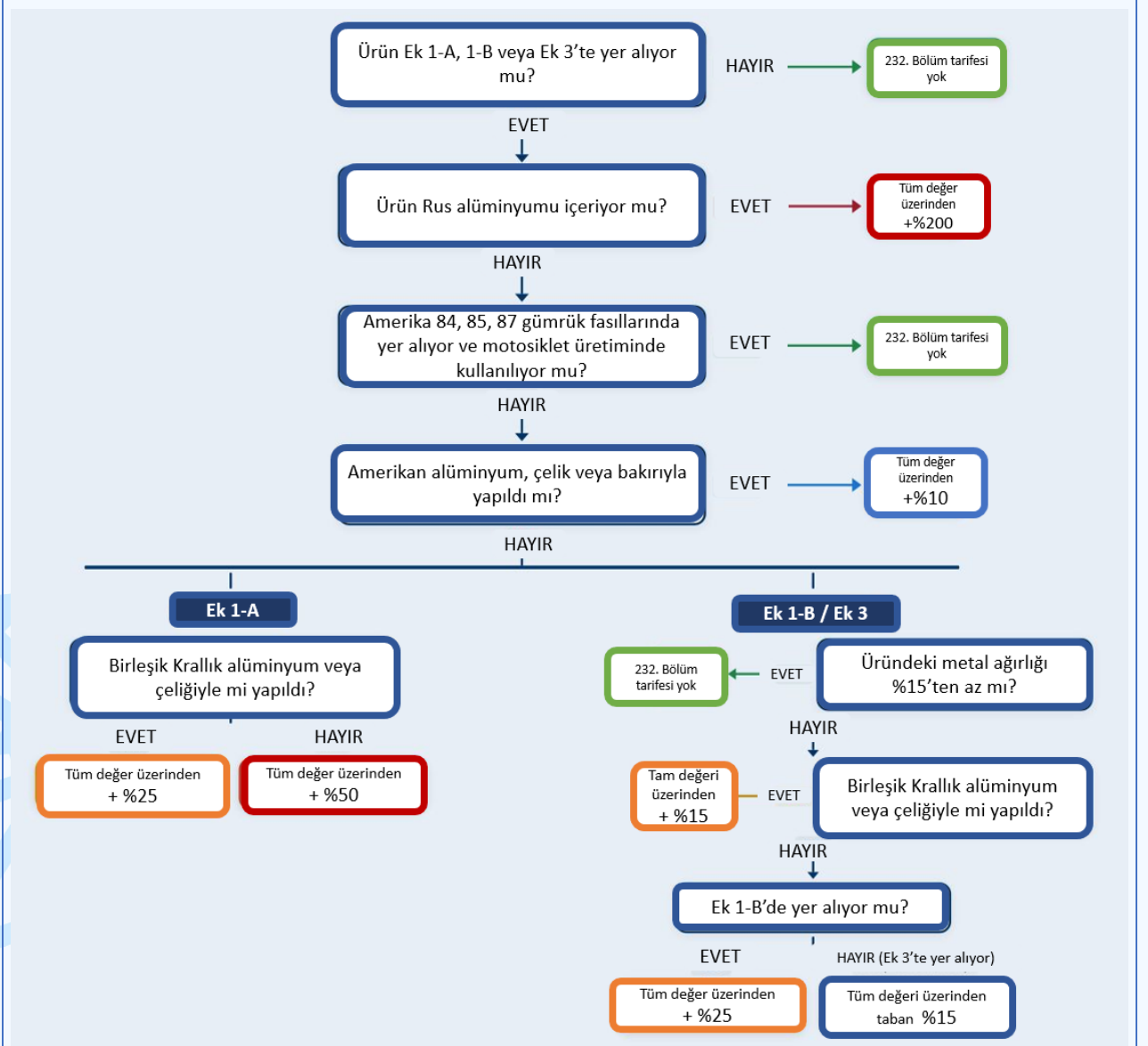
³⁷ White House (03.06.2025) [Adjusting Imports Of Aluminum And Steel Into The United States](#)

³⁸ White House (30.07.2025) [Adjusting Imports Of Copper Into The United States](#)

³⁹ A Notice by Department of Commerce Bureau of Industry and Security (19.08.2025) [Adoption and Procedures of the Section 232 Steel and Aluminum Tariff Inclusions Process](#). *Federal Register*

⁴⁰ White House (02.04.2026) [Fact Sheet: President Donald J. Trump Strengthens Tariffs on Steel, Aluminum, and Copper Imports](#)

232. Bölüm (Section 232) Metal Tarifeleri Şeması
Alüminyum, çelik ve bakır, 2 Nisan 2026 itibarıyla

Kaynak: [Global Trade Alert](#) (2026)

Bu kapsamda duyurulan tarife değişiklikleri aşağıdaki şekildedir:

- Çelik rulo ve alüminyum levha gibi tamamen ya da tamamına yakını alüminyum, çelik veya bakırdan yapılmış ürünler, toplam değerleri üzerinden sabit %50 vergiye tabi olmaya devam edecektir.
- Ağırlıkça %15'ten fazla çelik, alüminyum veya bakırdan üretilmiş türev ürünler, toplam değerleri üzerinden sabit %25 vergiye tabi olacaktır. Bu oran sadece metal içeriğine değil, ürünün toplam ithalat değerine uygulanacaktır. Bu nedenle büyük ölçüde çelikten üretilmiş bir çamaşır makinesi veya gazlı ocak gibi ürünler için sabit %25 vergi uygulanacaktır.

- Belirli metal yoğun sanayi ekipmanları ve elektrik şebekesi ekipmanları, ABD’de halihazırda devam eden büyük ölçekli sanayi altyapısı yatırımlarını hızlandırmak amacıyla 2027 yılına kadar %15 vergiye tabi olacak. ABD’deki çelik üreticileri, Almanya ve İtalya’da üretilen çelik üretim makineleri için düşük oran talep ediyordu.
- Yurt dışında üretilmiş ancak tamamen Amerikan çeliği, alüminyum ve bakır kullanılarak yapılmış ürünler %10 seviyesinde daha düşük tarifelere tabi olacaktır.
- Ağırlıkça %15 veya daha az çelik, alüminyum veya bakır içeren ürünler artık 232. Bölüm kapsamındaki %50’lik metal tarifelerine tabi olmayacaktır. Böylelikle düşük metal içeriğine sahip ürünlerdeki 232. Bölüm vergileri kaldırılacak.
- 2 Nisan kararnamesinin eklerinde tarife ve [detaylı ürün listesi](#) verilmiştir. 232. Bölüm kapsamında tam değer üzerinden %50 oranında tarife uygulanacaklar Ek1-A’da belirtilirken tam değer üzerinden %25 vergi alınacak ürün listesi Ek1-B’de duyurulmuştur.
- 232. Bölüm kapsamından çıkarılan çelik, alüminyum ve bakır ürünleri ise Ek-2’de verilmiştir. ABD gümrük tarife cetveli 84, 85 veya 87. fasıllarında sınıflandırılan ve Ek 1-B’de listelenen herhangi bir motosiklet parçasının yalnızca motosiklet üretiminde kullanılmak üzere ithal edilmesi halinde, 232. Madde kapsamındaki alüminyum, çelik veya bakır tarifelerine tabi olmayacağı belirtilmiştir.
- %50 vergiye tabi olacak ürünlerin bulunduğu Ek 1-A listesinde yer alan Birleşik Krallık menşeli çelik ve alüminyum ürünleri %25 vergiye tabi olacaktır. %25 vergiye tabi olacak ürünlerin bulunduğu Ek 1-B listesinde yer alan Birleşik Krallık menşeli çelik ve alüminyum ürünleri ise artık %15 vergiye tabi olacaktır. Birleşik Krallık’a özel oranlardan yararlanabilmek için, alüminyum içeriğinin Birleşik Krallık’ta eritilmiş veya en son orada dökülmüş olması; çelik içeriğinin ise Birleşik Krallık’ta eritilip dökülmüş olması gerekmektedir.
- Alüminyum ürünleri ve türevlerinin Rusya menşeli olanlarının tüm ithalatı veya bu ürünlerin üretiminde kullanılan birincil alüminyumun herhangi bir miktarının Rusya’da eritilmiş ya da dökülmüş olması durumunda %200 gümrük tarifesine tabi olmaya devam edecektir.
- Kapsanan bakır ürünlerini ithal edenlerin, bakır girdilerinin hangi ülkelerde eritildiğini ve döküldüğünü raporlamalarını zorunlu kılan yeni bir düzenleme getirilmesi talimatlandırılmıştır. Benzer yükümlülükler halihazırda çelik ve alüminyum için 232. Bölüm kapsamında uygulanmaktadır.
- Başkan Trump’ın Birleşik Krallık, Avrupa Birliği, Güney Kore ve Japonya ile yaptığı Karşılıklı Ticaret Anlaşmaları kapsamında sivil uçaklar ve bunların parçalarını 232. Bölüm kapsamındaki çelik, alüminyum ve bakır tarifelerinden muaf tutmayı taahhüt etmiştir. Son değişiklikler söz konusu istisnaları devam ettirmektedir.
- Değişikliklerin 6 Nisan 2026 tarihinden itibaren serbest dolaşıma giren veya bu amaçla antrepedan çekilen mallar için yürürlüğe gireceği belirtilmektedir. ⁴¹

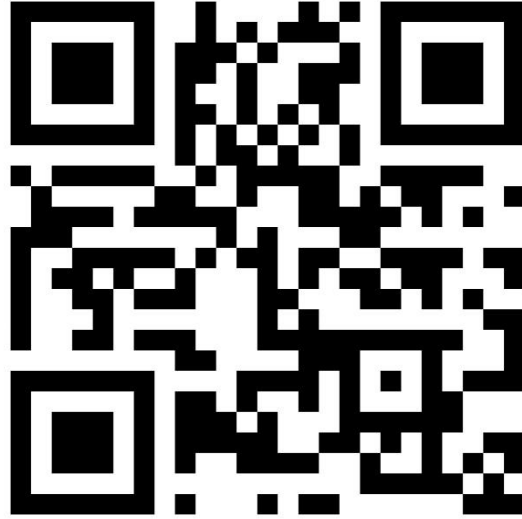
⁴¹ Ian Saccomanno (07.02.2026) [United States modifies steel, aluminum, and copper Section 232 tariffs](#). *White and Case*.

Tarife Değişikliğinin Ekonomik Etkisi Hakkında Görüşler

Trump yönetiminden bir yetkili “daha basit ve anlaşılır” olarak nitelendirdiği söz konusu değişiklikleri sektörle birlikte gözden geçirdiklerini ve olumlu geri bildirim aldıklarını belirtmiştir. Yetkiliye göre değişikliklerin, önceki tarife rejimine kıyasla ekonomik açıdan kayda değer bir fark yaratmaması beklenmektedir. ⁴²

Öte yandan bazı uzmanlar söz konusu değişikliğin yalnızca bir sadeleştirme olmadığı, aksine verginin kapsamını genişleterek fiilen bir maliyet artışı yaratacağını ifade etmektedir. Bilhassa verginin artık yalnızca metal içeriği üzerinden değil, ürünün toplam değeri üzerinden uygulanıyor olması; inşaat, tüketim ürünleri ve sanayi ekipmanları gibi birçok sektörde toplam vergi yükünü artırabilecek bir unsur olarak görülmektedir. ⁴³

ABD Section 232 Gümrük Vergisi Değişiklikleri videomuza erişmek için QR kodu okutunuz.

⁴² David Lawder (02.04.2026) [Trump cuts US duty rates on steel, aluminum and copper derivative products](#). Reuters.

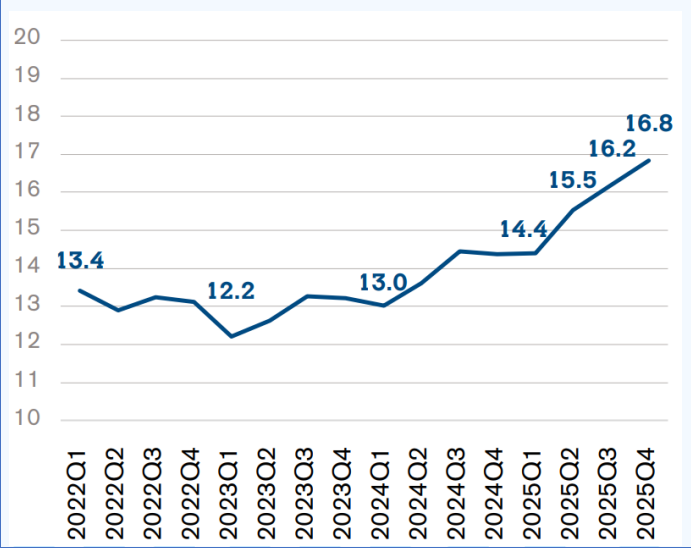
⁴³ Clark Packard (06.04.2026) [New Steel and Aluminum Tariff Rules Further Increase Costs—Whether the White House Admits It or Not](#). CATO Institute.

Tayvan'ın Yapay Zekâ İhracat Artışı

Yapay zekâyı mümkün kılan ürünlerin küresel mal ticaretindeki payı 2025'in son çeyreğinde %16,8'e çıktı.

Dünya Ticaret Örgütü'nün Mart ayında yayımlanan raporuna göre 2025'in ikinci yarısında yapay zekâyı mümkün kılan girdiler ticaret büyümesini artırmaya devam etmektedir. Yapay zekâyı mümkün kılan ürünlerin⁴⁴ küresel mal ticaretindeki payı 2023'ten bu yana keskin bir şekilde artmıştır. 2022 ve 2023 yıllarında yaklaşık %13 seviyesinde genel olarak sabit seyreden bu pay, 2024 yılında ortalama %14'e kademeli olarak yükselmiş ve 2025'in sonuna doğru %17'ye yaklaşarak gözlemlenen dönem içindeki en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Bu artış, hem 2022–2023 döneminde elektronik ürünlere yönelik zayıf talebin ardından yaşanan toparlanmayı hem de yarı iletkenler, işlemciler ve diğer yapay zekâya olanak sağlayan ürünler gibi bileşenlere yönelik talepteki yapısal genişlemeyi yansıtmaktadır.

Dünya Mal Ticaretinde Yapay Zekâyı Mümkün Kılan Ürünlerin Payı % (2022 – 2025, çeyreklik bazda)

Kaynak: [DTÖ \(2026\)](#)

Not: Ticaret, ithalat ve ihracatın ortalaması olarak hesaplanmıştır. Yapay zekâyı mümkün kılan ürünlerin ticaretine ilişkin tahminler, Trade Data Monitor'de verisine dayanmaktadır.

Değer bazında, yapay zekâyı mümkün kılan ürünlerin ticareti yıllık %21,9 artarak 2025 yılında 3,43 trilyon dolardan 4,18 trilyon dolara yükselmiştir. Bu ürünler, küresel ticaretin yalnızca altıda birini temsil etmelerine rağmen, 2025 yılında toplam küresel ticaret büyümesinin %42'sini oluşturmuştur. Özellikle çipler, yarı iletkenler ve veri iletim ekipmanları gibi temel yapay zekâ ile ilgili ürünlerin çoğu yeni tarifelerden muaf. ⁴⁵

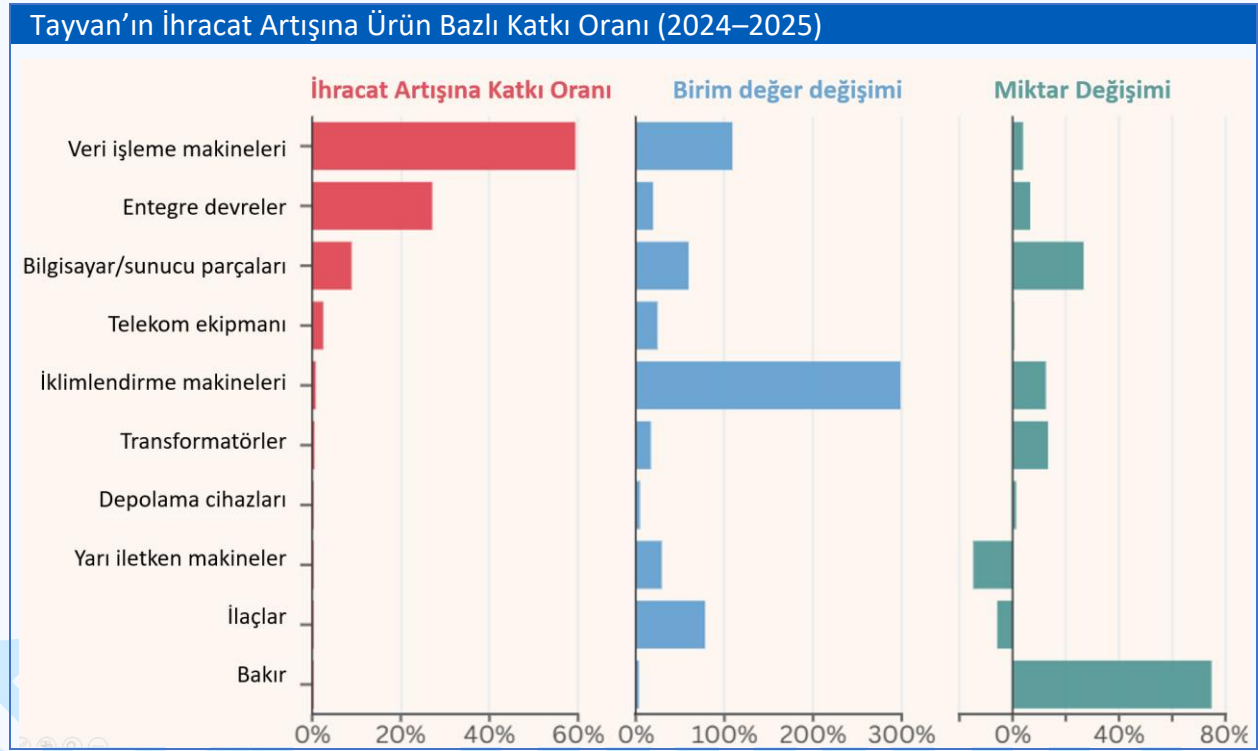
Tayvan'ın 2025'te gerçekleştirdiği ihracat artışının %95'i yapay zekâ ile bağlantılı dar bir teknoloji ürünleri grubundan kaynaklandı.

Tayvan, yapay zekâ ihracat artışı konusunda dikkat çekmektedir. Tayvan'ın ihracatı 2025'te 641 milyar dolarla rekor kırmış olup bu artışın %95'i yapay zekâ ile bağlantılı dar bir teknoloji ürünleri grubundan kaynaklanmıştır. fDi Intelligence'in Trade Data Monitor üzerinden Tayvan gümrük verilerine dayanarak yaptığı analize göre, ihracat 2024 ile 2025 arasında yaklaşık 167 milyar dolar artmıştır. Bu ise yıllık %35'lik bir artış anlamına gelmektedir. Bu artışın neredeyse tamamını veri işleme makineleri, entegre devreler ve ilgili parçalar olmak üzere üç kategori

⁴⁴ Ham maddelerden yarı iletkenlere ve yüksek performanslı hesaplama ekipmanlarına, eğitim verilerinden bulut hizmetlerine kadar uzanan yapay zekâyı mümkün kılan ürünler listesi için bakınız [DTÖ 2025](#)

⁴⁵ World Trade Organization (2026) [Global Trade Outlook and Statistics: March 2026](#) ↗

sağlamıştır. Tek başına veri işleme makineleri toplam artışın yaklaşık %60'ını oluşturmuştur. Bu da dünya genelinde yapay zekâ sunucularına yönelik hızla artan talebi yansıtmaktadır.⁴⁶

Kaynak: Alex Irwin-Hunt (01.04.2026) [Taiwan's AI export boom is highly concentrated.](#) fDi Intelligence

Tayvan'ın 2025 yılı ihracat artışı, yüksek katma değerli ürünlerden kaynaklandı.

Tayvan'ın ihracatındaki sıçrama daha fazla mal gönderilmesinden kaynaklanmamaktadır. Tayvan'ın ihraç ettiği birçok ürünün miktarı 2025'te 2024'e kıyasla aslında azalmıştır. En büyük kategorilerin bazılarında ihracat değerleri, miktarlara kıyasla çok daha hızlı artmıştır. Bu durum ise daha yüksek katma değerli, yapay zekâ ile bağlantılı donanımlara yönelimi işaret etmektedir.

Ekonomistler, ihracat yoğunlaşmasının ekonomik kırılganlık risklerini artırdığını vurguluyor.

Öte yandan bazı ekonomistler ihracattaki bu yoğunlaşmanın yapay zekâyâ ve olası bir teknoloji durgunluğuna karşı büyük bir kırılganlık gösterdiğini vurgulamaktadır. Ayrıca yapay zekâdan elde edilen kazançların yalnızca dar bir Tayvanlı şirket grubuna gittiğine ve ada ekonomisinde eşit şekilde dağılmayacağına da dikkat çekilmektedir.

⁴⁶ Alex Irwin-Hunt (01.04.2026) [Taiwan's AI export boom is highly concentrated.](#) fDi Intelligence.

AB SKDM Son Gelişmeler

Avrupa Birliği Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'nın uygulama dönemi 1 Ocak 2026'da başlamıştır. Aralık ayında Avrupa Komisyonu SKDM'nin etkisiz kılınmasını önlemeye yönelik ek tedbirler, emisyon doğrulama ve doğrulayıcıların akreditasyonu, emisyon hesaplama metodolojisi, ETS kapsamındaki ücretsiz tahsisatların uyarlanması, SKDM sertifika fiyatları ve varsayılan emisyon değerleri gibi geniş yelpazede mevzuat paketi yayımlamış olup detaylarına Ocak Bültenimizden erişebilirsiniz.

AB SKDM kapsamında sertifika fiyatlandırma takvimi netleşti.

SKDM sertifika fiyatları, 2026 yılı için AB ETS tahsisat fiyatlarının üç aylık ortalamaları esas alınarak hesaplanacak olup ilk resmi SKDM sertifika fiyatı 7 Nisan'da açıklanmıştır.⁴⁷ 2026'nın ilk çeyreği için SKDM sertifika fiyatı 75,36 euro olarak belirlenmiştir. İkinci çeyrek fiyatının ise 6 Temmuz'da açıklanması beklenmektedir. 2027'den itibaren ise fiyatlar haftalık ortalamaya göre belirlenecektir.

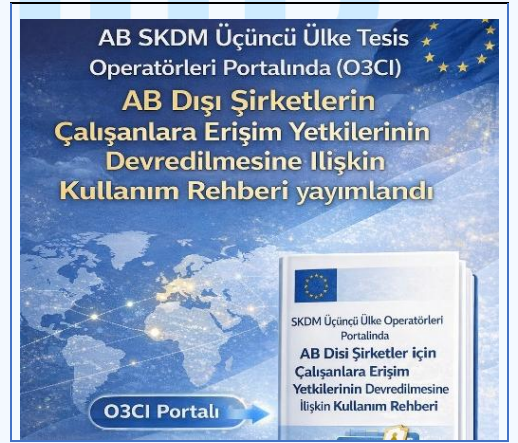
SKDM Sertifika Fiyatları ve Yayın Tarihleri

Uygulama Dönemi	Yayın Tarihi	Fiyat (€)
2026 1. Çeyrek	7 Nisan 2026	75,36
2026 2. Çeyrek	6 Temmuz 2026	—
2026 3. Çeyrek	5 Ekim 2026	—
2026 4. Çeyrek	4 Ocak 2027	—

Kaynak: European Commission

SKDM Kayıt Sisteminin Üçüncü Ülke Tesis Operatörleri Portalında AB Dışı Şirketlerin Çalışanlara Erişim Yetkilerinin Devredilmesine İlişkin Kılavuz yayınlandı.

AB SKDM Kayıt Sistemindeki [Üçüncü Ülke Operatörleri portal bölümü](#) (O3CI) AB dışındaki tesis operatörlerinin tesis ve emisyon verilerini, her bir beyan sahibine ayrı ayrı sunmak yerine, daha düzenli ve etkin bir şekilde yükleyip raporlayan beyan sahipleriyle paylaşmasına olanak tanımaktadır. AB dışındaki tesis operatörlerinin Üçüncü Ülke Operatörleri portalına ilişkin Kullanım [Kılavuzunu](#) 2025 Kasım ayında yayımlanmıştı.⁴⁸ 1 Nisan 2026'da ise SKDM Kayıt Sisteminin Üçüncü Ülke Tesis Operatörleri Portalında AB Dışı Şirketlerin [Çalışanlara Erişim Yetkilerinin Devredilmesine İlişkin Kılavuz](#) yayınlanmıştır.⁴⁹

Görsel yapay zeka ile hazırlanmıştır.

⁴⁷ European Commission (07.04.2026) [Price of CBAM certificates](#)

⁴⁸ European Commission (07.11.2025) [User Interface Manual CBAM – 3rd Country Installation Portal](#)

⁴⁹ European Commission (27.03.2026) [User Guide for the Delegation of Access Rights to Employees Procedure for the NonEU companies in the CBAM Third Countries Operators Portal](#)